

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Diarienummer 100-7314-2011

Årsredovisning 2011

Länsstyrelsen i Jönköpings län

■ Årsredovisning 2011

DIARIENUMMER: 100-7314-2011

Diarienummer: 100-7314-2011

Omslagsfoto: Smålandsbilder.se

© Länsstyrelsen i Jönköpings län 2011

Innehållsförteckning

Landshövdingen har ordet – året som gått	6
Organisation	10
Länsstyrelsens vision och övergripande mål	10
Länsstyrelseinstruktion 2 §.....	11
Länsstyrelseinstruktion 3 §.....	14
Trafikföreskrifter.....	14
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	15
Lantbruk och landsbygd	18
Fiske	22
Vilt- och rovdjursförvaltning	25
Regional tillväxt.....	26
Infrastrukturplanering	35
Energi och klimat	36
Hållbar samhällsplanering och boende.....	44
Naturvård, miljö- och hälsoskydd	48
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar.....	70
Kulturmiljö	73
Folkhälsa.....	78
Jämställdhet	81
Integration	85
Organisationsstyrning.....	94
Personaluppgifter	103
Året i siffror.....	105
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	120
Finansiell redovisning	121
Resultaträkning	121
Balansräkning	122
Balansräkning	123
Redovisning mot anslag.....	124
Redovisning mot inkomsttitel.....	125
Redovisning av bemyndiganden.....	125
Finansiella villkor	126
Tilläggsupplysningar och noter	127
Noter	129
Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§	140

Landshövdingen har ordet – året som gått

Vid utgången av 2010 kunde vi skönja en klar ljusning av läget på arbetsmarknaden jämfört med tidigare år. Året började med en sjunkande arbetslöshet och en ökad tillväxt hos företagen som fortsatte under hela våren. Den ljusa och positiva utvecklingen började dock successivt avta då det blev skakigt på finansmarknaden, särskilt inom euroområdet med bland annat kreditvärdighetssänkningar av några länder i världen. Detta fick den förestående konjunkturuppgången att mattas av och även om den totalt minskade något från 2010 till 2011 uppenbarade sig samtidigt tendenser till försämring på arbetsmarknaden i slutet av året.

Trots denna utveckling och bland annat tack vare det stora engagemanget och viljeinriktningen som kännetecknar vårt län har vi en arbetslöshetsnivå i länet som ligger på 7 procent, d.v.s. ca 1,6 procent lägre jämfört med riksgenomsnittet som låg på 8,6 procent vid utgången av 2011. Även om arbetslöshetsituationen hos ungdomar i åldersgruppen 16 – 24 år i länet ligger cirka 4 procent lägre jämfört med riksgenomsnittet, är det fortfarande bekymmersamt med en förhållandevis hög andel arbetslösa bland ungdomar. Därför finns det behov av extra ungdomssatsningar i olika verksamheter, företag och utbildning.

LÄNSSTYRELSENS VERKSAMHET

Under året fullföljde Länsstyrelsen sitt verksamhetsår och satsade ytterligare resurser på att höja kvaliteten och tillförlitligheten i tillsynsarbetet, utvecklingen av naturtillgångar, miljöarbetets samordning i länet och servicen och stödet till företag och landsbygd. Vår ledstjärna under året har varit att driva en optimal och ändamålsenlig verksamhet, där brukarna får ett respektfullt bemötande och en relevant service och personalen trivs och utvecklas i arbetet och ser Länsstyrelsen som en attraktiv arbetsgivare.

Även den sedan flera år pågående administrativa samverkan inom länsstyrelsevården präglade året.

Länsstyrelsen fastställde en gemensam länsövergripande vision och ett antal övergripande mål som präglade verksamhetsåret och ska fortsatt präglade verksamheten framöver.

Inom ramen för den nya visionen har Länsstyrelsen aktivt, tillsammans med näringslivsorganisationer, kommuner, landsting, Regionförbundet, arbetsmarknadens parter och Högskolan deltagit i arbetet med att stärka, utveckla och öka attraktionskraften, öka företags-etableringar och befästa länet som ett nav för högre utbildning och infrastruktur.

NÖJDARE BRUKARE OCH INTRESSENTER

Det har varit en stor glädje att under det senaste 1 och ½ åren som myndighetschef leda denna mycket kompetenta organisation. Den senaste undersökningen, som gjordes bland våra brukare och intressenter under hösten 2011, visar att Länsstyrelsen uppfattas som kompetent och ansvarstagande samt har ett professionellt bemötande. Resultatet för året ger gott betyg av brukare och samarbetspartner inom område tillsyn vattenverksamhet (anmälningsärenden), är mycket nöjda med sina kontakter med Länsstyrelsen. Lika goda resultat redovisas i undersökningen när det gäller djurskyddsärenden och ärenden rörande fornminnen. Att kombinera rollerna som tillsynsmyndighet, där det är viktigt att vi konstant fattar rättsäkra beslut och att vara en serviceinriktad samhällsbyggare är inte alltid en-

kelt. Länsstyrelsen har arbetat hårt för att bli en ännu mer serviceinriktad organisation och undersökningen ger vid handen att Länsstyrelsen även i detta avseende tagit ytterligare ett steg framåt. Det tyder på att vi är på god väg, men har fortfarande en bit kvar till vår höga ambition.

MEDARBETARE

Under 2011 genomfördes en utbildning inom ramen för mänskliga rättigheter för all personal.

I slutet av året genomfördes en medarbetarundersökning. Mätningen visade glädjande ett mycket bra resultat. Den visade att arbetsmiljön och trivseln överlag är mycket god i myndigheten. Resultatet visade bland annat att ca 96 procent av alla de som hade deltagit i undersökningen var nöjda med sin arbetsmiljö och sina arbetsuppgifter, vilket är positivt för framtida rekryteringar och kompetensförsörjning. Även här har vi identifierat områden som vi ska åtgärda och bli ännu bättre på.

LANDSBYGDSUTVECKLING

Inom Länsstyrelsens breda verksamhet och ansvarsområden har särskilda insatser gjorts på att utveckla landsbygden och företagandet i Jönköpings län. Inom länet har Länsstyrelsen arbetat med EU:s Landsbygdsprogram 2007-2013 utifrån den nationella strategin. Under perioden 2007-2011 har länsstyrelsen inom ramen för landsbygdsprogrammet satsat knappt 200 Mkr, vilket i sin tur lett till satsningar av totalt ca 800 Mkr (inkl. företagens egna satsningar) i företagsutveckling i länet. De stödmöjligheter Länsstyrelsen har via landsbygdsprogrammet och anslaget 1:1 för regional tillväxt är i sammanhanget inte tillräckliga. Ett område som behöver extra insatser är stöd till bredbandsutbyggnaden på landsbygden. Det är avgörande för att landsbygden ska upplevas som attraktiv för unga där sociala medier är ett dominerande inslag i trivseln och den dagliga tillvaron och för äldre där datorn är ett etablerat hjälpmedel för att bland annat sköta bankkontakter och myndighetskontakter.

Jordbruksadministrationen är en av länsstyrelsens viktigaste arbetsuppgifter. Länet är det tredje största lantbrukslänet med 3700 lantbrukare. Länsstyrelsen handlägger årligen ca 3 800 ansökningar om gårdsstöd och miljöersättningar. 452 miljoner kronor betalades ut till länets lantbrukare under 2011. Omkring 450 kontroller av lantbrukarnas ansökningar genomfördes. Genomförda kontroller är en förutsättning för att utbetalningar ska kunna ske. 2011 låg Länsstyrelsen i den absoluta täten, med 99 procent av ansökningarna hanterade för utbetalning, vilket överträffade målen om att klara 95 procent av gårdsstöden och 90 procent av miljöersättningarna.

Förutom fältkontrollarbetet i Jönköpings län utför personal från Kontrollfunktionen på Länsstyrelsen i Jönköping denna inventering även i Östergötland och Kalmar län.

NATUR

Arbetet inom naturområdet genomgår en ständig utveckling och kunskapsuppbyggnad för att skydda och värna värdefulla naturområden. Det handlar om skogar, våtmarker, vatten, biologisk mångfald med mera.

Det är positivt att det bildats flera skötselråd vilka ger en förbättrad lokal förankring för naturreservat och bidrar därmed till skötseln av och syftet med naturreservaten. Tillståndet i

vår natur med stora värden kräver ständiga insatser med ambitiösa mål som bidrar till attraktivt Jönköpings län.

Viltförvaltningsdelegationen träffades fem gånger under 2011. Inriktningsbeslut togs i en rad frågor varav de viktigaste handlade om införandet av den nya älgförvaltningen, till exempel indelning av länet i älgförvaltningsområden. Arbetet med såväl den nya som den löpande älgförvaltningen har effektiviserats genom att delegationen utsåg ett särskilt älgförvaltningsutskott som tillsammans med Länsstyrelsen berett älgreviderade frågor åt viltförvaltningsdelegationen. Delegationen har även på ett engagerat sätt tagit sig an mindre frågor och överlag har arbetet i delegationen varit konstruktivt och bidragit till förbättrad förankring av viltförvaltningen i länet. Två av delegationens fem möten ägnades huvudsakligen åt kompetensutveckling. Områden som behandlades var bland annat rovdjursförvaltning och skador orsakade av rovdjur samt älgens och andra klövvilts inverkan på skogsbruket, trafiksäkerheten och den biologiska mångfalden.

SÄKERHET OCH BEREDSKAP

Ett av Länsstyrelsens ansvarsområden är att samordna krisberedskapen i länet. Idag arbetar Länsstyrelsen på ett mycket systematiskt sätt och i en stark och prestigelös samverkan med olika berörda parter, landstinget, kommunerna, räddningstjänster, polisen, SOS Alarm med flera berörda aktörer kring krisberedskap i länet. Detta fina arbetssätt har gjort länets samverkansorganisation till en förebild för andra runt om i landet.

UTVECKLING, MILJÖ OCH SAMHÄLLSBYGGNAD

Som ett led i det fortsatta arbetet med Energi- och klimatstrategin bildades under våren 2011 ett regionalt Energi- och klimatråd under ledning av Landshövdingen. För att få en så bred och god förankring som möjligt har cirka 90 personer från olika nivåer från länets berörda organ involverats i arbetet som samordnas av Länsstyrelsens miljöstrateger. Vi kan konstatera att engagemanget i länet kring miljöfrågor är mycket stort. En del av de frågor som hör till miljö kvalitetsmålen för klimat och god bebyggd miljö behandlas nu här tillsammans med klimatanpassningsuppdraget i de tvärssektoriella fokusgrupperna som bildats inom klimatrådets ram. Energi- och klimatrådet har slagit fast en vision för arbetet som innebär att ”2020 ska Jönköpings län vara det klimatsmarta länet och år 2050 ett plusenergilän”.

Arbetet med miljö kvalitetsmålen är hela tiden pågående i samverkan utifrån de åtgärdsprogram som tagits fram. Enligt SKLs senaste enkätundersökning av miljömålsarbetet fick Länsstyrelsen i Jönköping mycket högt betyg av kommunerna, vilket är mycket glädjande

ORGANISATION

Ett av Länsstyrelsens övergripande mål är att ha fokus på en budget i balans. Anpassningen av verksamhetskostnaderna till myndighetens årliga utdelning av förvaltningsanslaget, där en fortlöpande effektivisering är inräknad, medför att personalkostnaderna måste minskas. Under 2011 medförde detta en betydande ansträngning och en kraftsamling i organisationen. Genom avtalspensioneringar och att avstå från återbesättning av vakanta tjänster fick vi ett resultat nära balans. Med anledning av detta och för att få en stabilare ekonomisk situation startade vi en översyn av verksamheten för att kartlägga nuläget och framtida behov av resurser. Detta för att på ett bättre sätt kunna anpassa verksamheten efter de tillgängliga personella och ekonomiska tillgångarna och fokusera mer på de mest prioriterade verksam-

hetsområdena. Samtidigt har vi under året arbetat med införande av målstyrningsprocesser och individuella målkort i organisationen för att bland annat skapa större delaktighet och tydlighet i organisationen. Vi räknar med att dessa förändringar ska kunna implementeras under 2012.

MOT EN SPÄNNANDE FRAMTID

Länsstyrelsen är nu inne i en tid av förändring, där myndigheten är lyhörd och konstant tar till sig av omvärldsförändringar för att bli ännu modernare. Länsstyrelsen i Jönköpings län har kompetenta och engagerade medarbetare som ser förändringar som en utmaning och bidrar aktivt till att stärka myndigheten i en föränderlig tid med fokus på ett rättssäkert agerande och ett korrekt bemötande. Utifrån detta som bas är jag övertygad om att Länsstyrelsen i Jönköpings län kommer att kunna leva upp till samverkansparters och medborgarnas behov ännu bättre samt klara framtida utmaningar på ett professionellt sätt.

Jönköping i februari 2012

Mino Akhtarzand
Landshövding

Organisation

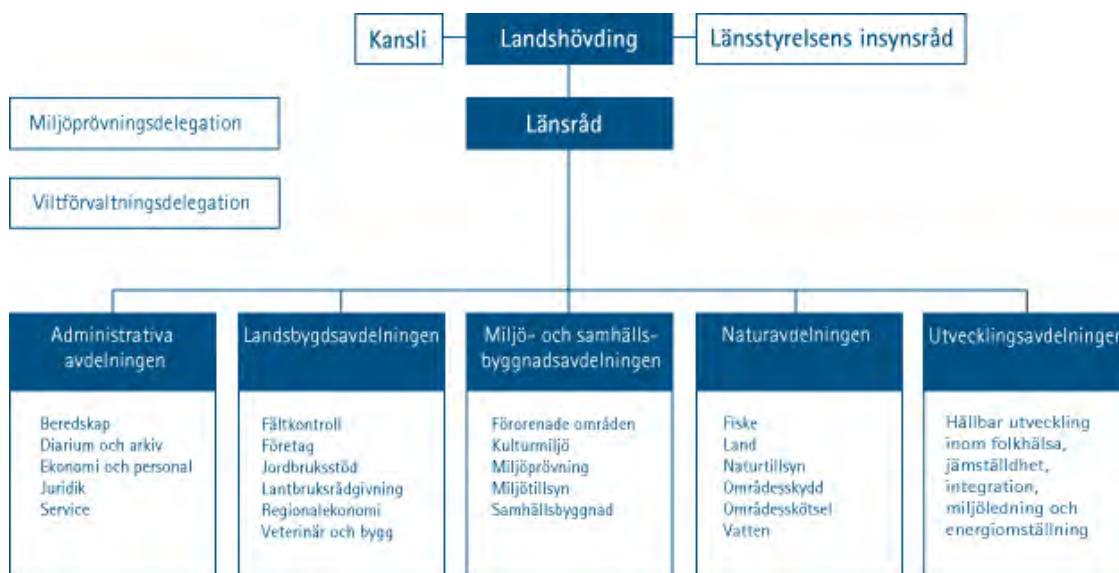

Bild på organisationen 2011-12-31

Länsstyrelsens vision och övergripande mål

Jönköpings län ska vara ett av landets mest framgångsrika län. Genom samverkan med andra bidrar Länsstyrelsen till att skapa förutsättningar för ett attraktivt län för alla att leva, verka och utvecklas i.

Övergripande mål:

- Länsstyrelsen ska vara en myndighet som har goda relationer med uppdragsgivare, samverkansparter och medborgare.
- Länsstyrelsen ska garantera rättssäker myndighetsutövning och ett respektfullt bemötande.
- Länsstyrelsen ska ha en ekonomi i balans.
- Länsstyrelsen ska ha ett öppet arbetsklimat med engagerad och kompetent personal.
- Länsstyrelsen ska vara pådrivande i arbetet för hållbar utveckling.

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346).

1. Länsstyrelsen ska redovisa sina insatser och göra en bedömning av uppnådda resultat för sin uppgift att verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Inom Länsstyrelsens breda verksamhet och ansvarsområden har särskilda insatser gjorts på ett antal områden för att stärka och utveckla Jönköpings län. Länsstyrelsen har arbetat med EUs Landsbygdsprogram 2007-2013 utifrån den nationella strategin. De nationella målsättningarna har arbetats in i den regionala genomförandestrategin som uppdaterats under året, bland annat avseende ”Sverige - det nya matlandet”, bredbandsutbyggnad samt biogasanläggningar. Genomförandestrategin har Länsstyrelsen förankrat i partnerskapet inom länet och den är fastställd av jordbruksverket. Länsstyrelsen har kunnat konstatera att intresset för bredband med fiber ökar mycket snabbt på landsbygden i länet. Många bredbandsföreningar har bildats och är på väg att bildas. De stödmöjligheter länsstyrelsen har via landsbygdsprogrammet och anslaget 1:1 för regional tillväxt är otillräckliga. Under året har länsstyrelsen i en hemställan begärt ytterligare medel, 20 - 25 miljoner kr årligen, för att kunna svara upp mot den efterfrågan som finns på utbyggnad. Tillgång till snabb, kraftfull och väl fungerande dataöverföring är en förutsättning för tillväxt inom landsbygds- och lantbruksföretagande.

Under året har Regionförbundet påbörjat arbetet med att revidera det nuvarande Regionala utvecklingsprogrammet (RUP) som i fortsättningen ska heta Regional utvecklingsstrategi (RUS). Länsstyrelsen ser det som en viktig uppgift att bistå med kompetens angående alla tre dimensioner av hållbar utveckling i den processen.

Länsstyrelsen ansvarar för djurskyddstillsynen och har sedan övertagandet från kommunerna 2009 kunnat konstatera att resurserna är otillräckliga för denna tillsynsverksamhet. Det är glädjande att ytterligare resurser tillförts djurskyddet från halvårsskiftet 2010 vilket möjliggjort för länsstyrelsen att öka den planerade tillsynsverksamheten. Merparten av resurserna tas dock fortfarande i anspråk för anmälningsärenden.

För att få en så bred förankring som möjlig av klimat och energipolitiken har ett regionalt klimatråd bildats med landshövdingen som ordförande. En del av de frågor som hör till miljö kvalitetsmålen för klimat och god bebyggd miljö behandlas nu här tillsammans med

klimatanpassningsuppdraget i de tvärssektoriella arbetsgrupper som bildats inom klimatrådets ram.

Arbetet med miljökvalitetsmålen är sedan start organiserad i temaår och vi är inne på andra generationen åtgärdsprogram. Även dessa åtgärdsprogram tas fram i bred samverkan mellan interna och externa aktörer i olika arbetsgrupper. I SKLs utvärdering av miljömålsarbetet fick Länsstyrelsen i Jönköping mycket högt betyg av kommunerna.

Inom områdesskydd prioriteras skogliga reservat och skydd av särskilt värdefulla vatten. Fördrade kostnader för markinlösen och inbesparad personal leder dock till att vi närmar oss målet ännu långsammare.

När det gäller restaurering och återställande av vattendrag har kunskapsuppbyggnad på kulturområdet medfört en smidigare hantering och mer jämbördiga kunskapsunderlag mellan natur och kultur. Ett nära samarbete med landsbygdsavdelningen och naturavdelning har lett till att anläggning av våtmarker har kunnat rationaliseras. De utpekade våtmarkssamordnare har medfört en tydlig ökning på anlagda våtmarker.

För att förbättra den lokala förankringen och förståelsen för naturreservat och dess syfte och skötsel har ett flertal skötselråd initierats. Länsstyrelsen har vidare deltagit i "eldsjäl", ett projekt som strävar mot att förbättra användningen av den naturliga störningsregimen brand.

De uppsatta målen för biologisk mångfald är mycket svåra att nå och finansieringen vikan- de. Inom området prioriteras arbetet med jätteträd, rovdjur och rikskärr samt de program Länsstyrelsen har nationellt ansvar för. Hög prioritet har också arbetet med upprättandet av Viltförvaltningsdeligationen samt bildande av älgförvaltningsområden haft.

Länsstyrelsen har även under 2011 ansvarat för samordningen av länsstyrelsernas fiskefrågor, deltagande i samförvaltningen av fisket samt fisketillsynen i Vättern. Fisketillsynen har fortsatt utvecklas. Mycket tack vare ett målinriktat arbete under flera år fortsatte problemen med tjuvfiske och stölder (fångst och burar) att minska under kräftfisket 2011. Totalt hanterades 39 ärenden avseende brott mot fiskelagen i Vättern.

Åtgärder för att restaurera värdefulla vatten i länet prioriteras till Vätterns tillflöden och i Emåns avrinningsområde visar fortsatt på positiva biologiska resultat. Tillsyn av vattenverksamhet och arbetet med översyn av det utvidgade strandskyddet samt granskning av kommunernas strandskydds dispenser har haft hög prioritet under året. Länsstyrelsen deltog i brukarundersökningen när det gäller tillsyn vattenverksamhet (anmälningsärenden). Undersökningen gav Länsstyrelsen ett högt betyg.

Även när det gäller genomförande av vattenförvaltningen finns en bred intern och extern samverkan. Länsstyrelsen har prioriterat att ta fram vattendragsvisa informationsblad som dels trycks och dels kan laddas hem från nätet. Vattenråd är nu bildade för större delen av länet. På flera platser är Länsstyrelsen involverad i framtagande av åtgärdsunderlag.

Länsstyrelsen har vidare fortsatt att arbeta med de prioriterade uppgifter som finns avseende jämställdhet, integration och folkhälsa.

Många verksamheter avseende operativ tillsyn kan sägas vara händelsestyrd med vilket avses de handlingar och ärenden som löpande kommer till myndigheten för handläggning. Länsstyrelsen ska bemöta alla som kommer i kontakt med myndigheten på ett korrekt sätt och garantera en rättssäker hantering. Alla ärenden som handläggs görs med detta som ledstjärna.

Den samlade bedömningen är att Länsstyrelsen, med de förutsättningar och ramar som getts, utför sitt uppdrag på ett effektivt och samordnat sätt med god kvalitet.

Länsstyrelseinstruktion 3 §

Trafikföreskrifter

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	0,26	0,29	2,75
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	0,62	0,89	11,93
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	902	827	11 412
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	0,48%	0,46%	6,20%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	105	156	263
Antal beslutade ärenden	118	146	257
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragutbetalningar (tkr) 3,4)	0	0	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 25*

I samband med nya hastighetsgränser gjordes 2009 en översyn av Länsstyrelsens samtliga beslut om hastighetsbegränsningar. Detta var initiativärenden och mängden ärenden blev relativt sett större jämfört med 2010 och 2011. Arbetet med denna översyn fortsatte även under våren 2010, med påföljd att antalet ärenden under 2010 också blev flera än normalt. Ärendetillströmningen under 2011 är av den storleksordning som kan förväntas framöver. Det är noterbart att antal beslutade ärenden är fler än antalet inkomna ärenden och initiativärenden, varigenom balansen minskat. Vidare kan konstateras att inga ärenden är äldre än två år.

När det gäller jämförelser mellan åren bör noteras att siffrorna för 2009 även inkluderade delar av körkortsverksamheten som därefter förts över till Transportstyrelsen.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	1,67	2,36	2,32
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	10,36	8,80	7,76
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 450	10 642	8 850
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	6,11%	5,87%	4,80%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1 801	2 903	1 148
Antal beslutade ärenden	2 262	2 066	1 043
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	6	3
Bidragsutbetalningar (tkr) 3, 4)	0	0	0
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 282, Djurskydd 5)	77		

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 28*

5) Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 282 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 77

Under 2011 har samtliga länsstyrelser deltagit i en gemensam brukarundersökning. Undersökningen har genomförts som ett led i länsstyrelsernas förbättringsarbete. Den gemensamma brukarundersökningen är ett delprojekt till Ledningsinformation i samverkan (LISA). Uppdraget att samordna arbetet har tilldelats länsstyrelsen i Västra Götalands län. Undersökningen genomförs av SKOP Research AB. Syftet med den genomförda undersökningen är att följa upp valda verksamheter och få in underlag till förbättringsarbetet. Ett av de verksamhetsområden som valts ut under 2011 var Djurskydd (Tillstånd §16 Djurskyddslagen, tillståndsplikt för viss djurhållning.)

Genomsnittligt nöjdindex är 77 för Länsstyrelsen i Jönköpings län. Det är exakt samma nivå som genomsnittet för samtliga länsstyrelser. 18 frågor har besvarats. Störst andel med höga betyg får Länsstyrelsen för den tid det tar att få svar på e-post, andel 100 jämfört med länsstyrelsesnittet 74. Informationen om resultatet vid en djurskyddskontroll, andel 93 jämfört med länsstyrelsesnittet 88. Bra bemötande vid en djurskyddskontroll, andel 92 jämfört med länsstyrelsesnittet 87. Områden att förbättra är främst kopplade till om man upplevt sig fått bättre kunskap om djurskydd, andel 50 jämfört med länsstyrelsesnittet 52. Lätt att hitta på Länsstyrelsens webbplats, andel 48 jämfört med länsstyrelsesnittet 51. Informativ webbplats, andel 65 jämfört med länsstyrelsesnittet 74.

Intervjupersonerna fick också ta ställning till en sammanfattande fråga om man totalt sett är nöjd med Länsstyrelsens sätt att hantera sin fråga. Länsstyrelsen har högre andel med höga betyg än snittet av samtliga länsstyrelser, andel 83 jämfört med 76.

Inom verksamhetsområdena livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor har antalet beslutade ärenden ökat samtidigt som kostnaden per ärende har minskat. Om

den totala verksamhetskostnaden fördelas på antalet beslutade ärenden har kostnaden per ärende varit 8,49 tkr år 2009, 5,15 tkr år 2010 och 5,06 tkr år 2011, vilket innebär en minskning med 3,43 tkr år 2011 i jämförelse med år 2009. Detta måste ses som en påtaglig effektivitetsförbättring. Kostnadsminskningen blir än mer tydlig om den sätts i relation till generellt sett ökande lönekostnader under perioden.

De extra medel som Regeringen har avsatt för djurskyddskontrollen har inneburit att Länsstyrelsen har kunnat utöka antalet djurskyddshandläggare vilket, utöver ovan nämnda ökning av antalet beslutade ärenden, även har lett till att såväl antalet djurskyddskontroller som andelen planerade kontroller har ökat. Det totala antalet genomförda djurskyddskontroller har under år 2011 ökat med 15 % i jämförelse med år 2010 och andelen planerade kontroller har ökat från 25 % till 31 % under samma period. Länsstyrelsen har även ett bra samarbete med andra myndigheter och organisationer inom djurskyddsområdet.

Inom livsmedelsområdet har Länsstyrelsen bland annat genomfört tre kommunrevisioner under 2011. Revisionsarbetet är en viktig och resurskrävande kontrolluppgift som enligt Länsstyrelsens uppfattning även har en kunskapslyftande funktion.

Inom livsmedelsområdet har Länsstyrelsen bland annat genomfört tre kommunrevisioner under 2011. Revisionsarbetet är en viktig och resurskrävande kontrolluppgift som enligt Länsstyrelsens uppfattning även har en kunskapslyftande funktion.

Länsstyrelsen har under ett antal år nedprioriterat kontrollen av veterinärer och annan djurhälsopersonal på grund av resursbrist. Under år 2011 har denna kontrollverksamhet återupptagits i form av administrativ kontroll av de veterinärer som förskriver läkemedel för villkorad behandling av djur

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

Tabell 1.1 Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2011-12-31		2010-12-31		2009-12-31	
Antalet verksamma veterinärer i länet	60		63		57	
varav män/kvinnor	24	36	27	36	27	30
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälso-personal	11					
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa varav	11	6,9	10	6	6	5,5
män	0	0	1	0,46	1	0,5
kvinnor	11	6,9	9	5,54	5	5,0
Antal inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, st/åa varav	3	0,52	3	0,52	0	0
män	0	0	0	0	0	0
kvinnor	3	0,52	3	0,52	0	0
Antalet under året meddelade djurförbud	12		5		5	
varav föranledda av anmälan	8					
Antalet under året beslutade omhändertaganden av djur	23		15		8	
varav föranledda av anmälan	14					
Antalet genomförda djurskyddskontroller	711		618		482	
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	0		0		0	
Antal kontroller av hästpass	98					

Källa: Uppgifterna i ovanstående tabell är en sammanställning av uppgifter från Länsstyrelsens riskklassificering av veterinärer verksamma i Jönköpings län, Länsstyrelsens ärendehanteringssystem Platina, Länsstyrelsens personalförteckning och Djurskyddskontrollregistret.

Kommentar tabell 1.1

Tabellen avser veterinärer som är kliniskt verksamma i Jönköpings län.

Enligt Länsstyrelsens plan för tillsyn över animaliska biprodukter ska inspektioner endast utföras då det har inkommit anmälningar om missförhållanden. Några sådana anmälningar har inte inkommit under åren 2009 – 2011.

Lantbruk och landsbygd

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	12,76	13,92	11,75
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	34,30	36,04	29,44
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	42 687	41 477	32 592
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	22,80%	22,90%	17,69%
Bidragsutbetalningar (tkr) 3,4)	0	0	97
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	26 350	27 833	23 870
Antal beslutade ärenden	25 914	29 123	22 521
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	17	31	33
<i>Varav Jordbrukarstöd, VÄS 601*</i>			
Antal behandlade SAM-ansökningar (st)	3 835	3 938	4 180
Antalet utbetalningar (st)	13 979	14 084	14 995
Direkta verksamhetskostnader vht 601* (kr)	11 670	13 864	11 437
Direkta kostnader per SAM-ansökning (kr/st)	3 043	3 521	2 736
Direkta kostnader per utbetalningsärende (kr/st)	835	984	763
<i>Varav Landsbygdssöd, VÄS 602*</i>			
Summa antal beslutade ansökningar om företagsstöd och ansökningar om utbetalning av företagsstöd (st)	317	261	241
Direkta verksamhetskostnader vht 6020 (tkr)	2 004	2 141	1 984
Direkta kostnader per beslutad ansökan om företagsstöd och ansökan om utbetalning av företagsstöd (kr/st)	6 322	8 203	8 232
Summa antal beslutade ansökningar om projektstöd och ansökningar om utbetalning av projektstöd (st)	64	41	43
Direkta verksamhetskostnader vht 6021 (tkr)	1 263	1 269	1 054
Direkta kostnader per beslutad ansökan om projektstöd och ansökan om utbetalning av projektstöd (kr/st)	19 734	30 951	24 512
Summa antal beslutade ansökningar om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (st)	103	82	69
Direkta verksamhetskostnader vht 6022 (tkr)	373	289	274
Direkta kostnader per beviljad ansökan om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (kr/st)	3 621	3 524	3 971

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 60*

Antal ärenden har under åren minskat på grund av att reglerna för gårdsstödet förändrades 2010. Kravet på att inneha minst 4 ha jordbruksmark samt 4 st. stödrätter har gjort att många lantbrukare inte berättigats till gårdsstöd för stödåren 2010 och 2011.

På grund av det ekonomiska läget med sparbeting samt vakanser efter ej tillsatta tjänster har Länsstyrelsen satsat på att höja kompetensen på befintlig personal. På så sätt har man kunnat tillfälligt omfördela resurser vid arbetstoppar. Detta har resulterat i den höga utbetalningsfrekvens som Länsstyrelsen uppnått för stödåret 2011.

Uppgifterna om antalet behandlade ärenden skiljer sig något från det statistikmaterial som Jordbruksverket innehar. Detta beror på att ärenden med ”onormal status” ej räknas in i de

tabellerna. Angivna siffror i tabellen är därför inhämtade från Jordbruksverkets datasystem Ararat

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

8. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter. Länsstyrelserna ska dessutom särskilt arbeta med återkrav och under 2011 hantera de återkrav som är en följd av kommissionens ställningstagande om sanktion för åren 2005–2008.

Länsstyrelsen har genom intensifierad information till lantbrukarna ökat anslutningen till SAM Internet vilket leder till mer korrekta ansökningar. Vidare medför detta kortare handläggningstider och minimerar risken för sena utbetalningar. Ett arbete med att ytterligare öka anslutningen till 100 % SAM Internet har påbörjats under hösten i syfte att öka medvetenheten hos lantbrukarna inför stödåret 2012.

Länsstyrelsen har haft en grupp medarbetare som uteslutande har arbetat med återkraven för gårdsstöd för åren 2005 – 2007. Arbetet har följt anvisad plan och alla berörda lantbrukare har kommunicerats om eventuella återkrav. Beslut har fattats i samtliga ärenden innan årsskiftet.

Beträffande sanktionsärenden från 2008 kommer Jordbruksverket att under 2012 ta fram handlägningsrutiner och IT-system för att arbetet ska kunna påbörjas.

9. Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd.

Länsstyrelsen har under året arbetat utifrån den gemensamt fastställda tidsplanen. Målsättningen var att länets lantbrukare till 95 % skulle erhålla sitt gårdsstöd per den 1 december, samt att lantbrukarna till 90 % skulle erhålla sina miljöersättningar innan årsskiftet. Länsstyrelsen har klarat dessa mål med 96 % utbetalda gårdsstöd den 1 december och 99 % utbetalda gårdsstöd innan årsskiftet. Miljöersättningarna har till 100 % utbetalts innan årsskiftet.

Vidare ingår Länsstyrelsens lantbruksdirektör i styrgruppen för Jordbruksverkets projekt för att effektivisera stödprocessen för landsbygdsstöden. Även flera andra medarbetare har deltagit i arbetsgrupper inom ramen för projektet.

10. Länsstyrelserna ska genom ett effektivt regionalt genomförande av Landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2007–2013 uppnå de i programmet angivna målen. Länsstyrelserna ska vidare enligt Jordbruksverkets riktlinjer rapportera om programmets genomförande, resultat och effekter. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020.

Länsstyrelsen har vid flera tillfällen medverkat i möten och enkäter för att lämna synpunkter till Jordbruksverket i deras arbete med att ta fram ett tekniskt underlag för kommande landsbygdsprogram. Även vårt partnerskap för Landsbygdsprogrammet har fått möjligheter att via Länsstyrelsen lämna synpunkter på det kommande programmet. Länsstyrelsen med-

verkar kontinuerligt i olika arbetsgrupper för att förbättra dagens och utveckla kommande administrativa system för att på ett effektivt sätt genomföra stödprocesserna.

11. Länsstyrelserna ska redovisa:

– Handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna

Handläggningstiderna för LB-stöden är generellt sett fortfarande för långa. Mediantiden för en ansökan om stöd från det att ärendet inkommit till Länsstyrelsen till beslut fattats var 2011 så hög som 153 dagar för stöd inom axel 1 och axel 4 och 232 respektive 222 dagar inom axel 2 och axel 3. Inom alla axlar framträder skillnader mellan ansökningar om företagsstöd, miljöinvesteringar, projektstöd och projektstöd till Leadergrupperna. Det har inte varit möjligt att korta handläggningstiderna totalt sett jämfört med 2010. Detta beror på fler ansökningar om stöd, resursbrist och till viss del på barnledigheter och sjukfrånvaro. Den effektiva tid som handläggning av en ansökan tar har emellertid kunnat minska under året och uppgår nu i genomsnitt till 24 timmar per ansökan.

Mediantiden för en ansökan om utbetalning av stöd var 2011 för ärenden inom axel 1, 2 och 3 ca 80 dagar, vilket är i samma storleksordning som för 2010. Samtidigt var mediantiden för en utbetalningsansökan för ett leaderprojekt 222 dagar att jämföras med 120 dagar för 2010. Antalet beslutade utbetalningsärenden till leader fördubblades mellan 2010 och 2011 från 25 till 49 st. Den effektiva tiden för en ansökan om utbetalning av stöd var i genomsnitt 20 timmar, medan den uppgår till 30 tim för Leaderprojekt och 38 tim för övriga projekt.

De nyrekryteringar som gjordes 2010 har hjälpt upp en besvärlig situation och totala antalet ärenden som fått beslut har ökat med 40% jämfört med 2010 samtidigt som antalet inkommande ärenden ökat med 25%.

En vanlig anledning till långa tider mellan ansökan och beslut är lång tid för komplettering av ansökan. Behovet av kompletteringar är ofta mindre i de ansökningar som kommer in via konsult och handläggningstiderna blir då generellt sett kortare. Länsstyrelsen rekommenderar då tillfälle ges, att sökande använder konsult hjälp med ansökningar. För att försöka råda bot på långa kompletteringstider har strikta tidsfrister tillämpats med gott resultat. Bra och tydlig information såväl inför ansökan om stöd som i samband med ansökan om utbetalning av stöd har också visat sig vara betydelsefullt för att minska behovet av kompletteringar och därmed korta ned handläggningstiderna.

– vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka insatser länsstyrelsen vidtagit för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2011

I Jönköpings län är det fortsatt främst åtgärderna 123 förädlingsstöd, 124 samarbete om utveckling av nya produkter, nya processer och ny teknik, samt i viss mån 125 infrastruktur i jord och skog som har låg anslutning i Axel 1. För åtgärden 123 är förmodligen en av anledningarna att det av tradition inte har varit så hög grad av småskalig förädling i länet. På grund av den relativt låga utnyttjandegraden har en del av tilldelad budget omfördelats till andra myndigheter och insatser. Åtgärderna 124 och 125 stängdes under sommaren 2010. Stödet till infrastrukturåtgärder har till den helt dominerande delen gått till vägförrättningar

för enskilda vägar. Förrättningarna kan genomföras till begränsade kostnader, varför medelsutnyttjande i åtgärden varit måttligt.

Utvald miljö i axel 2 har ett relativt lågt budgetutnyttjande, men en rimlig anslutning antalsmässigt. Större delen av de medel som beviljats har gått till anläggande av våtmarker, dock har arealen våtmark för de enskilda objekten oftast inte varit omfattande. Informationsinsatser i anslutning till färdigställda våtmarker har rönt stort intresse och kan förväntas leda till ökad anslutning till åtgärden. Med det högre takbelopp (200 000 kr/ha) som kunnat tillämpas från och med 2011 blir förbrukningen av budgeterade medel högre samtidigt som det med stor sannolikhet även betyder att viljan att anlägga våtmarker ökar. Av stödet till miljöinvesteringar med fast ersättning har trögärdesgårdar varit den enskilt mest efterfrågade åtgärden.

Inom axel 3 är det främst åtgärden 323 natur och kulturarv som har en låg utnyttjandegrad. Även denna åtgärd blev föremål för indragning av medel och omfördelning till andra myndigheter.

Liksom tidigare år har aktiva informationsinsatser genomförts för att peka på möjligheterna i Landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen deltar regelmässigt på Hushållningssällskapets sommarmöte som brukar dra en stor publik. Länsstyrelsen medverkade även under Elmia lantbruk 2010 med en monter med särskild information om Landsbygdsprogrammet. Därutöver har Länsstyrelsen medverkat vid ett antal mindre arrangemang med information om programmets möjligheter. Landsbygdsprogrammet finns med i varje nummer av vår informationsskrift "Förvetet".

Länsstyrelsens partnerskap för Landsbygdsprogrammet, och framförallt vår externa referensgrupp, har särskilt uppmanats att hjälpa till med marknadsföringen av programmets möjligheter. Detta skall förhoppningsvis ge ökad kännedom om programmets potential och i slutändan en bättre anslutning till programmet.

Fiske

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	6,55	5,56	5,44
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	1,75	1,22	0,73
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 171	5 870	4 738
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	3,83%	3,24%	2,57%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	446	349	328
Antal beslutade ärenden	450	347	317
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	14	15	8
Bidragsutbetalningar (tkr) 3, 4)	522	1 100	403

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 62*

Länsstyrelsen har under året arbetat med att beta av äldre ärenden och korta handläggningstiderna. Arbetet har försvårats av en betydande personalomsättning där erfaren personal slutat och ny rekryterats, dock med en jämnare könsfördelningen som resultat. De största enskilda ärendegrupperna är förordnandet av fisketillsynsmän med 215 beslutade ärenden och tillstånd till fiskutsättningar med 60 ärenden.

En prioriterad uppgift under året har varit utbildningar av fisketillsyningsmän. Dessa utbildningar har resulterat i att ca 100 nya fisketillsyningsmän har kunnat förordnats, något som avspeglats i ärendestatistiken.

Länsstyrelsen har även under 2011 ansvarat för samordningen av länsstyrelsernas fiskefrågor, deltagande i samförvaltningen av fisket samt fisketillsynen i Vättern. Fisketillsynen har fortsatt utvecklas inte minst genom fördjupad samverkan med Sjöpolisen och polisen i distriktet runt Vättern. Mycket tack vare ett målinriktat arbete under flera år har problematiken med tjuvfiske och stölder (fångst och burar) fortsatt att minska under kräftfisket 2011. Totalt hanterades 39 ärenden avseende brott mot fiskelagen i Vättern.

Arbetet med att kvalitetssäkra och effektivisera kompensationsutsättningarna av lax i Vättern och Vätern har gått vidare under 2011. Intresset för fiskbestånden i Vättern är fortsatt stort, vilket bland annat visade sig genom deltagandet på Rödingens- respektive Öringens dag där sammanlagt flera tusen personer samlades för att titta på fiskens lek. Ett led i årets arbete med att sprida kunskap och öka förståelsen för miljön har varit att, i bred samverkan med berörda kommuner och lokala intressenter, påbörja projekteringen av ett besökscentrum för Vättern och dess tillflöden.

Åtgärder för att restaurera värdefulla vatten i länet har gått vidare främst i form av biotopvård och åtgärdande av vandringshinder (se även uppdrag 60). Uppföljningen av åtgärderna på flera platser i främst i Vätterns tillflöden och i Emåns avrinningsområde, visar fortsatt på positiva biologiska resultat. Länsstyrelsen har under året ansvarat för förvaltningen av den nationella databasen för Åtgärder i vatten samt genomfört och utvärderat flera provfis-

ken som ingår i länsövergripande övervakningsprogram. Vidare har Länsstyrelsen tillsammans med Smålands turism deltagit i förprojekteringen av ett länsövergripande utvecklingsprojekt avseende utvecklingen av länets turistfiske. Under året har två större projekt avseende framtagande av förvaltnings- och utvecklingsplaner för större fiskevårdsområden i länets drivits.

Under 2010-2011 har 16 vattendragsvandringar genomförts vid värdefulla vatten. Vandringarna har ingått i ett projekt finansierat av Landsbygdsprogrammet skog. Utgångspunkten för projektet *Vattendragsvandringar längs värdefulla vattendrag i Jönköpings län* har varit att få till stånd en tidig dialog mellan markägare och Länsstyrelsen för att diskutera bästa skyddsformen för varje objekt. Fokus har varit på värden i vatten och betydelsen av marken runt omkring för bevarandet av dessa värden. Genom projektet har en positiv bild spridits av hur natur- och kulturvärden kan kommuniceras och hur områdesskyddsprocessen kan hanteras. Detta har visat sig vara ett bra arbetssätt som kan leda till att fler åtgärder och områdesskydd kommer till stånd samtidigt som markägarna är mer nöjda. En tidig dialog kan också visa sig leda till snabbare processer.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

14. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007–2013.

Under 2011 har Länsstyrelsen i likhet med de senaste åren medfinansierat flera projekt inom det utpekade fiskeområdet Vättern (EFF axel 4), både genom eget arbete och kontanta medel. Länsstyrelsen har vidare via Vätternvårdsförbundet framfört förfrågningar till kommuner om möjlighet att medfinansiera projekt inom fiskeområdet Vättern och har hjälpt flera sökanden att finna medfinansiering till sina projekt.

15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har under året hållit listan över vilka vattendomar som är mest prioriterade att ompröva/ändra uppdaterad. Länsstyrelsen har även medverkat till att en ansökan om ändring/omprövning av befintlig vattendom lämnats in. Dessutom har ytterligare ansökningar för flera restaureringsobjekt i Vätterns tillflöden samt i Nissans och Emåns avrinningsområden tagits fram. Länsstyrelsen initierade och genomförde en träff med Kammarkollegiet avseende tillsyn och omprövning där kommuner, konsulter och grannlän deltog.

Länsstyrelsen har tillsammans med Länsstyrelserna i Halland och Kronoberg haft ett möte med Energimyndigheten angående elcertifikat och tillstånd för vattenverktverk. Ett förbättrat informationsutbyte bör leda till att företag som saknar tillstånd inte heller erhåller certifikat.

Länsstyrelsen har lämnat synpunkter med anledning av Miljö- och jordbruksutskottets uppföljningsrapport om biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft (2011/12:RFR1).

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2011	2010	2009
Antal fiskevårdsområden	210	210	210
Antal yrkesfiskelicenser	6	6	6
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	3	1	2

Källa: Länsstyrelsens diarium och register

Kommentarer Tabell 1.2

Länsstyrelsen har under året handlagt flera ärenden inom 6220 EG-stöd till fisket trots att endast tre ansökningar om stöd inkommit. Sammanlagt har drygt 380 timmar nedlagts på ärendehandläggning inom det berörda verksamhetsområdet under 2011. Därutöver har ytterligare drygt 570 timmar lagts på medverkan i arbetet med administrationen av fiskeområdet Vättern med extern finansiering.

Vilt- och rovdjursförvaltning

18. Länsstyrelserna ska utarbeta regionala planer för utvecklingen av vildsvinsstammarna med ledning av den nationella förvaltningsplanen för vildsvin.

En förvaltningsplan för vildsvin är fastställd och finns tillgänglig på Länsstyrelsens hemsida. Arbetsbelastningen och budgetläget medgav inte att planen kunde göras särskilt omfattande, utan bygger till stor del på hänvisningar till andra riktlinjer, inklusive den nationella förvaltningsplanen. Det har av samma skäl inte varit möjligt att genomföra något väsentligt arbete med att implementera planen utan den har använts som underlag och information när så varit relevant vid löpande handläggning.

I arbetet med vilt har viltförvaltningsdelegationen (Förordning om viltförvaltningsdelegationer (2009:1474)) och bildande av älgskötselområden (Jaktförordning (1987:905)) samt ersättning för viltskador (Viltskadeförordningen (2001:724)) prioriterats.

Viltförvaltningsdelegationen hade under 2011 fem mötestillfällen. Två av dessa var korta och gjordes i samband med kompetensutvecklingsträffar. En kompetensutvecklingsdag vardera ägnades åt kunskap om stora rovdjur respektive relationen mellan skogsbruket och älgförvaltningen. För att effektivisera delegationens arbete har ett arbetsutskott utsetts för att ta fram förvaltningsplan för vildsvin samt indelningen av länet i älgförvaltningsområden. Totalt sett har införandet av en viltförvaltningsdelegation (2010) ökat kostnaderna för viltförvaltningen, men tack vare att såväl delegationen som arbetsutskottet har fungerat mycket väl har kvaliteten och effektiviteten ökat genom bland annat en bättre förankring av viltförvaltningen. För vidare redovisning av viltförvaltningsarbetet se uppdrag 54

Länsstyrelsen har beslutat om fem nya älgskötselområden och över 70 % av länets yta täcks nu av älgskötselområden, vilket skapar goda förutsättningar för att bedriva en adaptiv älgförvaltning. I övrigt handlades 143 registreringsärenden vilket är ungefär 30 % mindre än 2010. Det omfattande arbetet med den nya älgförvaltningen gjorde att registreringsarbetet blev eftersatt, vilket fick till följd att vissa jakträttsinnehavare fick sina tilldelningsbesked sent och vissa älgskötselplaner inte kunde granskas förrän efter jakttidens start.

Ersättning för rovdjursrivna tamdjur har betalats ut vid fyra tillfällen om totalt 14 800 kr. Något mer än normalt, men fortfarande är rovdjursangreppen på tamdjur få i länet. Ersättning för viltskador på gröda har betalats ut vid fyra tillfällen med en summa på sammanlagt 40 200 kr. Viltskadorna orsakas främst av tranor och gäss i området kring sjöarna Draven och Bolmen. För att minska skadorna har Länsstyrelsen utökat de förebyggande åtgärderna genom att avsätta ytterligare en tranåker utöver den som avsatts tidigare år.

Regional tillväxt

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	1,32	1,83	2,45
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	0,54	0,87	1,18
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 106	2 529	4 704
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	1,12%	1,40%	2,55%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	80	121	108
Antal beslutade ärenden	88	143	84
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	12	18	24
Bidragutbetalningar (tkr) 3, 4)	9 466	10 559	12 376

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 30*

Länsstyrelsen hanterade programmet Främja kvinnors företagande till och med år 2010. Från 2011 har Regionförbundet Jönköpings län tagit över hanteringen av programmet, vilket förklarar en del av minskningen av volymer/ärenden. Andra förklaringar är dels att antalet inkomna ansökningar har minskat något under året, dels att personalläget har krävt att andra ärenden inom exempelvis landsbygdsprogrammet har prioriterats.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

21. Länsstyrelserna ska följa upp och redovisa hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsstrategi.

Länsstyrelsen har kontakter med ett antal statliga myndigheter i länet, främst inom ramen för det av Regionförbundet inrättade Kompetensrådet. Här ingår bland annat de statliga myndigheterna Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Högsolan och ESF-rådet.

Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Högsolan är också representerade i det länspartnerskap som bildats för att avge yttrande över stödansökningar som prövas av strukturfondspartnerskapet för ERUF och ESF.

Regionförbundet har kontakter med Trafikverket i arbetet med infrastrukturplaner. Länsstyrelsen gör bedömningen att de nämnda statliga myndigheterna i sina verksamheter inte styrs av utvecklingsprogrammet, utan ska ses som medaktörer i det regionala tillväxtarbetet och att de inom ramen för sina uppdrag bidrar med sin kompetens till utvecklingen i länet.

22. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur samverkan utvecklats.

Samverkan med statliga myndigheter sker i olika frågor och på olika nivåer i organisationen. Här anges några exempel.

Länsstyrelsen deltar tillsammans med andra statliga myndigheter i länets Kompetensråd. I Kompetensrådet ingår Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Högskolan, ESF-rådet samt representanter för Almi, Landstinget, Länsbiblioteket, utbildningsanordnare, näringsliv och fackliga organisationer. I rådet diskuteras i huvudsak kompetensförsörjnings- och arbetsmarknadsfrågor. Rådet har under året bidragit med synpunkter till myndigheten för yrkes-högskolan, bland annat angående näringsgrensindelningen i länet under de kommande 3-5 åren och vilka utbildningsområden som har störst relevans för tillväxten på 3-5 års sikt. Den breda representationen i rådet innebär att olika aspekter på kompetensförsörjning och sysselsättning lyfts fram och bidrar därmed till att Kompetensrådets strategier lättare kan genomföras.

Under året har en digital mötesplats bildats, där all information kring kompetensplattformarbetet samlas. Ledamöterna i rådet kan lägga in eget material och rapporter från respektive organisation, till nytta för alla. Här kan också ledamöterna ha ett diskussionsforum.

Under 2011 har det bildats ett Klimatråd som består av ett antal aktörer, både offentliga och privata. Där återfinns representanter från kommuner, näringsliv, regionala aktörer såväl som andra statliga myndigheter. Klimatrådets uppdrag är att bidra till att länets klimat- och energistrategi genomförs. Klimat- och energifrågan är viktig för länets fortsatta tillväxtarbete.

Arbetet med servicefrågor samordnas centralt av Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys). Samarbetet består främst i att dessa myndigheter tar fram statistik och analysunderlag av olika slag som är till stor nytta i det regionala arbetet. Länsgemensamma träffar bidrar till bättre kunskap om servicefrågornas betydelse för tillväxten och främjar samverkan länen emellan.

Länsstyrelsens arbete med bevakning av betaltjänster samordnas av Länsstyrelsen i Dalarnas län, men gynnas också av samarbetet med Post- och telestyrelsen (PTS), som bistår med statistik och annat underlag för vårt arbete. Under året har diskussioner förts med PTS om den regionalisering av ansvaret för tillgängligheten till betaltjänster som väntas genomföras 2012, och som kräver resurser för kompetensutveckling av Länsstyrelsens personal.

Länsstyrelsernas arbete med att främja bredbandsutbyggnaden på landsbygden samordnas genom det gemensamma nätverket Länsamverkan Bredband. Nätverket anordnar med jämna mellanrum konferenser där representanter från PTS och näringsdepartementet deltar och bidrar med aktuell information inom området. Den kartläggning av bredband som PTS genomför årligen är mycket värdefull för det regionala arbetet.

26. Länsstyrelserna ska redovisa varför aktuella prioriteringar gjorts vid beslut om medel inom ramen för ändamålen inom anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

Länsstyrelsen har ett begränsat anslag för regionala tillväxtinsatser. Regionförbundet i länet disponerar en större del av detta anslag. Huvuddelen av Länsstyrelsens 1:1-anslag används till projekt och en mindre del till företagsinsatser, inklusive stöd till kommersiell service.

Länsstyrelsen för en fortlöpande dialog med Regionförbundet där möjligheten till samfinansiering av projekt diskuteras.

Länsstyrelsen finansierar i första hand projekt som bidrar till utveckling av länets näringsliv, vilket även innefattar projekt som lyfter fram kreativa näringar. Med hänsyn till anslaget storlek prioriteras ansökningar om medfinansiering av strukturfondsprojekt (regionala utvecklingsfonden, ERUF) eller projekt inom landsbygdsprogrammet. Bland de projekt som vi har prioriterat under året kan nämnas ”PRISM – Promoting Innovative Solutions for SME in Building Sectors”, som syftar till att öka miljömedvetenheten hos små och medelstora företag inom bygg- och konstruktionssektorn i länet. Syftet är också att öka förståelsen och intresset för ”gröna” upphandlingar inom offentlig förvaltning. Det är ett transnationellt samarbete med nio länder och Swerea Swecast är tillsammans med Enterprise Europe Network (EEN) projektägare.

Ett annat exempel är projektet ”VVV Framåt”, som bygger vidare på det tidigare projektet ”Våga Växa Vinna”. Projektet, som handlar om dels entreprenörsutveckling, dels innovativ företagsutveckling, och drivs av Almi i Jönköpings och Gotlands län tillsammans med Swerea Swecast och Science Park Jönköping. Även Sveriges Tekniska Forskningsinstitut (SP) och Jönköpings Tekniska Högskola deltar.

Stöd till företagsutveckling avser främst konsultcheckar. Stödinsatserna kan avse produktutveckling, design eller annan företagsutveckling som gynnar tillväxt. Länsstyrelsens budget för detta ändamål har för åren 2011 – 2013 utökats med strukturfondsmedel (ERUF) och uppgår till ca 1,8 miljoner kronor för 2011. En mindre del av budgeten har avsatts för investeringsstöd till företag som vill genomföra utvecklingsinsatser i företaget, men som inte kan utnyttja möjligheterna i landsbygdsprogrammet. Under året har två företag beviljats dessa stöd.

Vid bedömningen av stöd till kommersiell service har Länsstyrelsen prioriterat ansökningar som syftar till att antingen bevara servicen på strategiska orter, eller som syftar till att utveckla befintlig service. Budgeten för dessa insatser har i någon mån styrts av efterfrågan.

31. Berörda länsstyrelser ska, i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, innefattande tydliggörandena i regeringens skrivelse Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221), ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt. Sammanfattningen ska vara uppdelad på prioriteringarna i den nationella strategin och innehålla de viktigaste insatserna under året. För prioriteringen Strategiskt gränsöverskridande samarbete ska särskilt aktiviteter inom ramen för Östersjöstrategin redovisas. Sammanfattningen ska innehålla en bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna.

En stor del av anslaget för regional tillväxt (1:1-anslaget) har under året använts till projektstöd. Länsstyrelsen har prioriterat ansökningar om medfinansiering av strukturfondsprojekt (ERUF) och projektstöd inom landsbygdsprogrammet. Till medfinansieringsprojekt har använts ca 3,4 miljoner kronor och till övriga regionala projekt knappt ca 0,9 miljoner kronor.

En redovisning uppdelad på prioriteringarna i den nationella strategin visar att projektbesluten under året fördelats enligt följande:

- Innovativa miljöer (1a): 4 ärenden, 950 000 kronor,
- Entreprenörskap (1b): 6 ärenden, 2 965 000 kronor,
- Ökat arbetskraftsutbud (2b): 1 ärende, 100 000 kronor,
- Ett utvecklat informationssamhälle (3b): 1 ärende, 75 000 kronor,

Tyngdpunkten på innovation och förnyelse stämmer väl överens med intentionerna i det regionala utvecklingsprogrammet, som i sin tur bygger på prioriteringarna i den nationella strategin. Det enskilt största projektbeslutet avser medfinansiering av projektet VVV Framåt, där Länsstyrelsen har beviljat 2,2 miljoner kronor för perioden 2012–2013. Projektet bygger på en samverkan med flera aktörer i regionen, bland annat Almi-bolagen i Jönköping och på Gotland, Science Park Jönköping, Swerea Swecast, högskolor, Exportrådet och Ung företagsamhet. De övergripande målen är att fler livskraftiga företag startas, övertas eller utvecklas, att fler innovativa idéer kommersialiseras och att fler företag ökar sin lönsamhet, konkurrenskraft och tillväxt. Medfinansieringen från Länsstyrelsen och flera andra aktörer har stor betydelse för projektets genomförande, eftersom den visar på ett brett intresse för de frågor som lyfts fram i projektet.

Länsstyrelsens bedömning är att medfinansieringen, även när beloppet är relativt litet, har ett stort värde för projektet. Länsstyrelsen bidrar därmed till att vi, som en av flera aktörer, är med och finansierar större projekt i länet.

Länsstyrelsen har haft en del aktiviteter som är kopplade till Östersjöstrategin. Genom LOVA-anslaget har medel fördelats till åtgärder som leder till en minskning av närsaltsbelastningen på Östersjön. Under 2011 beviljades 1,76 miljoner kronor i projektstöd. Projektet förväntas bidra till en minskad belastning till Östersjön på 1,6 ton totalfosfor och 21 ton kväve. Även vattenförvaltningens åtgärdsprogram ska leda fram till bland annat en minskad belastning på Östersjön och de mål som finns i BSAP (Baltic Sea Action Plan). Länsstyrelsen bedriver ett aktivt arbete för att informera om var åtgärder behövs men även för att stödja olika aktörer i framtagande och genomförande av konkreta åtgärder, flera åtgärdsprojektgrupper har bildats inom Emåns avrinningsområde. Länsstyrelsen har också varit projektledare för det så kallade kemikalieprojektet, där alla län i vattendistriktet ingår.

Projektets syfte är att kartlägga kemikalieanvändningen hos företagen för att på sikt kunna begränsa tillförseln av dessa till Östersjön. Projektet slutredovisades 2011.

32. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet samt hur denna samverkan utvecklats.

I det regionala tillväxtarbetet är ett flertal regionala aktörer inblandade. Regionförbundet är det organ som har det övergripande ansvaret för att ta fram och implementera den regionala utvecklingsstrategin för länet. Det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) är vägledande i Länsstyrelsens arbete med att främja tillväxten i länet genom de projektstöd som finansieras av anslaget 1:1. Länsstyrelsen för en fortlöpande dialog med Regionförbundet i dessa ärenden eftersom anslaget är fördelat mellan organisationerna. Dialogen syftar till att få en helhetsbild av stödbehoven och att vi i vissa fall kommer överens om samfinansiering av projekten. Länsstyrelsen och Regionförbundet har tillsammans beställt en oberoende utvärdering av projektverksamheten som blev klar och redovisades under 2011. Utvärderingen omfattade tio projekt som samfinansierats av Länsstyrelsen och Regionförbundet. Rapporten visade bland annat att de flesta projekten hade uppnått uppsatta mål och att medverkande i flera projekt åstadkommit förändringar som överträffar förväntningarna.

Länsstyrelsen har under 2011 samverkat med Regionförbundet inom ett antal områden. Klimatrådet är ett samarbetsorgan där Regionförbundet är representerat i såväl själva rådet som i beredningsgruppen. Vi har också haft ett nära samarbete när det gäller infrastrukturfrågor, planfrågor och internationellt samarbete. Under året har arbetet påbörjats med att revidera det nuvarande Regionala utvecklingsprogrammet (RUP) som i fortsättningen kommer att heta Regional utvecklingsstrategi (RUS). Länsstyrelsen ser det som en viktig uppgift att i processen bistå med kompetens avseende alla tre dimensioner av hållbar utveckling. Under 2011 anordnade Regionförbundet en uppdragsutbildning på temat regional tillväxt som också denna var kopplad till revideringen av det regionala utvecklingsprogrammet. Utbildningen genomfördes i samverkan med Internationella handelshögskolan med stöd av Tillväxtverket. Länsstyrelsen deltog i denna utbildning tillsammans med representanter från Regionförbundet, landstinget samt länets alla kommuner.

Länsstyrelsen deltar också i det av Regionförbundet inrättade Kompetensrådet. Här diskuteras i huvudsak kompetensförsörjnings- och arbetsmarknadsfrågor. Rådet har under året bidragit med synpunkter till myndigheten för yrkeshögskolan, bland annat angående näringsgrensindelningen i länet de kommande 3-5 åren och vilka utbildningsområden som har störst relevans för tillväxten på 3-5 års sikt. Den breda representationen i rådet innebär att olika aspekter på kompetensförsörjning och sysselsättning lyfts fram och bidrar därmed till att Kompetensrådets strategier lättare kan genomföras.

Vidare sker en samverkan när det gäller integrationsfrågor samt inom det alkohol- och drogförebyggande arbetet.

33. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i länsstyrelsens verksamhet inom det regionala tillväxtarbetet. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för med vilka aktörer samverkan sker, hur samverkan utvecklats samt vilken roll lokala och regionala resurscentra för kvinnor har i arbetet.

Samverkan inom jämställdhetsarbetet sker med ett antal aktörer i länet. Genom Jämställdhetsrådet möter Länsstyrelsen både offentliga och privata aktörer som har ett intresse för både tillväxt- och jämställdhetsfrågor. Samverkan i jämställdhetsfrågor utvecklades under året i och med den uppdragsutbildning på temat regional tillväxt som anordnades där både landsting, kommuner, regionförbundet och Länsstyrelsen deltog. Länsstyrelsen deltog där tillsammans med landstinget i en arbetsgrupp som just lyfte jämställdhetsfrågorna kopplade till tillväxtarbetet. Jämställdhet i kollektivtrafiken var ett område som belystes särskilt.

I arbetet med att hantera olika stöd pågår fortlöpande arbete med att tydliggöra jämställdhetsarbetet. Länsstyrelsen har tagit fram två foldrar som skickas till projektägare och företagare tillsammans med ansökningsblanketterna. Foldern ”Guide till att skapa jämställda projekt” skickas till projektägare och syftar till att på ett enkelt och kortfattat sätt peka på ett antal strategiska frågor kring jämställdhet. Foldern ”Gynnas ditt företag av jämställdhet?” skickas till företagare och ger ett antal goda råd om jämställdhet i samband med att företaget planerar för investeringar i sin verksamhet.

Numera hanterar Regionförbundet projektmedlen för att främja kvinnors företagande i länet. Länsstyrelsen håller sig informerad om verksamheten och har i några fall haft en dialog med Regionförbundet om projekthanteringen. Lokala och regionala resurscentra för kvinnor har en viktig roll att vara en resurs för projektägare och att ta fram projektidéer som främjar jämställdheten.

ESF-jämt, processtöd för jämställdhetsintegrering är ett länsstyrelsegemensamt projekt inom ramen för Europeiska Socialfondens områden under perioden 2009-2011. ESF-jämt bistår sökanden och beviljade projekt i arbetet med jämställdhetsintegrering. Sedan oktober 2011 har Länsstyrelsen i Kronobergs län en projektledare anställd som är verksam i NUTS-området Småland och öarna, vilket innebär Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Jönköpings län. Under 2011 har 15 utbildningar och 3 workshops genomförts i region Småland och öarna. Antalet enskilda rådgivningar i projekten har varit 106 stycken. Sammanlagt har 352 personer, varav 224 kvinnor och 128 män, deltagit i någon av aktiviteterna. 99 procent av dem som deltagit i utbildningsinsatserna är nöjda. I regionen har förutom utbildningar för projekt även hållits utbildning för ESF-rådet Småland och öarna. ESF-jämts arbete för att tillgodose ett kvalitetssäkrat och målgruppsanpassat stöd ökar möjligheten för projekten att jämställdhetsintegrera sitt arbete, detta i sin tur leder till att deltagarna i projekten bemöts på ett mer jämställt sätt.

34. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera:

– Vilka insatser som genomförts, hur insatserna genomförts, vilka aktörer som deltagit i genomförandet samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet.

Länsstyrelsen har hanterat ett antal stödansökningar under året, främst ansökningar om investeringsstöd och hemsändningsbidrag. Vid ansökningstillfället har Länsstyrelsen regelmässigt kontakt med berörd kommun och med berörd lokal förening eller byalag. Dessa

kontakter tas för att få en bild över den aktuella situationen, bland annat om butikens betydelse för service i området, och hur orsborna upplever den lokala servicen. I vissa fall tas även kontakt med aktuell dagligvaruleverantör.

Vi har fortlöpande kontakt med Landsbygdsmentorerna i stödärenden, eftersom föreningen driver projektet ”Landsbygdshandeln i bygden – service och samverkan” och där mentorerna genom projektet har fått kunskaper om butikerna i vårt län. Detta projekt har finansierats genom landsbygdsprogrammet (beslut 2010) och har medfinansierats av Länsstyrelsens tillväxtmedel (1:1-anslaget).

Länsstyrelsen har varit involverad i ett projekt som drivits av Hela Sverige ska Leva, där man diskuterat möjligheterna att skapa en lokal servicepunkt i en av länets landsbygdsbutiker. I detta projekt har även Leader bidragit med pengar. I projektet har många olika servicefunktioner lyfts fram som ett led i att utveckla butiken.

Länsstyrelsen har sedan några år tillbaka en dialog med länsbyggerådet i frågor om företagande, service och andra utvecklingsfrågor med koppling i första hand till landsbygdsprogrammet.

Arbetet med stöd till kommersiell service sker samordnat med andra stödmöjligheter i landsbygdsprogrammet samt med vårt bevakningsuppdrag kring grundläggande betaltjänster.

Länsstyrelsens insatser bygger till stor del på att det finns ett lokalt engagemang och en vilja hos handlaren att satsa på sin butik.

– vilka resultat genomförda insatser har haft på utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag, samt

Länsstyrelsen gör bedömningen att våra stödinsatser och vårt deltagande i diskussioner kring servicefrågor med olika aktörer, bidrar till att det sker en utveckling i butikerna mot bättre lönsamhet, bättre tillgänglighet och utökad service i butikerna. En stor del av resultatet står dock handlaren för!

Länsstyrelsen konstaterar att antalet butiker är i stort sett oförändrat under 2011. Det finns även exempel på att en nedlagd butik har återöppnats med ny ägare.

– vilket finansiellt stöd inklusive regionala projektmedel som beviljats för utveckling av kommersiell service. Redovisningen ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Under 2011 har stöd till

- dagligvarubutiker beviljats med ca 626 000 kronor, varav 90 000 kronor avser servicebidrag och 536 000 kronor investeringsbidrag.
- bensinanläggning beviljats med ca 44 000 kronor.
- hemsändningsbidrag lämnats till fyra kommuner med sammanlagt 287 000 kronor.

Under året har vi inte avsatt några projektmedel. Länsstyrelsen avsatte en relativt stor summa 2010 (441 000 kr) som medfinansiering till projektet ”Landsbygdshandeln i bygden”(se ovan). I projektet ingår bland annat en satsning på utbildning av butikspersonal inom olika områden, vilket stämmer väl överens med länets serviceprogram. Denna utbild-

ning kommer till stånd först under våren 2012. Länsstyrelsen har beredskap för att stödja ytterligare satsningar som sker i projektform och som bidrar till en utökad service för medborgarna.

39. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

Länsstyrelsen deltog tillsammans med kontaktpersonerna för konkurrensfrågor i Kronobergs, Kalmar, Skåne, Blekinge, Västra Götalands och Hallands län i ett möte i maj 2011 om länsstyrelsernas konkurrensfrämjande arbete. Mötet resulterade i ett erfarenhetsutbyte kring arbetssätt, informationsinsatser och diskussioner kring möjligheter till gemensamma aktiviteter. De konferenser med inriktning på offentlig säljverksamhet som flera län arrangerade 2010 i samverkan med Konkurrensverket följdes upp. Vid mötet deltog Johan Hedelin från Konkurrensverket och informerade bland annat om ändringar i Konkurrenslagen och lagen om offentlig upphandling, LOU. Mötet bidrog till att öka länsstyrelsernas kunskaper och kan bidra till en förbättrad samverkan på området. Länen skulle önska en djupare samverkan med Konkurrensverket.

Länsstyrelsen har en beredskap för att ta emot klagomål och kunna lämna övergripande information om regelverket samt förmedla kontakter med Konkurrensverket. I vår bedömning av stöd till enskilda företag ingår ofta att konkurrensaspekterna ska beaktas. Länsstyrelsen informerar allmänhet och näringsliv om konkurrensfrågor på webbplatsen, med länkning till Konkurrensverket.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007-2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	5,9		0,01
<i>Varav</i> Förvaltande myndighet	5,9		0,01
<i>Varav</i> Attesterande myndighet			
<i>Varav</i> Kontroller i territoriella program			

Källa: Agresso

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2011	2010	2009
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
<i>varav</i> Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	524 496	535 943	469 197
Landsbygdsprogrammet	286 330	270 021	213 269
<i>varav</i> Leader	5 908	2 545	0
<i>varav</i> miljöersättningar	147 273	151 539	113 805
<i>varav</i> kompensationsbidrag (LFA)	74 101	74 564	65 843
<i>varav</i> företagsstöd	33 810	24 508	23 803
<i>varav</i> projektstöd	4 756	3 432	0
<i>varav</i> miljöinvesteringar	2 343	0	0
Gårdsstöd	237 168	265 922	255 928

Källa: Jordbruksverket

Infrastrukturplanering

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	0,36	0,50	0,99
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	0,05	0,13	0,07
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	391	668	942
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	0,21%	0,37%	0,51%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	67	72	82
Antal beslutade ärenden	60	75	69
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	11	6	6
Bidragutbetalningar (tkr) 3, 4)	0	0	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 34*

Under året har inga större infrastrukturprojekt varit föremål för handläggning. Samarbetet mellan Trafikverket och Länsstyrelsen har fördjupats och utvecklats dels i form av uppföljande besök i fält och dels genom fler löpande möten med projektledarna under arbetets gång. De utvecklade arbetsrutiner har inneburit förkortade handläggningstider. Det har varit ett relativt lugnt år och gällande mål för handläggningstider har uppfyllts med råge.

Länsstyrelsen har samordnat ett informationsmöte med anledning av Länstrafikens uppdrag att utarbeta ett regionalt trafikförsörjningsprogram, där avsikten var att få till stånd ett samråd kring programmet när Länstrafiken har tagit fram ett förslag till program i början av 2012. Vid mötet deltog företrädare för flertalet övriga statliga myndigheter i länet.

Länsstyrelsen har under året deltagit i sju trafiksamråd med representanter från Trafikverket. Från Länsstyrelsen deltar handläggare från funktionerna för Miljötillsyn och Samhällsbyggnad samt vid behov även kompetens från Naturtillsyn och Kulturmiljö. Länsstyrelsen har lämnat yttranden i sex förstudier, tagit beslut om miljöpåverkan i fem projekt, lämnat synpunkter på avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningar i fem vägprojekt, godkänt sju miljökonsekvensbeskrivningar, avgett yttrande rörande tre arbetsplaner och tillstyrkt fastställelsen av en arbetsplan. Vidare har Länsstyrelsen under året lämnat yttranden över följande remisser inom infrastrukturområdet:

- Trafikverkets förslag till vidareutveckling av miljöbedömningsmetod för planer och program inom transportområdet.
- Trafikverkets rapporter ”Järnvägens behov av ökad kapacitet – förslag på lösningar för åren 2012-2021” och ”Kapacitetsbrister i järnvägssystemet 2015 och 2021, efter planerade åtgärder (kapacitetsutredningen).
- Slutbetänkandet medfinansiering av transportinfrastruktur (SOU 211:49), vilken även innefattade delbetänkandet utvärdering av förhandlingsarbetet jämte överväganden om brukaravgifter och lånevillkor (SOU 2011:12) samt trafikverkens ”Förslag till nytt planeringssystem för transportsystemet”.

Energi och klimat

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	1,81	1,06	1,32
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	1,35	1,46	1,08
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 481	2 709	2 161
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	1,86%	1,50%	1,17%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	32	14	13
Antal beslutade ärenden	15	11	8
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	1	1
Bidragsutbetalningar (tkr) 3, 4)	0	0	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 42*

Under 2011 har Länsstyrelsen ökat sin bemanning något när det gäller energi- och klimatarbetet. Detta har bland annat lett till att vi har kunnat initiera och driva arbetet med att bilda Klimatrådet med dess undergrupper. Vi har också kunnat initiera fler projekt inom området.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

43. Länsstyrelserna ska redovisa:

- Insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan,
- insatser för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier i samverkan med berörda lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning.

För samverkan med andra aktörer i länet har Länsstyrelsen under år 2011 tillsatt ett regionalt Klimatråd. I rådet ingår 24 myndigheter, kommuner och företag. Klimatrådets uppdrag är att vara pådrivande i länet i klimat- och energifrågor. Landshövdingen är ordförande i Klimatrådet och rådets ledamöter innehar ledande positioner inom sina organisationer samt företräder dessa i olika sammanhang och har därvid en roll att verka för den inriktning som fastställs i rådet. Klimatrådet organiserar samarbetet mellan de organisationer som ingår i rådet och andra aktörer samt gör en prioritering av gemensamma åtgärder. Klimatrådet har en viktig roll i genomförandet av klimat- och energistrategin, men även inför kommande revideringar av strategi och mål. Klimatrådet har en beredningsgrupp, en kommunikationsgrupp och fyra fokusgrupper. Klimat- och energistrategin prioriterar sju åtgärdsområden som har fördelats på fokusgrupperna enligt följande.

- Energieffektivisering, konsumtion och livsstil
- Transporter och planering
- Förnybar energi, jord- och skogsbruk
- Anpassning till klimatförändringar

Sammanlagt 48 organisationer och mer än 90 personer ingår i Klimatrådet och dess grupper. Personal från Länsstyrelsen fungerar som sekreterare i grupperna och utgör utredningsresurser. Klimatrådet med sina grupper är ett verktyg för att ta fram och genomföra åtgärder i länet och har stor potential att bidra till energiomställning och minskad klimatpåverkan. I klimat- och energistrategin finns ett 30-tal åtgärder. Fokusgruppernas första uppgift är att göra en nulägesanalys för att bedöma behovet av att växla upp befintliga åtgärder och behovet av att ta fram förslag till nya åtgärder.

En viktig insats för Länsstyrelsen under året har varit att försöka åstadkomma en samsyn bland kommunerna och Regionförbundet för att bilda ett regionalt Energikontor i länet. Frågan är fortfarande under utredning.

Länsstyrelsen har en intern styrgrupp ”Styr-MEK” (Styrgrupp för Miljö-Energi-Klimat) bestående av berörda avdelningschefer, klimatsamordnare, miljöstrategen och energi- och klimatstrategen. Styrgruppen ansvarar för samordning av avdelningarnas arbete inom området. Under styrgruppen finns ett miljömålssekreterariat vars roll är att samordna och driva på länets arbete för att nå miljö kvalitetsmålen.

- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete,

Under åtta år i rad har Länsstyrelsen tillsammans med Jönköpings kommun, Landstinget, Regionförbundet, Trafikverket, Högskolan och Länsförsäkringar genomfört en Klimatkonferens. Konferensen är gratis för deltagarna som har varierat mellan 250 till 450 stycken per år. Konferensen håller hög kvalitet och är en viktig del i arbetet för att öka medvetenheten och kunskapen om klimat- och energifrågor bland länets aktörer och medborgare. År 2011 var temat Framtidens transporter och 300 personer deltog.

Länsstyrelsen är sedan något år tillbaka medarrangör till konferensen Klimatsmart boende i Jönköping. Syftet med konferensen är bland annat att skapa ett forum där energi- och klimatsmarta lösningar kan presenteras i seminarieform och genom workshops. Konferensen arrangeras tillsammans med bland annat HSB Göta, Riksbyggen, Hyresgästföreningen, ABF.

För att samordna och stödja kommunernas och Landstingets arbete med energieffektivisering, inom ramen för Energimyndighetens energieffektiviseringsstöd, arrangeras bland annat heldagsträffar (2-3 heldagsmöten/år) med syfte att skapa ett forum för erfarenhetsutbyte och där redan genomförda åtgärder och kommande insatser effektivt kan spridas i regionen. Andra aktörer som Regionförbundet bjuds också in till träffarna för att informera om aktuella frågor. Länsstyrelsen ser dessa tillfällen som en bra möjlighet att stötta aktörerna i deras planering, genomförande och uppföljning av arbetet. I samband med träffarna har Energimyndigheten bjudits in för att dels skapa en bra mötesplats mellan uppdragsgivare och utförare med syftet att effektivt fånga upp frågor och synpunkter i arbetet.

Andra viktiga insatser som genomförs är att söka bidrag till och administrera projekt, för att kunna genomföra idéer som kommer fram genom Klimatrådets arbete och som kan förstärka arbetet så att det får ett större genomslag med konkreta åtgärder för energieffektivisering och utsläppsminskningar i länet. Länsstyrelsen har nyligen beviljats medel för att genomföra informations- och demonstrationsinsatser i regionen Småland och Blekinge

(Jönköping, Kronoberg, Kalmar och Blekinge län) samt utreda lämplig lokalisering av laddinfrastruktur, för personbilar, inom detta geografiska område.

En av de viktigare informationsinsatserna under året har varit ett projekt för att starta en gratistidning till länets alla hushåll om miljö med fokus på klimat och energi. Finansiering har skapats genom att alla länets kommuner och Landstinget bidrar tillsammans med Länsstyrelsen. Tidningen ska ges ut med fyra nummer per år. En tidningsproducent har upphandlats och ett redaktionsråd har bildats.

Länsstyrelsen startade 2011 ett projekt för att stödja bildandet av lokala klimatnätverk i länets kommuner. Målsättningen är att det år 2012 ska finnas klimatnätverk i alla länets kommuner. Syftet är att klimatnätverken genom lokal opinionsbildning ska underlätta politikernas och enskilda medborgares beslut om energiomställning och minskade utsläpp.

Inom ramen för de externt finansierade informations- och rådgivningsprojekt som Länsstyrelsen driver, har ett flertal aktiviteter ordnats för i första hand företag inom tillverkningsindustrin. Aktiviteter har haft som syfte att informera och utbilda företag inom områdena energieffektivisering och lönsamma investeringar. Bland annat har informerats om deltagande i energinätverk, stöd för energikartläggning och genomförande av energikartläggning. Åtgärderna har genomförts i nära samverkan med kommunernas näringslivskontor eller industriföreningar.

Inom projektet **”Åtgärder för ett energieffektivare Jönköpings län”** sker aktiviteter inom fyra olika delprojekt:

Hållbart byggande

Projektet har genomfört ett informationsseminarium riktat till kommunal byggpersone och branschföreträdare. Partner i projektet är Tekniska Högskolan i Jönköping. Seminariet genomfördes den 31 mars 2011 på Tekniska Högskolan och lockade 48 deltagare. Avsikten med seminariet var att lägga grund till och informera om utbildningen Hållbart byggande – samverkan process för genomförande på lokal nivå (se nedan). Utbildning genomförs i processform, vilket innebär att innehållet utformas under projektets gång. Den 25 augusti 2011 hölls första utbildningstillfället. Representanter från fyra kommuner och tre kommunala bolag samt ett energibolag medverkade. Vid andra utbildningstillfället den 14 september genomfördes en studieresa till Göteborg med besök på Göteborgs stad, Älvstranden utveckling och White arkitektbyrå. Tredje utbildningstillfället den 2 november 2011

Energy Eff

Projektet inleddes under hösten 2010 då kommunernas näringslivsbolag kontaktades för att sprida information om industriföretagens möjligheter att delta i energinätverk. Länsstyrelsen och Enterprise Europe Network, EEN (tidigare Länsteknikcentrum, LTC) informerar gemensamt i respektive kanaler. Vetlanda var första kommun att visa intresse och en företagsträff genomfördes den 28 mars 2011. Därefter har informationsmöten genomförts i Aneby, Vaggeryd, Gislaved, Smålandsstenar, Mullsjö och i Habo. Uppstartsmöten har genomförts med intresserade företag i Aneby och Vaggeryd, och i januari även i Smålandsstenar/Gislaved. I Aneby har ett industriellt energieffektiviseringsnätverk bildats och i Vaggeryd finns intresserade företag i redo att delta om det bildas ett nätverk i Gislaved.

Under hösten 2011 startade den första nätverksutbildningen i Aneby. I nätverket ingår industriföretagen Aneby hus, Hags, Attends Healthcare och Sealed Air. Eksjö industrier var ursprungligen med men hoppade av efter första träffen. Fyra utbildningsträffar har genomförts och en femte är planerad till januari 2012. Varje träff har förlagts till de deltagande industrierna och de medverkande har därmed kunnat lära och inspireras av varandras arbete. Konsultfirman Browik har anlåtats för att utbilda medverkande företag i ventilation, värme, kyla, energiåtervinning, shuntgrupper, isolering av rör, tryckluft, belysning, energi kartläggning och planering.

Utbildning för driftstekniker och fastighetsköpare

Projektet inleddes med en undersökning av vilken slags utbildning inom energieffektivisering som kommunala fastighetschefer efterfrågar för sin driftspersonal. Även allmännyttan har varit involverad. Därefter utformades ett utbildningskoncept som gick till upphandling. YIT vann upphandlingen. Information och marknadsföring av utbildningen har skickats ut via brev och e-post till fastighetschefer på 13 kommuner samt alla kommunala bostadsbolag i länet. Även 17 privata bostadsbolag, Landstinget och Fortifikationsverket i regionen har informerats. Direkta telefonkontakter tas för att förstärka kommunikationen. Än så länge har fyra utbildningar med totalt 60 platser sålts till fyra olika kommuner och kommunala fastighetsbolag (Mullsjö, Vaggeryd, Tranås, Aneby). Två av dessa utbildningar har påbörjats i november och fortsätter sju gånger med två veckors mellanrum. Parallellt med utbildningen förs samtal med kontaktade bostadsbolag och kommuner angående innehållet i det kommande nätverket för fastighetsägare.

Energieffektivt byggande

Information om utbildningen har skett vid ett flertal andra utbildningar samt direkt till HSB, Riksbyggen och Vätterhem. Under våren genomfördes en upphandling av utbildningskonsult, som vanns av WSP Environmental. Utbildningen har i två omgångar marknadsförts i brev till ca 600 postadresser och via mail till ca 450 e-postadresser. Information om utbildningen har även presenteras för Klimatrådets fokusgrupper. Direkta telefonkontakter tas för att följa upp mail- och brevutskick. En första utbildning har inletts i Jönköping under november med 11 deltagare i form av arkitekter, energirådgivare, civilingenjörer, fastighetsingenjör, byggingenjör, bygglärare och energikonsult. En andra utbildning inleddes i Värnamo i januari med 12 anmälda deltagare. Det finns tankar om att eventuellt justera upplägget på utbildningen för att lättare kunna sälja den till tilltänkta målgrupper.

– insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft.

Som beskrivits ovan har det bildats en fokusgrupp under Klimatrådet för förnybar energi, jord- och skogsbruk. Denna har i uppgift att ta fram förslag till åtgärder för en ökad andel förnybar energi.

Länsstyrelsen har bidragit till utvärdering av en solcellssatsning som görs av ett speditiönsföretag i Jönköping. I projektet loggas dagligen producerad el så att anläggningen kan optimeras.

Vidare har en potentialstudie av geoenergi i Jönköping och Huskvarna genomförts. Rapporten beskriver förutsättningar och möjligheter för utvinning av geoenergi som kan ge värme och kyla i Jönköping och Huskvarna. Rapporten visar att uppskattningsvis kan 43-

216 GWh värme och lika stor mängd kyla utvinnas direkt från grundvattnet på årsbasis, vilket motsvarar 0,4-1,8 procent av totala energiförbrukningen i Jönköpings län.

Länsstyrelsen har en intern vindkraftsgrupp som träffas med ett intervall av 5-6 veckor. Gruppen utgörs av handläggare från sakområdena miljö, kultur, natur, hotade arter och samhällsplanering. Vindkraftgruppen har bland annat till uppgift att samordna Länsstyrelsens interna och externa information och vägledning om vindkraft till kommuner och exploatörer, förbereda samråd enligt 6 kapitlet miljöbalken för en effektivare tillståndsprövning och ajourhålla GIS-skiktet för vindkraft. Länsstyrelsen har redovisat uppgifter om befintliga och planerade vindkraftanläggningar i länet till förvaltaren av VindKollen, som lanseras i mars 2012.

Under 2011 har Länsstyrelsen vid två tillfällen anordnat/medverkat vid tillsynsvägledningsträffar med länets miljöinspektörer. Vid mötena diskuterades frågor som natur- och kulturmiljö, planfrågor, buller och hantering av föreläggande samt remisser om vindkraftsprövning. Dessa träffar är mycket uppskattade av kommunerna.

Länsstyrelsen har tagit fram en rutin för ”Ökat hänsynstagande till kulturmiljön vid Miljöprövningsdelegationernas (MPD:s) tillståndsprövning av vindkraftverk”. Målet är att skapa en effektivare samordning av olika beslut som tas med stöd av kulturminneslagen och miljöbalken under MPD:s prövning av vindkraft. Rutinen har publicerats på Länsstyrelsens webbplats och skickats till länets kommuner som vägledning.

Länsstyrelsen har besökt Jönköpings och Vaggeryds kommuner för att informera politiker och tjänstemän inom respektive kommunstyrelse samt stadsbyggnads- och miljöförvaltning om prövningsprocessen vid etablering av vindkraftanläggningar. Besöken har resulterat i givande diskussioner om betydelsen av en god översiktlig planering för ökad andel förnybar energi, vikten av att kommunen framför såväl sin ståndpunkt i frågan om de enskilda vindkraftsverkens lokalisering som sina behov av kompletteringar av ansökan tidigt i prövningsprocessen, innebörden av det kommunala vetot samt vilka skydds- och intressekonflikter som tas upp för prövning. Det är Länsstyrelsens bedömning att besöken kommer att leda till effektivare handläggning av vindkraftanläggningar i berörda kommuner.

Länsstyrelsen har deltagit på ett informationsmöte om vindkraft för markägare, boende och exploatörer inom Östra Vätterbranten. Området är utpekat som biosfärområde (kandidatområde) samt riksintresse för vindkraft och naturvård. Länsstyrelsen informerade om hur olika intressekonflikter hanteras i tillståndsprövningsprocessen inom stat, om kommunens veto, tillsyn av vindkraft med mera.

Angående planmässiga förutsättningar för vindkraft deltar Länsstyrelsen i översynen av riksintresse vindbruk och kommer i samband med detta arbete 2011-2012 att samla länets kommuner till samråd gällande nya avgränsningar av riksintresseområdena.

Länsstyrelsen har följt upp kommunernas arbete med att aktualisera energiplaner, energi- och klimatstrategier, tematiska översiktsplaner eller andra politisk förankrade dokument som redovisar hur kommunen använder fjärrvärme, vindkraft, solenergi och biobränsle samt avser främja en fortsatt utveckling av förnybara energikällor.

Bifogad tabell visar att nio av länets tretton kommuner har antagit nya energi- och klimatstrategier/-program under 2000-talet. Ytterligare två kommuner är på gång att anta strategier under kommande år. Flertalet kommuner har eller är på gång att utarbeta riktlinjer eller policydokument för vindkraftsetablering.

Kommun	Energi- och klimatstrategi	Vindbruksplan
Aneby	Energi- och klimatstrategi 2011	Arbetar med ny ÖP där kommunens ställningstaganden rörande vindbruk kommer att arbetas in
Eksjö	Energiplan och klimatstrategi 2008	Arbetar med ny ÖP där kommunens ställningstaganden rörande vindbruk kommer att arbetas in
Tranås	Energiplan 2010, bilaga till ÖP	Ny ÖP där riktlinjer och prioriteringar för vindbruk finns
Sävsjö		ÖP under framtagande (samråd har skett) vindkraft behandlas till viss del, 2 områden pekas ut
Nässjö	En energi- och klimatstrategi har varit ute på remiss sommaren 2011	Tematisk ÖP – vindbruk 1010
Vetlanda	Energiplan 2005	Vindbruksplan 2010 (bilaga till ÖP)
Jönköping	Energi- och klimatprogram 2009 Förutsättningar och riktlinjer för anpassning till klimatförändringar 2009	Vindkraftspolicy 2008
Habo	Energi- och klimatstrategi 2009	Vindkraftspolicy 2009 Utställning av landskaps- och känslighetsanalys pågår
Mullsjö	Energi- och klimatstrategi 2009	Vindkraftspolicy 2008 Utställning av landskaps- och känslighetsanalys pågår
Gislaved	Klimatstrategi 2008	Vindkraftspolicy 2008
Gnosjö		
Vaggeryd	En energi- och klimatstrategi för kommunens egna verksamhet kommer att tas fram till år 2013	Utredning pågår 2009 Förenklad vindkraftspolicy finns med i kommunens ÖP (utställning efter jul)
Värnamo	Energistrategi 2005-2015	Landskapsanalys har gjorts med hjälp av medel från Boverket, ska ligga till grund för ÖP-arbete där vindkraft blir en del.

44. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och medelsanvändning med anledning av uppdraget att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Varje länsstyrelse svarar för att samordna klimatanpassningsarbetet i det egna länet. För att kunna byta erfarenheter och skapa samordningsvinster länen emellan har länsstyrelsernas klimatanpassningssamordnare bildat ett nationellt nätverk. Nätverket som helhet träffas två gånger per år. Ordförandeskapet för nätverket delas av tre län. Ordförandeskapet är roterande och varje år byts ett av länen ut. Länsrådsgrupp 1 har det övergripande ansvaret för nätverket.

Inom nätverket sprids information och diskuteras gemensamma frågeställningar. Vid behov tillsätts även arbetsgrupper för angelägna länsgemensamma frågor.

En särskild insats under 2011 var framtagandet av en länsgemensam skrift med rekommendationer kring klimatanpassning i den fysiska planeringen. En annan var att utarbeta två händelse-scenarier, värmebölja och skyfall, som länsstyrelser och kommuner kan använ-

da i sitt risk- och sårbarhetsreducerande arbete. Det har även funnits grupper som särskilt ska bevaka vissa intressen, till exempel en referensgrupp gentemot SMHI.

Länsstyrelsens interna arbete inom miljöledning, miljömålsarbetet, klimat- och energistrategin samt klimatanpassning leds, samordnas och prioriteras av Styrgruppen för Miljö, Energi och Klimat (STYRMEK). Länsstyrelsen har en särskild klimatanpassningssamordnare som driver det dagliga arbetet. Det regionala klimatanpassningsarbetet samordnas inom ramen för länets Klimatråd med beredningsgrupp och fokusgrupper. Klimatrådet har fyra fokusgrupper varav en grupp hanterar frågor inom ”Anpassning till klimatförändringar”. Länsstyrelsen är representerad av klimatanpassningssamordnaren och en miljöskyddshandläggare. I övrigt utgörs fokusgruppen av representanter från tekniska kontor, räddningstjänst, samhällsplanering, miljö- och hälsa med flera.

Länsstyrelsen har under året upphandlat ett regionalt scenario för klimatförändringar. Uppdraget genomförs av SMHI. Det regionala scenariot kommer att användas inför det fortsatta åtgärdsarbetet och kommer att ligga till grund för kommande åtgärdsprogram.

Klimatanpassningssamordnaren har under 2010-2011 besökt Länsstyrelsens samtliga funktioner för att beskriva väntade klimatförändringar i Jönköpings län. Den efterföljande diskussionen har bidragit till att identifiera problem samt förslag på åtgärder för att förebygga skador och olägenheter till följd av extrema väderhändelser inom olika sektorer. Identifierade problem och åtgärder har legat till grund för tillsättandet av två arbetsgrupper; ”Klimatanpassning inom dagvatten och avloppssystem” respektive ”Klimatanpassning inom fysisk planering och byggnadskonstruktion rörande byggnader”. De båda arbetsgrupperna, som utgörs av tjänstemän från Länsstyrelsen och länets kommuner, har till uppgift att kartlägga klimatförändringarnas påverkan och grad av påverkan, granska möjliga lösningar, ta fram information och rekommendationer för det fortsatta arbetet samt anordna en workshop inom ämnesområdet.

Länsstyrelsen har även anordnat ett seminarium om klimatförändringarnas påverkan på människors hälsa och smittspridning. Seminariet har bidragit till att sprida information om förväntade klimatförändringar i Jönköpings län samt hur klimatförändringar påverkar försörjningen av dricksvatten, hälsosjukvården, vård och omsorg med flera samhällsviktiga verksamheter. Seminariet resulterade i olika förslag på hur man bör arbeta vidare med klimatanpassning inom kommun och landsting.

Länsstyrelsen har under året även publicerat en lägesrapport gällande det regionala klimatanpassningsarbetet i Jönköpings län. Rapporten redogör för internationell och nationell data om klimatförändringar och extrema väderhändelser, beskriver tidigare väderhändelser som orsakat problem i form av bland annat översvämningar, elavbrott och värmeböljor samt ger en bild av den påverkan och de effekter som är att vänta inom olika samhällssektorer. Lägesrapporten är publicerad i Länsstyrelsens meddelandeserie (2011:34) och kommer, tillsammans med framtaget material från ovan nämnda arbetsgrupper samt förslagen från seminariet att ligga till grund för ”Åtgärdsprogram för fortsatt klimatanpassning i Jönköpings län”.

Översiktlig medelsanvändning 2011

Användningsområde	Summa kr
Personalkostnader inkl resor	718 532
Konsulttjänster (underlag/data/infomtrl)	350 465
Seminarier	16 994
Totalsumma	1 085 984

45. Länsstyrelserna ska samordna planeringen för i vilken prioritetsordning som begränsning eller avbrytande av överföring av el till elanvändare inom länet ska genomföras i händelse av förutsedd eller plötsligt uppkommen elbrist samt, på förslag från kommunerna, sammanställa underlag om vilken rangordning av elledningar som ska gälla.

Länsstyrelsen har i enlighet med uppdraget under punkt 45 i regleringsbrevet till landets länsstyrelser under 2011 genomfört uppdraget. Arbetet har skett i samverkan med bland annat landsting och kommuner samt ett stort antal andra aktörer, och föregåtts av en utveckling och kommunikering av inriktningsbestämmelser för urval av samhällsviktiga aktörer i prioriteringshänseende.

Efter slutsammanställning har underlag levererats till de elnätsägare som har koncessionsområden inom länet för effektivering, samt i förkortad form till Affärsverket Svenska Kraftnät, enligt de direktiv som lämnats av Statens Energimyndighet

Hållbar samhällsplanering och boende

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	3,52	4,93	4,93
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	4,85	4,78	3,91
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 593	8 820	7 295
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	4,06%	4,87%	3,96%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	714	938	955
Antal beslutade ärenden	799	834	1 430
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	23	1	16
Bidragutbetalningar (tkr) 3, 4)	239	175	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exklusive resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamheterna 40* och 41*

Under året har Länsstyrelsen samlat sammanlagt drygt 350 kommunala tjänstemän och politiker i olika utbildningsinsatser för att bredda kunskapen om den nya plan- och bygglagen (PBL). Under våren 2011 gjordes även ett särskilt tillsynsvägledningsbesök hos länets byggnadsnämnder med delvis nytillsatta politiker för att informera om Länsstyrelsens uppdrag med särskild koppling till plan- och bygglagen och Länsstyrelsens nya tillsynsvägläggande roll.

Svenska Kraftnäts planerade förstärkning av stamnätet i södra Sverige – Sydvästlänken - har även under år 2011 medfört en betydande arbetsinsats från Länsstyrelsen. Detta eftersom samtliga delsträckor av 400 kV-ledningen kommer att passera länets kommuner och att en av stamnätets större omformarstationer (växelström/likström) kommer att förläggas till Nässjö kommun. De aktuella delsträckorna utgörs av Hallsberg - Nässjö (luftledning växelström), Nässjö - Värnamo (markförlagd likström), Värnamo - Hässleholm (markförlagd likström), Oskarshamn - Nässjö (luftledning växelström) och Nässjö – norska gränsen (markförlagd likström). Dessutom tillkommer ett antal regionala nät (130 kV) som måste anpassas till det nya stamnätet.

Under året har Länsstyrelsen deltagit i samråd, lämnat samrådsyttranden, tagit del av samrådsredogörelser, tagit beslut om betydande miljöpåverkan, granskat och lämnat yttrande över förslag till miljökonsekvensbeskrivningar samt avgett yttrande till Energimarknadsinspektionen och regeringen. Samråds- och prövningsprocessen gällande Sydvästlänken och dess delsträckor berör ett stort antal av Länsstyrelsens ansvarsområden. Varje yttrande innebär därför ett stort mått av samordning av olika politik- och målområden inom samhällsplanering, miljöskydd, förorenade områden, kulturmiljö, naturtillsyn, vattenskydd, landsbygdsutveckling och krisberedskap. Arbetet med samråds- och prövningsprocessen gällande Sydvästlänken har prioriterats. Eftersom arbetet utförts utan Länsstyrelsen tillförts resurser har konsekvenserna dock blivit att handläggningstiderna förlängts i flera lokala och regionala infrastrukturprojekt gällande bland annat vägar och vindkraftsparker.

Länsstyrelsen har vidare arrangerat en konferens ”Hållbart i praktiken” med fokus på frågor gällande hållbart byggande och planering. Bland frågeställningarna som lyftes var tra-

fikplanering till byggnadstekniska lösningar för att uppfylla målen i den regionala klimat- och energistrategin.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

Tabell 4.1

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2011	2010	2009
Boverket: Engångsbidrag	139 742	21 858	74 304
Boverket: Periodiska bidrag totalt	4 499	11 969	21 553
Totalt	144 240	33 827	95 857
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	0	0	0

Källa: Utdrag ur Svanen som administreras av Boverket

Siffrorna avseende 2010 skiljer sig åt från vad som lämnades i årsredovisningen 2010. Uppgifterna om ärenden som gäller stödansökningar till boende har hämtats från Boverkets system Bofinc/Svanen. De registreras visserligen även i Platina (genom automatisk överföring) men uppgifterna om besluts datum är inte helt korrekta där.

Kommentarer Tabell 4.1

Engångsbidrag är tillfälliga stöd. De stöd där Länsstyrelsen handlagt flest utbetalningsansökningar under året var stöd för konvertering från direktverkande el, solvärmestöd samt radonbidrag. Räntebidrag är ett periodiskt stöd och är sedan 2007 under avtrappning för att slutligen upphöra år 2012.

Tabell 4.2

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2011	2010	2009
Kompleta	0	0	0
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	0	0	1 135
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	100%
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	0%
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	0%

Källa: Utdrag ur Svanen som administreras av Boverket

Kommentarer Tabell 4.2

Tabellen redovisar genomloppstid för första beslut av räntebidrag, investeringsbidrag och investeringsstimulans där ansökningar varit kompletta.

Tabell 4.3

Beslut om stöd (antal första beslut)	2011	2010	2009
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	0
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	2
Radonbidrag egnahem	116	85	140
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	48	118	144
Konvertering från oljevärme	0	1	0
Bidrag till solvärme	106	88	101
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	0	0
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	0	0
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	0	0	9
Investeringsstöd äldre bostäder	1	2	4
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleledade uppvärmningssystem i småhus	0	2	430
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	101	49	118
Beslut om avslag/avskrivning	86	51	88
Beslut om återkallande	70	21	96
Beslut om utbetalning	296	306	924
Beslut om omprövning efter utbetalning	4	5	17

Källa: Utdrag ur Svanen som administreras av Boverket

Siffrorna avseende 2010 skiljer sig åt från vad som lämnades i årsredovisningen 2010. Uppgifterna om ärenden som gäller stödansökningar till boende har hämtats från Boverkets system Bofinc/Svanen. De registreras visserligen även i Platina (genom automatisk överföring) men uppgifterna om besluts datum är inte helt korrekta där.

Kommentarer Tabell 4.3

Vid årsskiftet 2010/2011 upphörde stödet för konvertering från direktverkande elvärme. Vid årsskiftet 2011/2012 upphörde stödet för solvärme. Upphörda stöd medför alltid en ökad inströmning av ärende under årets sista månad, vilket skapar problem med semesterplanering under jul och nyårshelgen. Såväl hösten 2010 som 2011 tog medlen slut för att kunna bevilja nyansökningar gällande stöd till investeringar i solceller och åtgärder mot radon.

Tabell 4.4: Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 11-01-01	Antal inkomna/initierade ärenden under 2011	Antal beslutade ärenden under 2011	varav upphävda beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 11-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2011	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) ¹	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	0	0	0	0	0				-	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	6	10	16		0	3	3	0	99	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	33	93	91		35	25	40	2	128	0

Källa: Diabas och Platina

Naturvård, miljö- och hälsoskydd

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	34,54	38,82	35,72
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	37,92	35,36	36,64
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	80 471	75 756	69 744
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	42,98%	41,82%	37,86%
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	48 269	27 545	30 513
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	2 435	2 651	2 560
Antal beslutade ärenden	2 477	2 787	2 511
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	172	181	163
Varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÅS 555*			
Beslutade tillsynsärenden, (st)	660	752	832
Totala verksamhetskostnader inkl OH vht 555*, (kr)	2 105	2 024	1 995
Kostnad per tillsynsärende, (kr/st)	3 190	2 692	2 398
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 535, Tillsyn av vattenverksamhet ⁵⁾	77	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 5*

⁵⁾ Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 535 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 71.

Att mängden beslutade tillsynsärenden inom vht 555* minskat, samtidigt som verksamhetskostnaden varit konstant eller ökat något, kan framförallt härledas till en ökad administrativ börda. Under åren 2010 och 2011 har ett nytt verksamhetsstöd (Miljöreda) och ett nytt diariesystem (Platina) införts. Stora arbetsinsatser inom vht 555 har gjorts i form av överföring av material från tidigare verksamhetsstöd (Cemir) till Miljöreda och utbildning av personal. I och med att Platina infördes har arbetsuppgifter som tidigare utfördes centralt nu flyttats till handläggare och belastar därmed ärendehandläggningen och vht 555*.

Under 2011 har Länsstyrelsen deltagit i den för länsstyrelserna gemensamma brukarundersökningen inom området tillsyn vattenverksamhet (anmälningsärenden). I undersökningen fick Länsstyrelsen ett högre betyg (77) än det genomsnittliga betyget för länsstyrelserna (71). Länsstyrelsen är mycket nöjd med resultatet och kommer att fortsätta arbeta för att bibehålla och om möjligt höja betyget ytterligare.

Ambitionen att föra ut den kunskap om naturen som finns på Länsstyrelsen till allmänheten fokuserar bland annat på att ge människor positiva naturupplevelser genom guidningar, vattendragsvandringar, Rödingens- respektive Öringens dag, fladdermuskvällar, guidade turer i reservat och invigningsfestligheter vid bildande av nya reservat. Härutöver publiceras resultat av undersökningar/ utredningar i rapporter, nyhetsbrev samt på webben. Informationsinsatserna samordnas i en kommunikationsplan för naturavdelningen.

Arbetet med översynen av det utvidgade strandskyddet fortlöper. Länsstyrelsen har en kontinuerlig kontakt med grannlänen som vi delar sjöar med och för diskussioner kring gemen-

samma synsätt runt respektive sjö. Länsstyrelsen deltar aktivt i en gemensam arbetsgrupp för länen runt Vättern för att hitta ett gemensamt förhållningssätt för strandskyddets omfattning vid Vättern. Förslag på att ha kvar det utökade strandskyddet på drygt hälften av länets sjöar där det idag finns utvidgat strandskydd (tot 44 st. av länets ca 2300 sjöar) har varit på internremiss under sommaren. Nya förslag till strandskyddsförordnanden för dessa sjöar kommer att skickas på externremiss till kommuner m.fl. under början av 2012.

Länsstyrelsen för löpande statistik om kommunernas och Länsstyrelsens samtliga beslut om dispens från strandskyddet och rapporterar till Naturvårdsverket enligt deras anvisningar. Under perioden 1/1-31/12 2011 har 115 dispenser från kommunerna granskats. Av dessa har 31 dispenser tagits in för prövning. Fyra av dessa ärenden var vid årets slut inte avgjorda. Av de övriga 27 ärendena upphävdes 13 stycken, fem av dessa har överklagats – två av dem ligger fortfarande hos domstol, och tre ärenden har avslagits vilket betyder att Länsstyrelsens beslut har kvarstått.

Länsstyrelsen har under året fattat beslut om föreskrifter enligt 7 kap. 17 § miljöbalken. Det innebär vissa undantag från kravet på dispens från strandskyddsbestämmelserna för vissa kompletteringsåtgärder.

När det gäller miljöprövning har Länsstyrelsen under året medverkat i 33 samråd enligt 6 kap. miljöbalken. Samråden har främst gällt nyetablering av vindkraftverk, täkter och avfallsanläggningar samt utökad verksamhet inom ytbehandling, energianläggningar, gjuterier, lantbruk med mera. Vidare har Länsstyrelsen deltagit i fyra mål (Jönköpings Energi AB, Vetlanda Energi och Teknik AB, Metsä Tissue AB, Jönköping Airport AB) gällande tillståndsprövning av så kallad A-verksamhet inom Mark- och miljödomstolen i Växjö. Länsstyrelsen har deltagit i två mål i Mark- och miljööverdomstolen (Jönköpings Energi AB, Stena Recycling AB).

Miljöprövningsdelegationen (MPD) har under året prövat 27 ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken, varav fyra var ändringstillstånd. Därtill har MPD prövat åtta villkorsändringar, fastställt slutliga villkor i åtta ärenden, samt prövat fyra återkallelser av tillstånd. MPD har under året inte prövat några ärenden gällande omprövning av tillstånd eller omprövning av villkor. Sju av MPD:s beslut har varit föremål för överprövning i Mark- och miljödomstolen. Ett ärende har erhållit prövningstillstånd i mark- och miljööverdomstolen. Av totalt sju överklagande ärenden har dom beslutats i tre av ärendena och ett av överklagandena dragits tillbaka. Av de tre beslutade ärendena har två ändrats i överprövande instans. Ändringarna avser främst ändrad lydelse av enskilda villkor och redaktionella ändringar. Antalet öppna MPD-ärenden uppgick vid årets slut till 52.

Länsstyrelsen har under året handlagt fyra yttrande till Bergstaten gällande undersökningskoncession enligt minerallagen. Två undersökningskoncessioner i länet röner extra stor uppmärksamhet inom och utanför länets gränser. Det gäller pågående undersökningar avseende förekomst av järnmalm under Vättern och sällsynta jordartsmetaller i Norra Kärr, Gränna. Båda objekten ligger i Jönköpings kommun. I det senare ärendet har Länsstyrelsen inlett en tidig diskussion med sökanden inför kommande års ansökan om bearbetningskoncession enligt minerallagen och ansökan om tillstånd för miljöfarlig verksamhet (dagbrott och anrikningsverk) enligt miljöbalken.

Länsstyrelsen har under året inte prövat några ansökningar om undersökningstillstånd för energitorvtäkter men har gett ett tillstånd till bearbetningskoncession för energitorvtäkter enligt lagen om vissa torvfyndigheter. Vid årets slut uppgick antalet öppna ärenden till fem.

Inventeringen av förorenade områden har under år 2011 pågått i de två sista kommunerna Vaggeryd och Jönköping. En hög personalomsättning har tyvärr medfört att det för året satta målet inte har kunnat nås. I Jönköping har branscherna handelsträdgårdar, skrotar, tändsticksfabriker och verkstadsindustrier inventerats och inventering pågår i branscherna textilindustri och ytbehandlingsindustri. Cirka 60 objekt har inventerats av de totalt 360 som ska vara inventerade till utgången av 2013.

Tre nya bidragsprojekt har beviljats för året; en MIFO fas 2 undersökning vid före detta Insjöns Metallindustri i Gnosjö, en huvudstudie vid före detta Rasslefalls såg i Tranås och ett Sågverksprojekt.

På fyra av de bidragsfinansierade åtgärdsprojekten har åtgärder påbörjats. Åtgärder har genomförts vid Boro-området i Vetlanda kommun och påbörjats vid före detta Hallabo metallgjuteri i Gnosjö och vid före detta Värnamotvätten i Värnamo. För före detta Grims- torps impregneringsanläggning i Nässjö kommun har entreprenaden upphandlats och åtgärder påbörjas i begränsad skala. Åtgärderna kommer i huvudsak att utföras under år 2012. Efter en lång rättslig process står det klart att Trafikverket ska utföra sanering vid den före detta impregneringsanläggningen i Nässjö, men att staten ska medfinansiera projektet till 50 %. Detta innebär att Länsstyrelsen kommer att medfinansiera projektet via Naturvårdsverkets sakanslag för efterbehandling. Inledande samtal har förts med Trafikverket och Naturvårdsverket om hur arbetet ska läggas upp. Planen är att saneringsåtgärder ska komma i gång hösten 2012.

Den huvudsakliga tillsynen över förorenade områden sker på länets mest prioriterade objekt och finansieras med sakanslag från Naturvårdsverket. Tillsynsinsatser har riktats till drygt 20 prioriterade objekt i länet. Förberedelse inför åtgärd pågår på tre av dessa platser och på en plats pågår åtgärd. Utöver detta har tid lagts på ärenden som rör om- och tillbyggnader vid pågående miljöfarliga verksamheter, exploatering, översiktsplaner detaljplaner, vägprojekt med flera.

Under våren 2011 var Länsstyrelsen föremål för interrevision inom myndighetens miljöledningssystem, revisionen genomfördes på en avdelning. Revisionen utfördes av Länsstyrelsen i Skåne och resulterade i sex noteringar. Noteringarna avsåg avsaknad av system som säkerställer att samtliga rutiner hålls uppdaterade samt avsaknad av rutin för att systematiskt utvärdera om lagstiftning följs. Vidare noterades att kännedomen om miljöpolicy kan förbättras och att det inte har gjorts någon riskanalys för miljörisker. Övriga noteringar gällande rutiner för att tillgängliggöra direkta miljöaspekter på intranätet och bättre sortering av färgat respektive ofärgat glas. Berörd avdelning har sedan internrevisionen infört mötesrutiner för att uppmärksamma behov av nya/reviderade rutiner. Utvärdering av lagstiftningen sker regelmässigt i samband med genomgång av överprövade beslut och leder i vissa fall till ändrade rutiner eller uppdatering av beslutsmallar. Personal på berörd avdelning har också erhållit information om Länsstyrelsens miljöpolicy. Riskanalys för miljörisker sker i samband med framtagande av tillsynsplaner enligt miljöbalken. Avfallshanteringen och informationen om miljöledningssystemet på intranätet har förbättrats.

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att kvalitetssäkra verksamheten. Rutiner för diarieföring, arbetsmiljö, ärendehandläggning, personuppgiftslagen, registrering i MiljöReda med mera har utarbetats för verksamheten. Flertalet rutiner och mallar har setts över och vid behov uppdaterats. Funktionerna inom miljöskyddsområdet har en för verksamheten upprättad kvalitetshandbok.

Vidare har Länsstyrelsen tagit en ny databas i anspråk för registrering och hantering av miljöfarliga verksamheter, inklusive energitorvtäkter. MiljöReda, som ersätter tidigare CEMIR och TDS. Länsstyrelsen har under året lagt ner ett betydande arbete på internutbildning samt uppdaterat och kvalitetssäkrat data gällande kontaktuppgifter, tillsynsmyndighet, branschkod, avgiftsklass och avgifter, produktionsuppgifter, vattendistrikt med mera. Länsstyrelsen har vidare lagt in gamla ärenden från perioden december 2008 till juni 2011 då CEMIR var stängt.

Länsstyrelsen har debiterat 2011 års miljö- och täktavgifter via MiljöReda med koppling till Agresso. Totalt har 6 554 219 kr debiterats länets tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter. Användningen av MiljöReda kommer på sikt att leda till förenklingar för näringslivet.

Länsstyrelsen har deltagit i en arbetsgrupp inom det länsstyrelsegemensamma projektet P4, fas 1 med uppdrag att ta fram e-tjänster inom miljö- och naturområdet. Under början av 2012 introduceras länsstyrelsegemensamma e-formulär för anmälan och tillståndsansökan avseende prövning av avfall och producentansvar respektive anmälan och tillståndsansökan avseende prövning av kemiska produkter och biotekniska organismer. Samtidigt införs ensade beslutsmallar i syfte att effektivisera och ensa det framtida arbetet inom sakområdet. Arbetet har genomförts i dialog med Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län prövar olika typer av tillståndsansökningar inom ramen för miljöbalken. På Länsstyrelsens webbplats listas sådana pågående ärenden där många intressenter och närboende är berörda, till exempel vindkraftsärenden. Genom att lägga ut handlingarna på webben kan företag, närboende, organisationer och allmänhet ta del av ansökningshandlingarna och beslutet elektroniskt.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

50. Länsstyrelserna ska svara för den regionala samordningen av arbetet med miljökvalitetsmålen. Det innebär bl.a. att i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa insatser för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

Länsstyrelsen har tillsammans med länets aktörer utvecklat ett väl fungerande system för att i bred förankring ta fram regionala åtgärdsprogram för att utveckla arbetet inom Länsstyrelsen, andra myndigheter, länets kommuner, företag och organisationer. Åtgärdsprogrammen tas fram under temaår för en grupp av miljökvalitetsmål enligt ett rullande schema. Förslag till åtgärder tas fram av arbetsgrupper där berörda aktörer deltar från näringsliv, kommuner och regionala myndigheter. Arbetsgrupperna arrangerar även workshops för en bredare medverkan från aktörer/personer som inte ingår i arbetsgrupperna. Åtgärdsförslagen förankras med aktörerna under temaåret och remissbehandlas slutligen innan beslut fattas. Under 2011 beslutades om ett reviderat åtgärdsprogram för Djurens och växternas

miljömål 2012-2016 (Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap samt Ett rikt växt- och djurliv). Därmed finns uppdaterade åtgärdsprogram för länets alla miljö-kvalitetsmål och slutuppföljning har gjorts av ”första generationens åtgärdsprogram”. Övriga åtgärdsprogram är Miljömålen för vattnets bästa 2011-2015 (Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet) och Luftens och hälsans miljömål 2010-2014 (Frisk luft, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö). Åtgärder för miljö-kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och God byggd miljö är integrerade i Klimat- och energistrategin.

Slutuppföljningen av första generationens åtgärdsprogram visar att genomförandegraden har varit god. De flesta åtgärder genomförs såsom avsetts. Av återstående åtgärder genomförs de flesta till mer än hälften. Endast en liten del av åtgärderna blir inte genomförda alls.

Åtgärdsprogrammen utgör en integrerad del av planeringsprocessen. Länsstyrelsens miljö-målssekreteriat följer regelbundet upp att de åtgärder som Länsstyrelsen ansvarar för utförs. Länsstyrelsen gör också årlig uppföljning av andra aktörers åtgärder i programmen. Upp-följningen har redovisats bland annat i tidningar under året. Länsstyrelsens systematiska ar-bete med förankring och uppföljning har bidragit till att flera kommuner anställt miljöstra-teger för att lyfta det miljöstrategiska arbetet. En enkät genomförd av Sveriges kommuner och Landsting (SKL) som redovisades under året visar att länet ligger i topp i landet när kommunerna besvarade frågor om i vilken utsträckning som arbetet med nationel-la/regionala/lokala miljömål resulterat i konkreta åtgärder i kommunen och i vilken ut-sträckning som Länsstyrelsens regionala arbete med miljömålen är ett stöd och en tillgång i kommunens miljöarbete.

Länsstyrelsen genomför varje år minst en aktiv insats för att på övergripande nivå informera för att öka genomslaget för miljömålen bland aktörerna. Under våren genomfördes en politikerutbildning på tre platser i länet med 60 deltagare. Under hösten genomfördes en konferens ”Miljömålen i halvtid” med cirka 150 deltagare. Vid konferensen gavs en läges-redovisning av hur långt vi har kommit i förhållande till målen. Länsstyrelsen hade tagit fram en broschyr med rubriken ”Resultat i halvtid” som beskriver uppföljningsläget för miljö-kvalitetsmålen. Uppföljningen visar tydligt att för de flesta miljö-kvalitetsmål är ”gapet” mellan nuläge och mål stort trots ett omfattande arbete med regionala åtgärdsprogram. För att nå målen krävs ytterligare insatser och beslut om styrmedel på internationell och natio-nell nivå, men även på regional och lokal nivå behöver arbetet utvecklas ytterligare. Under tre workshops på konferensen skapades ett gemensamt avstamp inför det fortsatta arbetet genom att ett ”Grönt kort” togs fram, som i sju punkter sammanfattade vad deltagarna an-såg vara viktigast i det fortsatta arbetet för att nå målen. Utvärderingar visade att både poli-tikerutbildningen och konferensen var mycket uppskattade.

En av de viktigare informationsinsatserna under året har varit ett projekt för att starta en gratistidning till länets alla hushåll om miljö med fokus på klimat och energi. Finansiering har skapats genom att alla länets kommuner och Landstinget bidrar tillsammans med Läns-styrelsen. Tidningen ska ges ut med fyra nummer per år. En tidningsproducent har upp-handlats och ett redaktionsråd har bildats.

Länsstyrelsens Miljö-målssekreteriat består av medarbetare som arbetar del av tid inom verksamhetsgrenarna miljöskydd, lantbruksrådgivning, miljöövervakning, hotartsarbete, vattenförvaltning samt med övergripande strategiska frågor, vilket innebär att det sker en

betydande samordning i det löpande arbetet. I styrgruppen för miljö-, energi- och klimatarbetet (STYRMEK) ingår samtliga avdelningschefer, Länsstyrelsens strateger inom områdena miljö respektive energi- och klimat samt klimatanpassningssamordnaren.

Under året har en betydande insats bestått i bidragande med underlag till den fördjupande utvärderingen genom besvarande av remisser och olika enkäter från Miljödepartementet och Naturvårdsverket.

Kopplat till miljömålen och de övergripande åtgärdsprogrammen finns också ett flertal program och planer inom olika områden som ligger till grund för det löpande arbetet för att nå miljömålen. Viktigare sådana är

- Åtgärdsprogram för Västerhavet respektive Södra Östersjöns vattendistrikt,
- Regionalt program för förorenade områden
- Vattenvårdsplan för Vättern
- Regional kalkningsplan
- Regional plan för skydd och restaurering av sjöar och vattendrag
- Inriktningsbeslut gällande länets kulturmiljöanslag

Under året har ytterligare integrering och samordning av arbetet med att genomföra åtgärdsprogrammen för miljömålen, vattenförvaltningen och Klimat- och energistrategin skett genom Länsstyrelsens miljöledningssystem. I handlingsplanen för miljöledningssystemet sätts årliga mål för vad som ska genomföras inom de olika åtgärdsprogrammen.

Övriga viktiga insatser under året

- Framtagande av broschyr som redovisar kommunernas och Länsstyrelsens arbete gällande vattenmyndigheternas åtgärdsprogram
- Återkommande träffar med kommunernas miljömålssamordnare, naturvårdshandläggare miljöskyddshandläggare och energi- och klimatrådgivare
- Fortsatt tillämpning av miljömålen vid granskning av detaljplaner och översiktsplaner
- Tillsynsvägledning med utgångspunkt från miljömålen och antagna åtgärdsprogram
- En gemensam behovsutredning och tillsynsplan enligt miljöbalken. Utredningen och planen utgår bland annat från behoven av åtgärder utpekade inom miljömålsarbetet, vattenförvaltningen och miljöövervakningen.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

– Viktigare insatser inom de miljöpolitiskt prioriterade områdena: klimat, havsmiljö (i berörda län), biologisk mångfald samt giffri miljö,

Klimat

Länsstyrelsen har under året prioriterat klimatarbetet. Arbetet med miljö kvalitetsmålet ”Be-gränsad klimatpåverkan” är integrerat i arbetet med Klimat- och energistrategin. En be-skrivning av de omfattande insatserna inom området under året finns under uppdrag 43.

Biologisk mångfald

Ett utkast på länstäckande landskapsstrategi för bevarande av biologisk mångfald togs fram under året. I arbetet har bland annat ingått att samordna den länsövergripande strategin med det landskapsarbete som genomförs i Östra Vätterbranterna inom ramen för biosfärs-

områdesarbetet samt Projekt Östra Småland som är ett samverkansprojekt för bevarande biologisk mångfald som görs gemensamt med de andra två Smålandslänen.

Via Länsstyrelsens våtmarkssamordnare har 40 anläggningsärenden för våtmarker handlagts och en fältvandring för att stimulera intresset kring våtmarksanläggning har genomförts. Dessutom har tre rikkärr restaurerats inom verksamheten för åtgärdsprogram hotade arter. Länsstyrelsen har även kartlagt värdefull natur genom den Jordbruksverksfinansierade ängs- och betesmarksinventeringen samt genom riktade artinventeringar och inventeringar av skyddsvärda träd. De två sistnämnda inom verksamheten åtgärdsprogram för hotade arter.

Länsstyrelsens del av regeringsuppdraget att kvalitetssäkra gränser, arter och naturtyper inom skyddade områden avrapporterades inom planerad tid. Flera projekt för att utveckla uppföljningsindikatorer för biologisk mångfald inom regionala miljömålsuppföljningssystemet har genomförts. Åtgärder för bevarande av arter i kraftledningsgator har genomförts i samarbete med tre olika kraftbolag under 2011.

Länsstyrelsen har ombesörjt bevarandeåtgärder för 75 träd, varav 70 har restaureringshamlats och fem har frihuggits. Vidare har beslut om inrättande av 17 skyddsområden för de sista kvarvarande bestånden av den akut hotade flodkräftan fattats och infogats i Länsstyrelsens författningssamling.

Miljöövervakningens data och vattenförvaltningens statusbedömning används för prioritering av tillsynsarbetet och för att göra recipientbedömningar i tillstånds- och tillsynsärenden.

Giftfri miljö

Länsstyrelsen har deltagit i utvecklingen av en nationell kemikaliedatabas ”KemKollen” inom ramen för havsmiljöarbetet i form av ett projekt inom Södra Östersjöns vattendistrikt. Inom projektet har kemikalieförteckningar på ämnesnivå från 130 av länets miljöfarliga verksamheter registrerats och granskats avseende prio- och vattendirektivsämnen. Projektet har visat att kunskapsbehovet är stort, både hos verksamhetsutövaren och hos tillsynsmyndigheterna inom området.

Länsstyrelsen har under året bedrivit ett tillsynsprojekt kring lossning av kemikalier inom ett tiotal tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter. Syftet är att uppnå en säkrare hantering av kemikalier och minska risken för miljöolyckor med negativa konsekvenser för miljö och hälsa. En checklista har tagits fram inom projektet. Denna är utgångspunkt för de diskussioner som förs i samband med tillsynsbesök på berörda företag. Efter besöket erhåller företagen rekommendationer för att uppnå en säkrare kemikaliehantering. Projektet kommer att utvärderas inför beslut om fortsatta åtgärder, kommande tillsynsbesök inom andra företag, erfarenhetsåterföring till andra tillsynsmyndigheter med mera.

Länsstyrelsen har under året kartlagt användningen av prioriterade ämnen inom miljöfarliga verksamheter som bedriver verksamhet i anslutning till i Anderstorpaån. Syftet med projektet är att höja kunskapsnivån hos företag som använder prioriterade ämnen, att upprätta utfasningsplaner tillsammans med berörda företag, att vägleda kommunerna i deras arbete med vattenförvaltningen och omprövning av miljöfarlig verksamhet samt att fasa ut prioriterade ämnen i vattendrag där god kemisk status inte uppnås. Projektet har genomförts i samarbete med Gislaveds kommun.

Länsstyrelsen har utvecklat en metodik för bedömning om egenkontrollen i miljöfarliga verksamheter är tillräcklig med avseende på vattendirektivet. Metodiken är tänkt som ett stöd för länets kommuner och företag.

– viktigare insatser i arbetet med att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ska öka.

Privatfinansierade åtgärder för efterbehandling av förorenade områden sker bland annat genom tillsynsåtgärder riktade till pågående verksamheter och i samband med exploatering av mark som är förorenad. Länsstyrelsen har under året genomfört följande åtgärder, projekt och utbildningar inom området för att, på ett effektivt sätt kunna arbeta med efterbehandling och för att tillsynsvägleda kommunerna, så att också de ska kunna bidra till att efterbehandling av förorenade områden ska komma till stånd.

Länsstyrelsen utgör projektledare i ett tillsynsprojekt som innebär att länets tillsynsmyndigheter, kommunerna och Länsstyrelsen, ska förelägga prioriterade pågående verksamheter att utföra undersökningar enligt metodiken MIFO fas 2. Flertalet kommuner i länet medverkar med ett eller flera objekt, i de flesta fall industri som använt klorerade lösningsmedel, och Länsstyrelsen deltar med tre objekt. I projektet har mallar och checklistor tagits fram, vidare har utbildning och seminarier genomförts

Som del i den politikerutbildning som redovisats ovan och som genomfördes våren 2011 har Länsstyrelsen bland annat informerat om regelverket kring förorenade områden och tagit upp frågan hur det går med arbetet med förorenade områden ute i kommunerna.

Länsstyrelsen har arrangerat utbildningar om Naturvårdsverkets nya vägledningsmaterial om förorenad mark. Utbildningar har genomförts i tre steg för tjänstemän i länets kommuner. Steg 1 innebar en dag med föreläsningar (27 maj 2011), steg 2 innebar självstudier och steg 3 var en workshop där olika praktikfall diskuterades (26 september 2011).

I januari 2011 genomfördes en intern utbildning om regelverket kring förorenade områden för handläggare och inventerare som kommer i kontakt med ämnesområdet.

Länsstyrelsen har medverkat i ett seminarium om exploatering av förorenade områden den 7 april 2011. Seminariet genomfördes som en del av Jönköping kommuns stadsvision och ramprogrammet för omvandling av södra Munksjöns industriområde till bostadsmark. Länsstyrelsen har vidare medverkat i framtagande av program och innehåll för en kurs om Hållbart byggande på Tekniska högskolans i Jönköping samt i ett seminarium om förorenade områden som anordnats för Teknikföretagens och Plast och Kemiföretagens medlemmar.

Länsstyrelsen har aktivt deltagit i arbetet med att ta fram en ny princip för fördelningen av tillsynsansvar över förorenade områden. Uppdraget har administrerats av Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Länsstyrelsen har ställt sig bakom det förslag som remitterats till länsstyrelser, kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting, Naturvårdsverket med flera.

Slutligen har Länsstyrelsen genomfört kommunbesök i sex av länets kommuner för att följa upp och utvärdera den kommunala tillsynen inom sakområdet förorenad mark

51. Länsstyrelsernas miljöfyllsinsarbete ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Arbetet med tillsynsvägledning ska bl.a. ske genom regional miljösamverkan. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

– Tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras, samt

De nationella och regionala miljömålen är vägledande vid Länsstyrelsens bedömning av vilka tillsynsinsatser som ger störst miljönytta. Miljömålen är också ett underlag vid framtagandet av en behovsutredning eller information till verksamhetsutövare. För att ytterligare målstyra verksamheten arbetas kontinuerligt med att öka andelen planerad verksamhet i förhållande till händelsestyrd.

Gällande miljöfarlig verksamhet har den operativa tillsynen varit inriktad på miljö kvalitetsmålen *Giftfri miljö* samt *Levande sjöar och vattendrag*. Till exempel har Länsstyrelsen slutfört en kartläggning av användningen av prioriterade ämnen hos verksamheter utmed Anderstorpån i Gislaveds kommun, bedrivit egeninitierad tillsyn avseende lossning av kemiska produkter på nio anläggningar inom flera olika branscher samt genomfört egeninitierad tillsyn på nio anläggningar avseende rutiner för provtagning av processavloppsvatten inom ytbehandlingsindustrin. Vidare har Länsstyrelsen genomfört vägledande insatser inom arbetet med vattenförvaltningen. I Torsjöåns vattenförekomst genomförs under året ett projekt för att identifiera och tillsyna miljöfarliga verksamheters påverkan på den ekologiska statusen i vattnet. Två möten med Eksjö kommun har hållits under året.

Under året har tillsynsprojektet om avslutningsplaner för deponier slutförts. Två prioriterade deponier har fått beslut om avslutningsplan.

Inom energitillsynsarbetet har Länsstyrelsen arbetat med en vägledningsbroschyr till verksamhetsutövare samt ett större vägledningsmaterial för den operativa tillsynsmyndigheten. Materialet har som syfte att öka takten på energitillsynen ute i kommunerna samt göra verksamhetsutövare mer medvetna om vilka krav som kommer att ställas från myndighetshåll.

Inom vattenskyddet är den operativa tillsynen inriktad på miljö kvalitetsmålen *Grundvatten av god kvalitet* samt *Levande sjöar och vattendrag*. Under 2011 har det inte genomförts några tillsynsbesök vid länets vattenskyddsområden. Länsstyrelsen har däremot prövat fyra dispenser och/eller tillstånd gällande bestämmelser i antagna vattenskyddsområden.

Vad gäller förorenade områden har Länsstyrelsen bedrivit ett tillsynsprojekt gällande MIFO fas 1 och fas 2 inom pågående verksamhet. Tillsynen sker i samarbete med länets kommuner. Syftet med tillsynen är att höja medvetenheten hos verksamhetsutövare, att öka andelen privatfinansierade åtgärder samt att bidra till genomförandet av miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö*. Under året har även riktade vägledningsinsatser gällande energibrunnsinstallationer inom eller i närheten av förorenade områden genomförts.

Gällande energitorvtäkter har den operativa tillsynen varit inriktad på miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag* samt *Myllrande våtmarker*. Länsstyrelsen har under

året inte prioriterat tillsyn på länets 13 energitorvtäkter annat än granskning av årsrapporter och i något fall genomgång av inkomna förslag till kontrollprogram.

Länsstyrelsens tillsyn enligt lagen om allmänna vattentjänster har varit inriktad på miljö kvalitetsmålen ”Begränsad övergödning” och God bebyggd miljö”. Länsstyrelsen har under året avslutat etapp 1 av det VA-projekt som påbörjades år 2009, som en del av Länsstyrelsens arbete inom vattenförvaltningen och miljömålsarbetet. Länsstyrelsen har inom projektet pekat ut 114 bebyggelseområden med förtätad eller samlad bebyggelse som Länsstyrelsen anser bör prioriteras i frågan om anslutning till allmän vatten- och avloppsanläggning eller fortsatt utredning av rådande VA-förhållanden och förslag om lämpliga åtgärder. 63 av de utpekade områdena avser prioritet 1-områden, alltså sådana områden där Länsstyrelsen bedömer 6 § lagen om allmänna vattentjänster vara tillämplig. Länsstyrelsens VA-projekt har resulterat i 45 beslut med förelägganden, enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster, om utvidgat verksamhetsområde för allmän vattentjänst och anslutning till kommunalt vatten och avloppsanläggning. De aktuella bebyggelseområdena kommer att anslutas till allmän VA-anläggning under åren 2011 – 2017. För vidare information hänvisas till redovisning av uppdrag 64.

När det gäller tillsyn av vattenverksamhet har Länsstyrelsen under 2009/2010 bedrivit särskild tillsyn på flertalet dammanläggningar i länet med konsekvensklass 1A, 1B och 2 enligt RIDAS i Länsstyrelsens dammregister. Projektet avslutades under 2011. Syftet med dammtillsynen är att uppdatera länets dammregister och att bedriva en grundläggande dammtillsyn. Svarefrekvensen för utskicket uppgick till 48 % (28 st) och 47 % (27 st) av formulären var ifyllda.

Tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras

Länsstyrelsen bedömer att den operativa tillsynen kan utvecklas och förbättras inom följande områden:

Miljöfarlig verksamhet:

Tillsynen behöver under en tidsperiod arbeta tätare med verksamhetsutövare för att utveckla och förbättra verksamhetsutövarens egenkontroll. En större insats under en tidsperiod inom detta område skulle medverka till en väsentligt bättre verksamhet.

Det är angeläget att miljötillsynen blir mer miljömålsstyrd på så sätt att tillsynsaktiviteterna kan kopplas till och resultaten kvantifieras i det regionala miljömålsarbetet. Under 2011 har det i tillsynarbetet skett en hårdare prioritering bland inkommande ärenden, arbetet har också bedrivits mer projektinriktat mot angelägna prioriterade objekt eller branscher. Arbetet ska fördjupas under 2012.

Det operativa tillsynsarbetet har med tiden blivit alltmer byråkratiskt och administrativt tungt. För att utveckla och förbättra tillsynsverksamheten behöver en kartläggning av tillsynsuppgifter och processer göras. En kartläggning kan renodla kvalificerade tillsynsuppgifter och rent administrativa arbetsuppgifter i syfte att lyfta bort renodlad administration till andra personer i organisationen. Förutom att mer tid kan läggas på kärnverksamhet för tillsynspersonen ökar också graden av professionalism inom yrket vilket borgar för att antalet

kvalificerade sökande till lediga tillsynstjänster ökar. Samtidigt ökar sannolikt nöjdheten hos befintlig personal vilket ökar kvaliteten på hela organisationen.

Vattenskydd

Behovet av tillsyn bedöms som stort dels med hänsyn till att flera av länets vattenskyddsföreskrifter är åldersstigna dels att det inom yttre det vattenskyddsområdet för flera av länets grundvattentäkter finns riskkällor i form av bebyggelse, miljöfarliga verksamhet, skjutbanor, vägar och järnvägar. Det föreligger således även ett behov av att följa upp att gällande föreskrifter inom vattenskyddsområdena efterlevs så som avsett.

Förorenade områden

När en förändring i Miljötillsynsförordningen träder i kraft och tydliggör fördelningen av tillsynsansvaret mellan Länsstyrelsen och kommunerna kan verksamheterna få ett bättre underlag till behovsutredning och tillsynsplan.

Energitorvtäkter

se Miljöfarlig verksamhet.

Naturvårdstillsyn

En behovsutredning för naturvårdstillsynen (den landbaserade tillsynen) påbörjades 2010 och har slutförts under året. Utredningen visar att det finns en brist i Länsstyrelsens resurser för den landbaserade naturvårdstillsynen som motsvarar ca 1 årsarbetskraft samt ca 0,5 årsarbetskrafter som en engångsinsats. Behovsutredningen för naturvårdstillsynen kommer att vara en del av den länsstyrelsegemensamma behovsutredningen som håller på att tas fram. Resultatet från den utredningen ska ligga till grund för den prioriterade tillsynen under 2012.

Länsstyrelsen bedömer vidare att **tillsynsvägledningen** kan utvecklas och förbättras inom följande områden:

Miljöfarlig verksamhet:

Tillsynsvägledning mot kommun innebär att ge den kommunala miljötillsynen stöd och vägledning inom ett stort antal verksamhetsområden. Kompetensen på Länsstyrelsen har i takt med fler uppdrag och mer måldriven verksamhet blivit svårare att upprätthålla. Med ledning av antalet uppdrag som åligger Länsstyrelsen att hantera med otillräckliga resurser, efterfrågas i högre utsträckning generalister som kan hantera flera verksamhetsområden på en mer övergripande nivå. Detta är inte förenligt med de krav som tillsynsvägledningen ställer på Länsstyrelsen. Naturvårdsverket behöver därför på nytt ta upp diskussionen om att säkra branschkompetens inom vissa områden. Länsstyrelsen bedömer att det behövs en resursförstärkning för att säkerställa att det inte förekommer delikatessjävssituationer i kommunerna.

Vattenskydd:

Eftersom tillsynen avseende flertalet verksamheter belägna inom vattenskyddsområden faller under kommunalt tillsynsansvar föreligger ett behov av att samordna tillsynen mellan Länsstyrelsens tillsyn över vattenskyddsområdet och kommunernas tillsyn över de miljöfarliga verksamheter som ligger inom vattenskyddsområdet. Detta för att säkerställa ett långsiktigt gott skydd av vattenförekomsten inom respektive område.

Förorenade områden:

Mer regelbunden och löpande information om nyheter, aktuella utbildningar med mera borde delges kommunerna. I dagsläget sker det ca en gång per år, vilket Länsstyrelsen bedömer vara otillräckligt.

Energitorvtäkter

Se Miljöfarlig verksamhet.

Strandskydd

I början av 2011 genomfördes en enkät om kommunernas tillsyn vad gäller strandskyddet. Elva av tretton kommuner svarade. Resultatet visade att det i huvudsak är händelsestyd tillsyn som bedrivs och att kommunerna har knappa resurser. Det förekommer få direkta önskemål om vägledning när det gäller tillsyn av strandskydd. En sammanställning av svaren skickades ut till kommunerna. Länsstyrelsens bedömer att man måste arbeta vidare med vägledning samt stärka kommunerna i arbetet med att bedriva strandskyddstillsyn.

Länsstyrelsen har under året svarat muntligt på generella frågor från kommunerna när det gäller strandskyddstillsyn samt dispensgivning inom kommunala naturreservat. Under året har det endast genomförts enstaka egeninitierade tillsynsinsatser i form av uppföljning av meddelade dispenser. Länsstyrelsen har haft några reaktiva tillsynsärenden i skyddade områden.

– årsberättelsen från Miljösamverkan Sverige och respektive regional Miljösamverkan i de län där sådana projekt finns.

I Jönköpings län finns sedan mitten av 2000-talet en organisation för regional miljösamverkan. **Miljösamverkan f** som finansieras av länets tretton kommuner, Länsstyrelsen och Regionförbundet i Jönköpings län. Under 2011 har Miljösamverkan f bedrivit samverkansprojekt gällande **Avloppstillsyn, Miljöskydd i lantbruk – växtskyddsmedel, Egenkontroll och inomhusmiljö i flerfamiljshus, Energittillsyn** samt genomfört utbildningar om fordonstvättar, bullermätning och bulleråtgärder samt anordnat kompetensutveckling för miljöchefer och skyddshandläggare inom effektivare arbetssätt, ledarskapsträff för miljöchefer, service, bemötande, konflikthantering och jämställdhetsintegrering. I övrigt har Miljösamverkan f tagit fram och uppdaterat information om olika aktuella frågor. Årsberättelsen (2010) och verksamhetsplan (2011) för Miljösamverkan f återfinns på webbplatsen: www.miljosamverkanf.se

Miljösamverkan Sverige

Miljösamverkan Sverige är ett samverkansorgan kring tillsyn och tillsynsvägledning inom miljöbalksområdet mellan Sveriges länsstyrelser, Naturvårdsverket och Socialstyrelsen. Samarbetet ska öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering i tillsynsfrågor samt stödja länsstyrelserna både i deras roll som tillsynsvägledare och som operativ tillsynsmyndighet.

Miljösamverkan Sverige arbetade under 2011 med sammanlagt sju olika projekt. Två projektledare, 33 länsstyrelsemedarbetare från 16 olika län, två personer från Naturvårdsverket samt en representant från vardera Generalläkaren, Ljungby kommun, Vattenmyndigheten Bottenhavet respektive Vattenmyndigheten Bottenviken har deltagit i de olika projektgrupperna. Projektgrupperna arbetar aktivt på en intern webbaserad grupparbetsplats. Verk-

samhetsplan och projektrapporter samt årsberättelse finns tillgängliga på www.miljosamverkansverige.se. Den samlade kostnaden för 2011 års verksamhet har preliminärt uppgått till 2,1 miljoner kr.

Länsstyrelsen i Jönköping deltar regelbundet i olika projekt som initieras av **Miljösamverkan Sverige**. Under 2011 har Länsstyrelsen deltagit i projekten **Hälsoskydd inom miljöskyddet**, **Den optimala tillsynsplanen**, **Tillsynsutbildning**, **Samsyn i hantering av 12:6 samråd**, **Tillsyn MKN vatten** och **Vattenkraft egenkontroll/recipientkontroll**.

Projekt som avslutades 2011:

Förbränning – Tillsyn

Projektet har tagit fram ett handläggarstöd med syfte att ge samsyn och hjälp vid tillsyn av stora förbränningsanläggningar och anläggningar som förbränner avfall.

Länsstyrelserna och skyddet av människors hälsa.

Projektet har tydliggjort hur länsstyrelserna medverkar till skyddet av människors hälsa och hur länsstyrelserna arbetar med tillsynsvägledning inom området.

Optimal tillsynsplan

Projektet har tagit fram en rubrikmall för länsstyrelsernas tillsynsplan, ett skelett till tillsynsplan med förklarande text. Rubrikmallen är uppbyggd kring länsstyrelsernas gemensamma verksamhetsstruktur (VÄS). Denna struktur valdes för att länsstyrelserna lättare ska kunna göra uppföljningar av tid och kostnad och göra avvägningar mellan olika tillsynsområden. Den valda strukturen möjliggör också jämförelser mellan länen.

Tillsynsutbildning

Att bedriva en effektiv miljötillsyn är en viktig utmaning inför framtiden. Miljösamverkan Sverige har tagit fram ett koncept för en nationell tillsynsutbildning och genomfört en pilotutbildning för 40 deltagare under september 2011. Pilotutbildningen utvärderades och utbildningskonceptet justerades därefter.

Projekt som startade 2011:

Samsyn i hantering av 12:6 samråd

Syftet med projektet är att på sikt åstadkomma en mer likriktad och effektiv hantering av 12:6 samråd inom länsstyrelserna genom att ta fram ett handläggarstöd. Detta sker delvis i samverkan med det länsstyrelsegemensamma P4-projektet med e-hantering av samrådsanmälan.

Tillsyn MKN vatten

Ett övergripande mål för projektet är att i vissa delar tydliggöra för tillsynsmyndigheterna hur de kan agera för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska uppnås, vilka möjligheter och skyldigheter de har och vilka begränsningar som finns.

Vattenkraft egenkontroll/recipientkontroll

Projektets syfte är att skapa gemensamma utgångspunkter för en väl fungerande egenkontroll för vattenkraft. Det är viktigt att belysa kopplingen mellan verksamhetens påverkan och en skäligen övervakningsinsats. Ett vägledningsdokument kommer att ge en tydlighet gentemot verksamhetsutövarna om vad som krävs inom ramen för egenkontrollen och en

möjlighet för tillsynsmyndigheterna, som i regel utgörs av länsstyrelserna, att vid tillsyn ställa likvärdiga krav.

Samverkan med Polis och miljöåklagare

Sedan ett antal år tillbaka finns en samverkansgrupp för miljöbrottsbekämpning i Jönköpings län. I samverkansgruppen ingår representanter för Polisen, Åklagarmyndigheten, Länsstyrelsen och Miljösamverkan f. Samverkansgruppen träffas fyra-fem gånger per år för att informera varandra om ärendebalanser, nyheter inom lag och rätt samt diskutera gemensamma strategier och planera utbildningsinsatser etc. Samverkansgruppen anordnar en årlig konferens om miljöbrott för länets miljöskyddshandläggare. Samverkansgruppen uppdaterar den miljöbrottspärm som tagits fram med information för att underlätta de löpande kontakterna mellan parterna. I pärmen finns adress- och telefonlistor, checklistor, mall för åtalsanmälan, rutiner och lathundar, statistik om fällande domar, praxis från länet m.m.

52. Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska redovisa hur länsstyrelsernas arbete har bedrivits.

Länsstyrelsen uppfattar Naturvårdsverkets tillsynsvägledningsplan främst som ett medel för verket att tydliggöra vilken tillsynsvägledning man prioriterar och hur det ska ske. Naturvårdsverket har tagit fram planen i samverkan med länsstyrelser och kommuner, varför denna mycket väl speglar aktuella frågor i miljöarbetet. Resultatet av planen kommer till stor användning i Länsstyrelsens egen tillsynsvägledning och inom den regionala miljösamverkan.

Länsstyrelsen antog den 19 november 2010 ”Tillsynsvägledningsplan 2011-2013 – planerad tillsynsvägledning enligt miljöbalken” (rapport 2010:28). Av planen framgår exempelvis att Länsstyrelsen avser att delta i Naturvårdsverkets nationella tillsynsprojekt: ”**Enskilda avlopp – Ingen skitsak**” och ”**Gränsöverskridande transporter av avfall**”. Deltagandet sker i samarbete med Miljösamverkan f inom vilka alla länets kommuner ingår. Länsstyrelsen avser även delta i övriga myndigheters nationella tillsynsprojekt, till exempel ”**Kemikalier i lantbruk**” (SJV, NV, Kemi), ”**Egenkontroll i flerfamiljshus** (SoS) och ”**Effektiv Näring**” (SJV).

Tillsynsvägledningsplanen upptar såväl planerade insatser inom samordning, stöd och råd som uppföljning och utvärdering.

Inom samordning har bland annat följande genomförts:

- Handläggarträffar inom miljöskydd, hälsoskydd och förorenade områden.
- Olika sammankomster med anledning av de nationella tillsynsprojekten Enskilda avlopp – Ingen skitsak och Egenkontroll i flerfamiljshus.
- Deltagande som stöd i det nationella tillsynsprojektet ”Kemikalier i lantbruket”
- Deltagande i Jordbruksverkets referensgrupp inför uppstarten av den nationella tillsynskampanjen ”Effektiv Näring”.
- Tillsynsprojekt MIFO fas 2 där kommunerna och Länsstyrelsen gemensamt driver projektet men där Länsstyrelsen står för samordning, information, utbildning, mallar och bedömningsseminarier
- En vägledningsträff om vindkraftstillsyn har genomförts efter önskemål från kommunerna.

Inom råd och stöd har bland annat följande genomförts:

- Handläggarrträff för miljöskyddshandläggare. Vid handläggarrträffen har bland annat frågor om EMAS, energieffektivisering inom industrin, nyheter inom lagstiftningen och miljöolyckor varit föremål för diskussion.
- Handläggarrträff för hälsoskyddshandläggare. Vid handläggarrträffen har bland annat frågor om objektburen smitta, elektromagnetisk strålning och elkänslighet, tillsyn över värmepumpar, bassängbad, frisörer och nagelterapeuter diskuterats.
- Handläggarrträff för handläggare inom förorenade områden. Vid handläggarrträffen har utbildning inom Naturvårdsverkets nya vägledningsmaterial genomförts, Utbildningen görs i flera steg innebärande både egenstudier samt en uppföljande workshop.
- Inom projektet Prioämnen i Anderstorpaån har råd och stöd om hur verksamheter kan förteckna sina kemikalier skickats ut.
- Ett kommunbesök har gjorts för att ge den operativa tillsynsmyndigheten i Aneby stöd och råd i frågor kring energieffektivisering av lantbruk med mera
- Länsstyrelsen har tagit fram en rutin för ökat hänsynstagande till kulturmiljön vid Miljöprövningsdelegationernas tillståndsprövning av vindkraftverk. Målet är att skapa en effektivare hantering av ärenden enligt kulturminneslagen och miljöbalken under prövningsprocessen. Rutinen har publicerats på Länsstyrelsens webbplats och skickats till länets kommuner som vägledning.

Inom uppföljning och utvärdering har bland annat genomförts:

- Kommunbesök i sex kommuner för att följa upp kommunernas arbete med förorenade områden.
- Kommunbesök har genomförts i fem kommuner för att följa upp och utvärdera den operativa tillsynen avseende hälsoskydd och frågan om jäv.
- Under året har gjorts en översyn av organisationen i Eksjö kommun för att följa upp och utvärdera den operativa tillsynen avseende miljöfarlig verksamhet och frågan om jäv.

54. Länsstyrelserna ska fortsätta arbetet med biologisk mångfald och naturvård när det gäller bl.a. områdeskydd, restaurering, förvaltning och samhällsplanering. Länsstyrelserna ska särskilt:
– Skydda värdefulla naturområden enligt miljö kvalitetsmålen. Bevarande av skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog.

Länsstyrelserna ska vidare översiktligt redovisa viktigare insatser inom området. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa hur arbetet med naturvårdsavtal för bevarande av skyddsvärda områden utvecklas.

Arbetet med skydd av värdefulla naturområden har hög prioritet. Störst fokus ligger på skydd av värdefulla skogsmiljöer och arbetet sker enligt Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Fortlöpande pågår även arbetet med skydd av nationellt värdefulla och särskilt värdefulla vattenmiljöer och skydd av våtmarker inom myrskyddsplanen. Avtal om intrångsersättning och köp har under år 2011 träffats inom sju objekt och omfattar en totalareal om 137 hektar. Ersättningar till markägarna för intrångsavtalen uppgick till 5,8 miljoner kronor. Under år 2011 har sju nya naturreservat bildats. Sex av reservatsbesluten är skydd av skog, varav fem områden ligger inom biosfärkandidatområdet Östra Vätterbranten. Det sjunde beslutet utgör skydd av ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag. Arealen mark som skyddats som naturreservat under år 2011 uppgår till 605 hektar, varav 257 hektar utgör produktiv skogsmark som undantagits från skogsbruk. För närvarande pågår

markägarkontakter och förhandlingar i drygt 30 områden. Naturvårdsavtalsinstrumentet diskuteras främst med markägare utmed de skyddsvärda vattendragen, men under året har inga naturvårdsavtal träffats. I anslutning till det under året beslutade naturreservatet Solgens norra övärld har ett avtal om frivilligt skydd undertecknats för 3 hektar skogsmark.

– förvalta skyddade områden väl, fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt

När det gäller skötsel av skyddade områden bedrivs den fortsatt i god dialog med olika intressenter såsom lokala föreningar och markägare. Inom länet finns skötselråd för nationalparken, fem naturreservat och ett Natura 2000-område. Möten hålls regelbundet med representanter för kommuner, ideella föreningar och andra lokala intressenter och den lokala delaktigheten och förankringen är stor. Ett nytt skötselråd har tillkommit under året och fler är på gång. Vidare försöker Länsstyrelsen när det är möjligt med avseende på gällande upphandlingslagstiftning använda lokala brukare och entreprenörer, byalag, sockenråd och ideella föreningar för skötseluppdrag. Det stärker ytterligare den lokala delaktigheten i naturreservatsförvaltningen.

Länets skyddade områden har skötts enligt gällande beslut, skötselplaner, bevarandeplaner och Naturvårdsverkets handböcker på bästa sätt utifrån erhållna medel. Särskild vikt har lagts vid skötsel av odlingslandskapet, restaureringsåtgärder i skog och myr (LIFE+ projekt) samt åtgärder för att förhindra spridning av granbarkborrar. För det sistnämnda har åtgärderna varit framgångsrika men läget är fortsatt allvarligt för markerna runt och inom naturreservatet Marieholmsskogen. En kontinuerlig dialog med berörda markägare är nödvändig för att skapa förståelse för situationen och när åtgärder kan genomföras. Denna dialog är i vissa fall mycket svår att föra men vi har lyckats skapa förståelse och förtroende för vårt arbete som på sikt även gynnar fortsatt skydd av nya barrskogsområden.

I arbetet med skötsel av skyddad natur ingår underhåll och nybyggnation av friluftsanordningar för besökare i nationalparken Store mosse och friluftsanpassade naturreservat. Bland större arbeten under 2011 kan nämnas anläggning av rullstolsanpassad led i det välbesökta naturreservatet Skurugata och nödvändig säkerhetsskrotning av gruvgångarna i naturreservatet Taberg för att fortsätta kunna bedriva visningsverksamhet där. Inom andra skyddade områden har vi jobbat vidare med tillgängliggörande för alla. Vi arbetar också mycket aktivt med information i olika former. Nya skyltar till en mängd gamla och nya naturreservat har tagits fram. Information om alla skyddade områden återfinns på Länsstyrelsens webbplats och uppdateras kontinuerligt. Guidningar och naturvägledning anordnas i ett flertal naturreservat och på Store mosse, både i naturum och ute i nationalparken. Naturum Store Mosse har under året haft 43 800 besökare vilket är en ökning med 5600 jämfört med 2010. Parken har uppskattningsvis haft 100 000 besökare under året vilket är en ökning med 25 000 jämfört med 2010. Den allmänna bilden är att Store Mosse är ett mycket uppskattat besöksmål och är vida känt såväl inom länet och landet som utomlands.

I de administrativa uppgifterna med skötsel av skyddade områden ingår bland annat revision av skötselplaner. Under året har vi fortsatt arbetet med revision av skötselplanen för nationalparken Store mosse enligt särskilt uppdrag från Naturvårdsverket samt skötselplaner för fyra naturreservat.

Rovdjursarbetet präglas det av ett ännu högre informations- och remisstryck än vanligt. Situationen har inte lett till några betydande diskussioner utan handlar om att upprätthålla en konstruktiv dialog framförallt med jägarorganisationer och brukarorganisationer, vilket vi uppnått bland annat genom en väl fungerande viltförvaltningsdelegation. Orsaken till det ökade informationstrycket beror mycket på regeringens ändring av rovdjurspolitiken efter påpekande från EU-kommissionen, i kombination med förekomst av stationär varg i Kronobergs län samt utsättning av varg i Västra Götalands län.

För första gången någonsin har också en länstäckande rovdjursinventering genomförts. En föryngring av lodjur, som delas med Hallands län, hittades tillsammans med fyra ensamma djur. Än så länge är det långt kvar till målet på fem föryngringar och trenden är inte ökande. Arbetet med att ta fram en policy för skydds jakt på lodjur har påbörjats. Länsstyrelsen har deltagit på samtliga möten som samverkansrådet i södra förvaltningsområdet haft.

Uppföljning av arter är en avgörande del inom artbevarandet och ingår som en del av miljöövervakningen enligt det regionala miljöövervakningsprogrammet, uppföljningen av skyddade områden samt miljömålsuppföljningen.

Administrationen av LONA-projekt har medfört vissa artbevarande projekt bedrivits i olika faser. LONA-projekten är också ett viktigt sätt att stimulera friluftslivet och att tillvara aspekter på mänskliga rättigheter.

Länsstyrelsen beslutade om bifall för tio LONA-projekt fördelat på sju av länets 13 kommuner. Ett projekt drog sig ur innan några medel betalats ut. Flera projekt var högt prioriterade, men konkurrensen om medel var ändå lägre än önskvärt. Informationen till kommunernas naturvårdshandläggare och flera av länets föreningar har därför intensifierats i syfte att inför 2012 öka intresset kring LONA.

Arbetet med åtgärder för artbevarande har till stor del skett genom verksamheten inom åtgärdsprogram för hotade arter. Den nedskurna budgeten för åtgärdsprogram för hotade arter gör att arbetet bedrivs på en lägre nivå än tidigare år och ytterligare finansiering behövs. Kompletterande finansiering har sökts från Landsbygdsprogrammet. Minskningen av anslaget för Åtgärdsprogram för hotade arter gör att den övervakning som samfinansierats av detta anslag och miljöövervakningsmedel inte kan fortsätta. Det gäller uter och skyddsvärda träd.

Länsstyrelserna ska utarbeta regionala program för att tydliggöra mål, prioriteringar och åtgärder för naturvårdsskötseln inom respektive län. De regionala programmen ska komplettera det nationella programmet Värna-Vårda-Visa. Programmet är ett led i att främja friluftslivet i skyddade områden och arbetet ska vara avslutat 2011.

Det regionala programmet sändes på remiss i december 2011. Det kommer att fastställas i början av 2012.

– se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, företag och andra aktörer.

Alla ordinarie medarbetare som arbetar med skydd och skötsel av naturområden har nu genomgått Naturvårdsverkets satsning ”Dialog för naturvård”. Utbildningen har bidragit till att utveckla och förbättra arbetsformerna kring förankring av skyddsarbetet och därmed

gett bättre förutsättningar för god dialog med inblandade parter. I Östra Vätterbranterna (ÖVB) fortgår arbetet med ökad lokal delaktighet. ÖVB blev i september 2011 nominerat till biosfärområde under UNESCO av regeringen. Beslut från UNESCO är att vänta under 2012. Tanken är att biosfärsområdet ska utgöra en permanent samverkansform för det fortsatta arbetet mellan naturvård och landsbygdsutveckling med mera. En Samverkansträff för naturvård har genomförts under 2011.

58. Länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands, Skåne, Jönköpings, Östergötlands, Uppsala och Västerbotens län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts åtgärdsprogram med syfte att nå miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts, vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på halterna samt om miljökvalitetsnormerna följs.

I Länsstyrelsens beslut om antagande av åtgärdsprogram för överskridande av miljökvalitetsnormer för partiklar PM10, daterat den 15 december 2010, anges att Jönköpings kommun ska inkomma med en uppföljning av genomförda åtgärder senast den 30 september varje år.

Kommunstyrelsen i Jönköping har den 27 september 2011 överlämnat en uppföljningsrapport över genomförda åtgärder. Av redovisningen kan utläsas att kommunen infört rutin för upprepad våtrengöring med spolmaskin på våren när vägbanan börjar torka upp, påbörjat en hastighetsöversyn - dock inte inom de centrala delarna av Jönköping-, genomfört informationsåtgärder för minskad användning av dubbdäck, fastställt en ny resepolicy, genomfört olika informationsinsatser för att öka resandet med cykel och busstrafik samt antagit ett handlingsprogram för en utvecklad kollektivtrafik.

I uppföljningsrapporten redovisas 2011 års uppmätta halter av PM10 i förhållande till tidigare års mätningar vid Barnarpsgatan (2005/06 – 2010) och Hoppets torg (2011/02 – 2009/10) samt resultatet av kommunens modellberäkningar enligt SIMAIR (2007s emissionsdatabas), som visar att MKN för partiklar inte överskrids på någon annan gata.

Det är svårt att utläsa vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på halterna av partiklar (PM10) i urban tätort och gaturum. Förvisso visar mätningarna att antalet överskridande har minskat. Detta beror dock sannolikt på att vintrarna åren 2010 och 2011 varit kallda och snörika, vilket bedöms ha en positiv effekt på PM10-halterna. Länsstyrelsen bedömer att det i nuläget inte går att avgöra om miljökvalitetsnormerna följs. Fortsatta åtgärder och uppföljande mätningar bedöms nödvändiga.

60. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att arbetet med vattenrelaterade miljökvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktiga insatser och resultat i vattenmiljöarbetet.

Merparten av frågorna som rör de vattenrelaterade miljökvalitetsmålen, havsmiljöarbetet/LOVA, vattenrelaterad miljöövervakning och vattenförvaltning hanteras av samma enhet (funktion) vid myndigheten vilket möjliggör en samordning av arbetet. I syfte att integrera vattenfrågorna i Länsstyrelsens arbete sker en kontinuerlig samordning via möten och arbetsgrupper med andra funktioner som arbetar med vattenfrågor.

Under året har en utökad undersökning av miljögifter och grundvatten genomförts bland annat med tanke på kommande statusklassning. Länsstyrelsen har aktivt deltagit i ett nationellt vägledningsprojekt om övervakning av prioriterade ämnen.

Länsstyrelsen är också delprojektledare i vattenmyndigheternas vattenkraftsprojekt, vars syfte är att ta fram förbättrade underlag och åtgärdsanalyser när det gäller vattenkraftens påverkan på ekologisk status.

Länsstyrelsen har aktivt deltagit i vattenmyndigheternas dataförsörjningsprojekt, flera av miljödatabaserna har utvecklats av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Biotopkarterings- och kalkningsdatabaserna går nu över till förvaltning samtidigt som ytterligare utveckling kommer ske. Databaserna används såväl för miljöövervakning, miljömålsarbete som för vattenförvaltning.

På uppdrag av vattenmyndigheterna har arbetet med att ta fram underlag för vattenmyndigheternas åtgärdsprogram påbörjats. Riktlinjerna för detta arbete har tillämpats i ett läns-gemensamt pilotprojekt kring avrinningsområdena Emån och Lagan, där Länsstyrelsen har projektansvaret. Länsstyrelsen har även aktivt deltagit i ett nationellt projekt (LEGO) för att ta fram ett web-publiceringsverktyg för åtgärdsunderlagen.

Arbetet med att ta fram en plan för behov av åtgärder för att minska övergödningens problem har påbörjats. I denna görs en grundlig genomgång av orsak till övergödningens problem och förslag ges till åtgärder i de 32 åtgärdsområden som inte når god status avseende övergödning. Åtgärdsförslagen samordnas med miljömålsarbetet. Planen är tänkt vara ett prioriteringsunderlag för bland annat kommande LOVA-ansökningar. I ett av åtgärdsområdena, i Torsjöån i Eksjö kommun, har ett projekt startats upp i samarbete med kommunen, Emåförbundet och LRF. Inom projektet tas åtgärdsförslag fram, vidare planeras genomförande av prioriterade åtgärder i samverkan med berörda parter.

Under året har Länsstyrelsen haft träffar med 11 av länets kommuner för att diskutera kommunernas arbete med vattenförvaltningens åtgärdsprogram, uppföljning av kommunernas arbete med LOVA samt annat vattenarbete. Vid mötena har även klassningen av kemisk grund- och ytvattenstatus i respektive kommun diskuterats.

Vattenråden har en stor betydelse för att samordna informations- och åtgärdsarbetet inom avrinningsområdena. Länsstyrelsen deltar regelbundet i deras möten och informerar om vattenarbetet.

Arbetet med att ta fram vattenförekomstvisa informationsblad har gjorts klart under året. Infobladen beskriver naturvärden och status i vattenförekomsterna men tar även upp lämpliga åtgärder som behöver genomföras. Infobladen är viktigt underlag för tillsynsarbete men även för att ge en lättillgänglig information om sjöar och vattendrag till kommuner och markägare. Samtliga av de ytvattenförekomster som finns i länet finns beskrivna och är tillgängliga via webben.

Länsstyrelsen har under året varit aktiv i arbetet med att driva samförvaltning av fisket i Vättern inom ramen för Vätternvårdsförbundet. I arbetet med förvaltning av fisket i Vättern medverkar berörda kategorier fiskande och samtliga berörda myndigheter. Arbetet styrs av en gemensamt antagen förvaltnings- och utvecklingsplan för fisk och fiske i sjön.

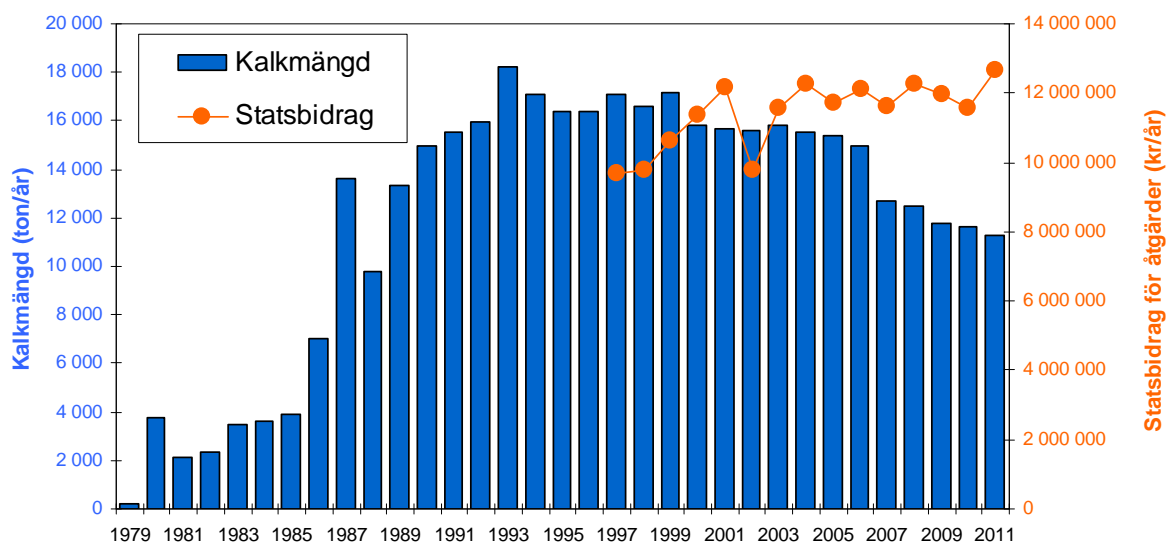
Planen innefattar avvägningar och åtgärdsförslag för regionala utvecklingsmöjligheter och biologiskt långsiktigt hållbar förvaltning av resurserna.

Arbetet med restaurering av länets värdefulla vattendrag har fortskridit. Bland annat kan nämnas avsänkningen av en damm i Tabergsåån i Jönköpings kommun där förarbetena tagit många år. Arbetet bedrivs med ett brett angreppssätt där samverkan mellan olika myndigheter och med lokala och regionala intressenter är en viktig del. För att arbetet skall kunna fortsätta på önskat sätt behöver nu den integrerade länsplanen för restaurering av vattendrag uppdateras. Det är Länsstyrelsens förhoppning att sådant uppdrag, tillsammans med finansiering, skall ges till samtliga Länsstyrelser. Länsstyrelsen har under året verkat för att Havs- och vattenmyndigheten ska lämna ett sådant uppdrag till länen.

Förordning (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag

Försurning är ett av länets största miljöproblem. För att motverka försurning fördelar Länsstyrelsen statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag. Länsstyrelsen ansvarar också för kvaliteten och uppföljningen av verksamhetens resultat. I Jönköpings län är det de tio kommuner med kalkningsbehov som är huvudmän för åtgärderna. Sedan länge finns det ett bra samarbete mellan länsstyrelserna och kommunerna samt mellan kommunerna som syftar till att effektivisera verksamheten.

Försurningen har tack vare kraftigt reducerade utsläpp minskat. Detta tillsammans med höjd kvalitet i kalkningsverksamheten, har gjort att kalkningsbehovet i länet har minskat med ca 34 % under de senaste tio åren. Trots minskningen i mängden kalk har kostnaderna för verksamheten inte minskat. Detta förklaras med prishöjningar beroende på att nästan lika många objekt måste kalkas varje år och att bättre, mer varaktiga och mindre dammande, men dyrare kalkprodukter numera används vid kalkning med helikopter.

Länsstyrelsen har under 2011 prioriterat informationsarbetet och bland annat gjort en populärversion av verksamhetsberättelsen samt utarbetat ett material till länets högstadies- och gymnasielärare om försurning och kalkning.

Länsstyrelsen har under första halvan av 2011 fungerat som så kallad sakstödjare åt Naturvårdsverket och varit delaktig i Naturvårdsverkets framtagande av en ny nationell plan för kalkningsverksamheten 2011-2015. Under 2011 har även ett nytt nationellt IT-system för

kalkningsverksamheten (Nationella Kalkdatabasen) utvecklats. Systemet driftsattes i december och är nu i funktion hos länsstyrelserna. Under februari 2012 beräknas systemet vara tillgängligt även för allmänheten. Länsstyrelsen i Jönköping har fungerat som projektledare och ansvarat för att data från länsstyrelserna har kvalitetssäkrats och införts i det nya systemet. Projektet har finansierats av Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten samt länsstyrelserna.

Förordning (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt

Länsstyrelsen har under 2011 beviljat 10 projekt till en total kostnad av ca 2,7 milj kr. Huvuddelen har gått till utredning och inventering inför kommande åtgärder. 0,63 milj kr har gått till direkta åtgärder för genomförande under 2011-2013. Av tabellen nedan framgår den beräknade minskningen av belastningen efter vidtagna åtgärder.

	Antal projekt	Tot kostnad (kk)	Beräknad minskad belastning till havet	
			Totalfosfor (ton)	Totalkväve (ton)
2010	12	2 681	1,6	5,1
2011	10	2 354	1,6	21,0

Förordning (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Länsstyrelsen har under 2011 rapporterat resultat av kontroll för Vättern och Sommen till Naturvårdsverket och ansvarig datavärd. Länsstyrelsen i Jönköpings län ansvarar för samordning av kontroll av dessa objekt för länsstyrelserna i Jönköpings, Västra Götaland och Östergötlands län.

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

Länsstyrelsen har under året avslutat etapp 1 av det VA-projekt som påbörjades år 2009, som en del av Länsstyrelsens arbete inom vattenförvaltningen och miljömålsarbetet. Länsstyrelsen har inom projektet pekat ut 114 bebyggelseområden med förtätad eller samlad bebyggelse som Länsstyrelsen anser bör prioriteras i frågan om anslutning till allmän vatten- och avloppsanläggning eller fortsatt utredning av rådande VA-förhållanden och förslag om lämpliga åtgärder. 63 av de utpekade områdena avser prioritet 1-områden, det vill säga sådana områden där Länsstyrelsen bedömer 6 § lagen om allmänna vattentjänster vara tillämplig. Länsstyrelsens VA-projekt har resulterat i 45 beslut med förelägganden, enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster, om utvidgat verksamhetsområde för allmän vattentjänst och anslutning till kommunalt vatten och avloppsanläggning. De aktuella bebyggelseområdena kommer att anslutas till allmän VA-anläggning åren 2011 – 2017. För vidare information hänvisas till redovisning av uppdrag 64.

Samordning Miljömål – Miljö tillsyn - Miljöövervakning

Information och samordning av frågor som berör Länsstyrelsens arbete gällande miljömål – miljö tillsyn och miljöövervakning fortsätter på samma sätt som under tidigare år. Detta innebär att representanter för sakområdena miljö tillsyn, förorenade områden, samhällsbyggnad, kulturmiljö, naturtillsyn, vattenförvaltning, hotade arter, områdesskydd, lantbruksrådgivning, miljöövervakning, miljömål och miljöledning träffas regelbundet för dialog och samverkan i olika frågor. Vid behov bildas särskilda arbetsgrupper eller projekt för att möjliggöra en mera ingående samordning.

Till exempel har den regional energi- och klimatstrategin utarbetats i bred förankring mellan olika sakområden och inom vattenförvaltningen finns en utökad beredningsgrupp. Länsstyrelsens åtgärdsprogram inom miljömålsarbetet tas fram av olika arbetsgrupper som ordnar workshops för att förankra förslagen till åtgärder inom den egna arbetsplatsen innan dessa skickas på externremiss. Även tillsynsplanen och tillsynsvägledningsplanen enligt miljöbalken tas fram gemensamt av två för ändamålet utsedda arbetsgrupper inom Länsstyrelsen.

Inom ramen för åtgärdsprogrammet för vattenförvaltningen har ett flertal projekt bedrivits, av dessa kan nämnas Rekommendationer kring utökad dricksvattenkontroll, Projekt Anderstorpsån, Projekt Torsjöån, Kemikalieprojektet, Projekt prioämnen, VA-projektet och Kulturprojekt Södra Östersjön respektive Västerhavet samt framtagande av vattenfoldrar och publikation som bland annat åskådliggör hur långt länets kommuner kommit i åtgärdsarbetet.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	4,70	4,84	5,01
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	1,15	1,15	0,80
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 579	7 275	5 467
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	4,05%	4,02%	2,97%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	161	148	119
Antal beslutade ärenden	123	122	122
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	39	35	27
Bidragsutbetalningar (tkr) 3, 4)	100	0	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 45*

Länsstyrelsen har under året bedrivit tillsyn på fem av länets femton Sevesoanläggningar. Tillsynen har främst haft som syfte att kontrollera verksamheternas förmåga att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Några av årets tillsynsbesök har varit förstagångsbesök vid nya Sevesoverksamheter. Länsstyrelsen har för flera av befintliga Sevesoverksamheter undersökt hur dessa verksamheter hanterar ändringar ur säkerhetssynpunkt. Tillsynsbesöken har genomförts i samarbete med Arbetsmiljöinspektionen i Västra Götaland. Vid flera besök har även räddningstjänsten deltagit. Tillsynen har samordnats med tillsynen enligt miljöbalken.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

72. För att förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting ska göra enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid, hur dessa händelser kan påverka kommunernas och landstingens verksamheter, samt vilken förmåga kommunerna och landstingen har att verka vid en sådan händelse. Länsstyrelsen ska även senast den 1 mars 2011 till regeringen (Försvarsdepartementet) och i årsredovisningen för verksamhetsåret 2011 redovisa hur stor andel av länets kommuner och landsting som under det senaste året har kommit in med en risk- och sårbarhetsanalys. Länsstyrelsen ska också redovisa hur stor andel av inkomna risk- och sårbarhetsanalyser som enligt länsstyrelsens värdering håller tillräckligt god kvalitet. Även den översiktliga regionala sammanställningen ska redovisas.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har under 2011 sammanställt en regional risk- och sårbarhetsanalys (RSA). Den grundar sig dels på myndighetens egen analys (enligt förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap) och dels på underlag från huvuddelen av länets kommuner samt av Landstinget i Jönköpings län (enligt bestämmelser som framgår av lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap). Den regionala RSA:n grundas dessutom dels på två omfattande gemensamma projekt i länet under 2011, Styrel och ett fördjupningsprojekt om ett isstormsscenario, och dels på arbetsmöten och en förmågebedömning för länet som gjorts tillsammans med länets kommuner och Landstinget.

De flesta kommuner har arbetat med att fastställa nya planer inför extraordinära händelser, men mot bakgrund av den tid som har lagts på framförallt Styrel-planeringen är detta arbete inte färdigt. Planerna bör dessutom grundas på de analyser som gjorts, därav finns en naturlig förskjutning mellan analyser och planer. Denna prioritering har skett med Länsstyrelsens goda minne eftersom äldre planverk finns.

Landstinget och 11 av länets 13 kommuner har inkommit med en skriftlig RSA till Länsstyrelsen. Två kommuner har istället lämnat en muntlig redovisning av sitt RSA-arbete. Samtliga inkomna analyser bedöms hålla en godtagbar till god kvalitet, men Länsstyrelsen ser också att det finns viss utvecklingspotential.

I den översiktliga regionala sammanställningen för 2011 gör Länsstyrelsen bedömningen att alla kommuner och Landstinget har analyserat dels extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid, dels olika händelsers påverkan på verksamheten, och dels verksamheternas förmåga att verka under dessa händelser. Analyserna har dokumenterats i varierande omfattning i de 12 RSA:er som inkommit. De som inkommit med en skriftlig RSA har även redovisat en bedömning av sin generella förmåga däri. Länsstyrelsen gör den samlade bedömningen att flera extraordinära händelser kan få allvarliga konsekvenser för verksamheterna men att det också finns olika resurser, framförallt samverkan, för att hantera dessa händelser och upprätthålla verksamheten. Förmågan i länet bedöms därför överlag som god med vissa brister.

73. Länsstyrelsens tillsyn över kommunerna, avseende skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsens tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen har bedrivit vägledande tillsyn genom samordnings- och samverkanskonferenser med länets räddningschefer. Behovet av förberedelser i kommunerna inför framtagande av riskanalys och handlingsprogram är bland annat aktiviteter som diskuterats vid dessa konferenser.

Länsstyrelsen har besökt och haft kontakt med samtliga länets kommuner i syfte att göra uppföljning på föregående års tillsynsbesök, samt diskutera kommande handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst. Uppföljning på föregående års tillsyn utfördes i samband med besöken och fokuserades på de synpunkter som Länsstyrelsen tidigare lämnat. Före besöken har underlag i form av förarbeten av kommande handlingsprogram översänts från flertalet av kommunerna till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har granskat inkommet materiel och har vid besöken diskuterat och återkopplat till förarbetena. Länsstyrelsen konstaterar att kommunerna är ambitiösa i processen med handlingsprogram och huvudinriktningen är att slutliga samråd genomförts med Länsstyrelsen tidigt under nästa verksamhetsår.

I samband med besöken i kommunerna samt vid samordnings- och samverkanskonferenser med länets räddningschefer, har Länsstyrelsen informerat om vikten av att i större utsträckning få ta del av de olycksundersökningar av nivå 3, fördjupad utredning, som genomförs i länet. I olycksundersökningarna ska räddningsinsatsens genomförande beskri-

vas och undersökningarna ger ett värdefullt underlag för uppföljning av vilken förmåga kommunerna har att genomföra räddningsinsatser samt i vilken grad erfarenheter från genomförda insatser tas tillvara. En regional samordnare för olycksundersökning är numera införd i länet, anställd av Myndigheten för samhällskydd och beredskap, MSB, vilket är positivt för utvecklingen av olycksundersökningar.

I syfte att säkerställa att samsyn råder i länet angående tolkningen av MSB:s årsuppföljningsfrågor för kommunerna, har Länsstyrelsen anordnat möte för ändamålet. Samsyn är av högsta vikt då Länsstyrelsen använder sammanställningen av årsuppföljningen som underlag vid bland annat tillsyn och stöd för det egna arbetet.

Lämplig samordning har skett med den uppföljning Länsstyrelsen ska göra av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem.

Länsstyrelsens anser att länets kommuner bedöms leva upp till de nationella målen, och även till de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av LSO. En övergripande bedömning är att länets kommuner håller en likvärdig nivå i jämförelse med jämförbara kommuner i övriga delar av landet. Länsstyrelsen noterar dock en svårighet att behålla och rekrytera deltidsbrandmän och i synnerhet deltidsbrandbefäl på flera orter ute i kommunerna.

Kulturmiljö

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	5,60	6,18	5,22
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	3,95	2,57	2,34
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	12 544	12 169	12 822
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	6,70%	6,72%	6,96%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	672	706	528
Antal beslutade ärenden	685	614	563
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	29	31	34
Bidragutbetalningar (tkr) 3, 4)	440	895	626
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 431, Fornminnen 5)	64	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 43*

⁵⁾ Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 431 från länsstyrelsegemensamma brukarundersökning 2011. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 72.

Under 2011 har ärendegruppen 431 ingått i nöjdindex i den länsstyrelsegemensamma brukarundersökningen. Det sammantagna betyget för verksamheten blev 64 vilket ligger under länsstyrelsernas genomsnitt som är 72. I undersökningen gavs i huvudsak höga betyg till verksamheten med undantag för de delar som rör vår tillgänglighet via nätet och våra e-tjänster. Dessa utgör delar av verksamheten som då inte hade kunnat prioriteras utifrån tillgängliga resurser. Sedan undersökningen genomfördes har Länsstyrelsen gått över till en ny webbplats vilket resulterat i en betydligt mer användarvänlig webbplats med bättre struktur och information till våra brukare.

Den uppdragsarkeologiska verksamheten har under året varit omfattande med ett stort antal utredningar och förundersökningar, bland annat för den länsgenomgående kraftnätsutbyggnaden Sydvästlänken. Större arkeologiska undersökningar har genomförts inom ett samlat boplots- och gravområde från äldre järnålder i Ölmostad samt av lämningarna efter Jönköpings slott i centrala Jönköping. De välbevarade murlämningarna kommer att integreras och göras tillgängliga i den planerade bebyggelsen. Information och gestaltning av intilliggande park kommer att förstärka upplevelsen och förståelsen av det slott som haft en avgörande betydelse för Jönköpings stadsutveckling. Ett flertal lyckade georadarundersökningar har utförts inför planerade exploateringar. Vid Roselunds herrgård påträffades en tidigare okänd barockträdgård som väckt stor uppmärksamhet såväl medialt som inom den arkeologiska forskningen. Genom en förstärkt resurstilldelning har Länsstyrelsen kunnat avsluta ett stort antal äldre arkeologiska ärenden under året. Detta ger även förutsättningar att korta handläggningstiderna för den uppdragsarkeologiska ärendehantering.

Vidare har Länsstyrelsen, som stöd för den uppdragsarkeologiska verksamheten i Jönköpings län, tagit fram ett arkeologiskt handlingsprogram. Programmet är ett strategiskt och operativt redskap för Länsstyrelsen, kommunerna och de större aktörerna i deras planering av verksamheten. I samverkan med Jönköpings läns museum har arkeologiskt material från

medeltidsstäderna Jönköping och Eksjö sammanställts och digitaliserats. Tidigare inventeringsuppgifter inom projektet Skog och Historia har kvalitetssäkrats av Jönköpings läns museum och 134 nya fornlämningslokaler har registrerats i riksantikvarieämbetets fornminnesregister

Länsstyrelsen har under 2011 hanterat ett tjugotal vindkraftsärenden enligt kulturminneslagen (KML § 2:11 och § 2:13). En policy för hur ärendegången ska se ut har tagits fram och lagts ut på Länsstyrelsens hemsida samt delats ut vid samrådsmöten. Länsstyrelsen har ett internt vindkraftsnätverk med en sammansättning från olika delar av myndigheten. Länsstyrelsen har, tillsammans med berörda kommuner, deltagit i ett tiotal inledande samrådsmöten med vindkraftsföretag som planerar att etablera nya vindkraftsparker i länet.

Inom det kyrkoantikvariska området har flera stora utredningar och remisser hanterats. Svenska kyrkans strukturutredning Närhet och samverkan föreslår tämligen stora förändringar där bland annat ansvaret för underhållet av lagskyddade kyrkobyggnader och inventarier föreslås övertas av stiftet. Länsstyrelsen har lämnat sina synpunkter på detta samt medverkat vid en hearing och där lämnat synpunkter på ett förslag till nya föreskrifter för 4 kap KML. Länsstyrelserna från Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län har arbetat fram ett gemensamt informationsunderlag för hanteringen av de kyrkoantikvariska frågorna. Syftet är att minska skillnaderna mellan hur likartade ärenden bedöms samt ge församlingarna ett bättre underlag för vilket material som krävs för länsstyrelsernas tillståndsprovning.

För att överbrygga de samverkansproblem som funnits mellan Växjö stift och kulturmiljövården inom Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län har länsledningen i Kronoberg initerat ett möte där representanter från länsstyrelserna och stiftet träffats för att diskutera samverkansformer. Detta har resulterat i att den regionala samrådsgruppen delats upp i en grupp för övergripande strategiska frågor och en arbetsgrupp för enskilda ärenden.

Länsstyrelsen har beslutat om ett nytt byggnadsminne, Landsbro virkesmagasin i Vetlanda kommun. I övrigt har Länsstyrelsen gett tillstånd till ett antal ändringar av byggnadsminnen. Länsstyrelsen har under hösten vid tre tillfällen träffat länets byggnadsminnesägare för att diskutera former för samverkan, planering och förvaltningsfrågor.

Länsstyrelsen har medverkat i ett antal byggnadsvårdsärenden där flera objekt ingår i fleråriga engagemang som kommer att fortgå även under 2012. Ett sådant projekt är restaureringen av byggnadsminnet Slottsvillan i Huskvarna där bland annat taket läggs om och en konservering av byggnadens stenornamentik genomförts. Ett annat projekt som tagit mycket resurser i anspråk är det riksomfattande satsningen ”Hus med Historia”, där särskilda medel ställts till förfogande för vård- och informationsinsatser kring hembygdsrörelsens byggnader.

Inom länets fornvårdsprogram har löpande vård utförts på 134 prioriterade vårdobjekt. Åtgärderna utförs enligt gällande skötselplan för respektive område och enligt tecknade avtal. Fornvården sker i samarbete med markägare, kommuner och andra entreprenörer, där kommunerna även är medfinansiärer. Länsstyrelsens ruinvårdssatsning (2008-2012) omfattar Eksjöhovgård, Brahehus, Brahälla och Hultaby. Ruinerna som ingår i länets fornvård-

program är välbesökta och utsatta för ett stort slitage. Årligen görs markvård kring ruiner-na, medan murverken är eftersatta med stora restaureringsbehov. Under 2011 har åtgärder genomförts på Brahälla etapp 2, Brahehus etapp 1 och Hultaby. Länsstyrelsen har även förmedlat kompetens i samband med säkerställande av södra längans västgavel på riksantikvarieämbetes ruin Visingsborg på Visingsö. En samlad ruinvårdsutställning planeras 2012.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har under 2010–2011 drivit projektet ”Kompetensutveckling - ökad hänsyn till kulturmiljövärden i skogsbruket”. Över 1 300 skogsägare och yrkesverksamma inom skogsbruket har nåtts genom heldagskurser och utbildningsdagar. Länsstyrelsen har också medverkat på mässor och skogsdagar, och därigenom nått drygt 5 000 personer. Projektet har sin utgångspunkt i de senaste årens nationella och regionala inventeringar som visar att skogsbrukets påverkan på kulturarvet är oförändrat hög. Länsstyrelsen sökte därför medel från EU:s landsbygdsprogram för att höja kompetensen om aktuell lagstiftning och kulturmiljöhänsyn i fält hos både yrkesverksamma inom skogsbruket och skogsägare. Målet är att skogens kulturarv – i enlighet med delmål 3 inom miljö kvalitetsmålet för Levande skogar – ska bevaras för kommande generationer. Projektet omfattade bland annat 25 heldagskurser för yrkesverksamma, sex heldagskurser för skogsägare, 12 utbildningsdagar där kulturmiljö var en del, medverkan på skogsdagar, Hushållningssällskapets sommarmöte och SkogsElmia 2011. Projektet har uppmärksammats i SkogsEko och lokala medier.

Projekt ”Kultur Aqua” har 2011 berört Emåns avrinningsområde med Bruzaån, Gnyltån, Sällevadsån samt en delsträcka av Emåns huvudfåra. Projektet omfattar inventering och bedömning av kulturvärden i sjöar och vattendrag och genomförs inom ramen för miljömålsarbetet ”*Levande sjöar och vattendrag*”. Inventeringsarbetet har prioriterats till de utpekade vattendrag som ingår i länets åtgärdsprogram för biotopisk återställning. Arbetet sker i nära samverkan med hembygdsföreningar, fastighetsägare och engagerade konsulter. Bruzaån uppvisar en omfattande kulturpåverkan med många nyupptäckta kulturlämningar. I Sällevadsån har påträffats lämningar från flottningsverksamhet. Behovet av fortsatt kunskapsuppbyggnad är fortsatt stor för Jönköpings län. Projektet har bidragit till en omfattande ny kunskap som utgör underlag för Vattenmyndigheternas åtgärdsarbete. Inventeringen 2011 kommer att vara avrapporterad senast under mars månad 2012. Våren 2011 publicerades 2010 års inventering, *Minnen vid vattnet*, Meddelande nr 2011:26, Länsstyrelsen i Jönköpings län. Parallellt med projektarbetet har en kunskapsinsamling etapp 2 genomförts inom samverkansarbetet med vattenmyndigheterna Södra Östersjön och Västerhavet. Länsstyrelsen var tillsammans med Länsmuseum och Riksantikvarieämbetet värd för en nationell konferens i länet på temat kulturarv och vatten.

En översyn av länets riksintresseområden har påbörjats i nära samverkan med Jönköpings läns museum och länets kommuner. Länets Kulturmiljöprofil har revideras utifrån ett bredare perspektiv med kompletteringar och tematiseringar. Kulturmiljö-profilen är en del i Länsstyrelsens kulturmiljöstrategi och central för kommande treårsplan för hanteringen av kulturmiljöanslaget. Under 2010-11 har en ny beskrivningsmodell för riksintressena tagits fram i syfte att skapa relevanta kunskaps- och planeringsunderlag i den kommunala samhällsplaneringen. Fördjupade riksintresseunderlag har tagits fram i nära samverkan med berörda kommuner för riksintressena Bruzaholms bruk, Bredestads kyrkby och Nydala kloster. Med utgångspunkt i riksintresset Töllstorp har ett nytt sätt för tematisk riksintresseöversyn prövats, där ett antal nya objekt och miljöer samlas under det immateriella begrepp-

pet Gnosjöandan. En fördjupad riksintresseöversyn har även påbörjats för Gränna tätort och Villstads kyrkby. En delrapport har tagits fram för riksintresset Jönköping Torpa som visar att en stor del av riksintressets kulturhistoriska kvaliteter förlorats genom gradvisa mindre förändringar på relativt kort tid. Avrapporteringen av de olika delprojekten inom riksintressearbetet sker successivt och används direkt i den kommunala planeringen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har utöver det samverkansarbete som tidigare avrapporterats i uppdrag 74, deltagit i ett länsövergripande samarbete inom sydlänsgruppen och i ett dialogseminarium med riksantikvarieämbetet. Samverkansarbetet inom sydlänsgruppen har inriktats på en gemensam satsning på tillsyn och på kulturmiljövårdens riksintressen. Under 2012 kommer ett gemensamt tillsynsprojekt att initieras inom 2 kap KML avseende skoglig föryngring på fornlämningar samt inom 4 kap KML vård av kyrkliga inventarier. Projekten syftar till att nå en bättre samsyn i tillsynsarbetet och i ärendehantering. Vid dialogseminariet belystes förväntningarna som länsstyrelserna och riksantikvarieämbetet har på varandra, samt prioritering av kunskapsunderlag, kulturmiljöövervakning och tillsynsarbete. (uppdrag 74)

Landstinget i Jönköpings län har upprättat en regional kulturplan för Jönköpings län 2012-14 som sänts ut på remiss. Länsstyrelsen konstaterar att Kulturplanen saknar visioner och insatser inom områden som kulturarv och kulturmiljövård. Länsstyrelsen har föreslagit att kulturplanen kompletteras och kulturarvet ses som en resurs och tillväxtfaktor i arbetet med ett långsiktigt hållbart samhälle. För det regionala kulturmiljöarbetet är det viktigt att staten intar en tydlig beställarroll. På länsnivå bör ett gemensamt strategidokument tas fram kring till exempel samarbets- och finansieringsformer. Se uppdrag 75.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

Tabell 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2011-12-31	2010-12-31	2009-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	41011	40129	39258
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	121	120	119
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	151	151	151
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	92	92	92
yta (ha)	26 000	26 000	26 000
Kulturresevat, antal	2	2	1
yta (ha)	93,6	93,6	35
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	85,0%	85,0%	85,0%

Källa: Uppgifterna om antal fornlämningar har lämnats av Jönköpings läns museum utifrån uppgifter i FMIS.

Kommentarer Tabell 5.1

2009 – 2011 års siffror avser det totala antalet RAÄ-nummer i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister (FMIS). Införandet i FMIS sker kontinuerligt och ovan angivet antal RAÄ-nr avser den 13 januari 2012

I länet finns totalt 126 byggnadsminnen, varav 5 är statliga byggnadsminnen där tillsynen sköts av Riksantikvarie-ämbetet. Under 2011 har tillkommit ett nytt byggnadsminne: virkesmagasinet i Landsbro

I Jönköpings län finns två kulturresevat Åsens by i Aneby kommun (Sveriges första antaget 1999) och Högarp i Vetlanda kommun (antaget 2010).

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2011	2010	2009
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	13 389	12 247	13 122

Källa: Uppgifterna är hämtade från RAÄs handläggningssystem Källa.

Kommentarer Tabell 5.2

Anslag 7:2 kulturmiljöbidrag, fördelas årligen till länsstyrelserna av Riksantikvarieämbetet. I den utbetalade summan ingår medel fördelade till Länsstyrelsen under innevarande år för utbetalning under året. Dessutom ingår medel från tidigare års bemyndigandebeslut för utbetalning innevarande år.

Folkhälsa

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	0,92	1,15	3,62
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	1,02	1,66	10,35
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 148	3 053	13 423
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	1,15%	1,69%	7,29%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	42	77	89
Antal beslutade ärenden	38	70	94
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	6	2	0
Bidragsutbetalningar (tkr) 3, 4)	7 462	11 546	18 242

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 70*

Länsstyrelsen ingår sedan ett flertal år i en samverkansgrupp för HälsoMiljöfrågor. I gruppen ingår förutom Länsstyrelsen, Landstingets folkhälsoavdelning, Trafikverket och Arbets- och Miljömedicin i Linköping samt Miljösamverkan f. Från Länsstyrelsen ingår representanter från miljötillsyn, miljöövervakning, miljömål och klimatanpassning. Gruppen träffas två till tre gånger per år och diskuterar frågor gällande bland annat luftkvalitet, trafikbuller, tinnitus, inomhusmiljö, passiv rökning, hudcancer till följd av UV-strålning, hälsorelaterad miljöövervakning, radon, hälsorelaterade effekter på grund av klimatförändringar, miljöhälsoenkäterna, nyckeltal inom folkhälsoområdet. Målet med samverkansgruppens verksamhet är att identifiera behov av samsyn och samverkan samt vid behov ta initiativ till gemensamma insatser. Under 2011 har samrådsgruppen haft två samverkansmöten med information och diskussioner kring bland annat: Landstingets miljöprogram, barnhälsoenkäten, regionala klimat- och energistrategin, åtgärdsprogram PM10, friskare barn i förskolan, solvanor och attityder hos unga, regional screening och miljömålsuppföljning. Det har också påbörjats samverkan om provtagning för miljöövervakning av radioaktivitet i enskilda dricksvattenbrunnar.

Under året har samrådsgruppen anordnat ett seminarium om klimatförändringarnas påverkan på människors hälsa och smittspridning. Seminariet har bidragit till att sprida information om förväntade klimatförändringar i Jönköpings län samt hur klimatförändringar påverkar dricksvattenförsörjning, hälso- och sjukvård, vård och omsorg med flera samhällsviktiga verksamheter. Seminariet resulterade i olika förslag på hur man bör arbeta vidare med klimatanpassning inom kommun och landsting.

Inom folkhälsoområdet har Länsstyrelsen också arbetat med det alkohol-, narkotika-, doping- och tobaksförebyggande arbetet. Enligt handlingsplanen 2009-2014 för det ANDT-förebyggande arbetet i länet har möten med befintliga grupper hållits för att stärka samverkan och styra det förebyggande arbetet. De befintliga grupperna är en styrgrupp, beredningsgrupp, samrådsgrupp bestående av myndigheter, frivilligaktörer samt en kommungrupp med representanter från länets kommuner. Dessa har planenligt träffats ett antal gånger under året.

Under våren deltog länet i en anti-langningskampanj kallad "Tänk om" där en av aktiviteterna var ett samverkansprojekt med campingplatserna i länet med syfte att minska langningen av alkohol till ungdomar. Länsamordnaren har även arbetat med att implementera den nya nationella strategin i länet. Startskottet för detta arbete var en lanseringskonferens som hölls under året gällande de nya nationella direktiven (nya nationella strategin för det ANDT-förebyggande arbetet, enligt nationella direktiv.) Denna hölls under en heldag där en koppling mellan redan befintlig regional handlingsplan och den nationella strategin gjordes tydlig samt med en workshop där deltagande själva fick reflektera över hur deras arbete förändrades/utvecklades i och med den nationella strategin och den regionala handlingsplanen. Den nationella strategin samt den regionala handlingsplanen ligger till grund för det ANDT-förebyggande arbetet i länet.

En konferens om Rökfria skolgårdar med Maria Nilsson har även anordnats tillsammans med Landsting och Länsstyrelsens tillsynsansvarig. En uppföljning kring denna kommer under 2012 i samband med ett vidare tobaksprojekt som då startar i länet. I övrigt har länsamordnaren arbetat för att sprida och realisera den nationella strategin samt att uppfylla målen i den regionala handlingsplanen (se ovan). Detta har skett genom att delta i vid sådana möteskonstellationer där gehör för förebyggande tanken kan finnas/skapas. Länsamordnaren har verkat i grupper såsom SMADIT, samverkan mot alkohol och droger i trafiken och Modellområde för psykisk hälsa hos barn och unga. Länsamordnaren har även deltagit vid nätverksträffar anordnade av Statens folkhälsoinstitut samt andra konferenser, föreläsningar och sammankomster som på olika sätt kan bidra till att möjliggöra ett än bättre preventivt arbete i Jönköpings län.

Att det finns en fungerande bostadsmarknad i länet är också en viktig faktor ur folkhälso-synpunkt. Särskilt gäller detta kravet på att bostäder ska vara tillgängliga för alla. Länsstyrelsen har den 10 juni 2011 skickat "Analys av situationen på bostadsmarknaden i Jönköpings län 2011" till Boverket. Analysen är framtagen utifrån de uppgifter som lämnats av länets kommuner. En del i bostadsmarknadsanalysen var att lyfta fram sociala aspekter när det gäller bostadsförsörjningsfrågor. Samtliga kommuner uppgav bostadsbrist och brist på hyresrätter. Det är brist på lägenheter i framför allt centralorten i samtliga kommuner. Enda undantaget är Värnamo som har balans/överskott på bostäder, dock saknas det små hyreslägenheter för unga och nyanlända. Ungdomar, nyanlända och äldre bedöms generellt vara särskilt utsatta när det gäller bostadsbrist.

Problemet när det gäller för få hyresbostäder är att "svaga" grupper har svårt att hitta bostäder. Detta gäller både ekonomiskt och socialt, och drabbar framför allt ungdomar och nyanlända. Utan pengar och nätverk är det svårt att få bostad. När det gäller äldre söker de ofta ett mer funktionellt boende än den villa de ofta bor i. I ett lättskött boende kan de äldre bo kvar längre. Den stora villan skulle dessutom passa bättre för barnfamiljen, men på grund av "inlåsningseffekten" blir den inte ledig.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

Tabell 6.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter

Kostnader och årsarbetskrafter för Folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)	1 507,6	1,94
<i>varav</i> Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	26,5	0,01
<i>varav</i> Fördelning av statsbidrag (704)	219,9	0,36
<i>varav</i> Alkohol- och tobaksärenden (705)	1 258,1	1,56
<i>varav</i> alkoholärenden (7051 – 7053)	107,1	0,19
<i>varav</i> tobaksärenden (7054)	32,3	0,06
Totala kostnader (inkl. OH)	2 147,7	

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2011)

Källa: Agresso

Jämställdhet

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	0,02	0,01	0,17
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	0,87	0,98	0,96
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 032	1 083	1 062
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	0,55%	0,60%	0,58%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	28	17	25
Antal beslutade ärenden	25	18	25
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragutbetalningar (tkr) 3, 4)	1 033	1 205	1 068

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 80*

Länsstyrelsens arbete med de nationella jämställdhetspolitiska målen sker fortsatt utifrån en regional jämställdhetsstrategi, vilken tagits fram i bred samverkan med olika aktörer i länet. Strategin är uppdelad i fem områden, kopplat till de särskilda utmaningar som Jönköpings län står inför när det gäller jämställdhet, och utgör ett ramverk för prioriteringar inom jämställdhetsområdet.

Länsstyrelsen övergripande bedömning är att utvecklingen för jämställdhet behöver fortsätta att drivas framåt. I större frågor som påverkar länet, exempelvis regionfrågan och infrastrukturfrågor, behöver jämställdhetsperspektivet lyftas ytterligare. I arbetet med den regionala utvecklingsstrategin behöver också insatser göras för att jämställdhetsperspektivet ska bli tydligt.

Länet har fler utmaningar framför sig när det gäller kompetensförsörjning och arbetsmarknad, länet har en starkt könsuppdelad arbetsmarknad där kvinnor generellt sett har en högre utbildningsnivå men lägre inkomstnivåer och en annan utmaning är arbetslöshet bland exempelvis yngre män utan gymnasiebehörighet. Fortfarande är det inte ovanligt att politiskt tillsatta grupper har en skev könsfördelning, med en övervikt av män i grupperna. Det är inom delmål fyra – mäns våld mot kvinnor - som en fortsatt positiv utveckling kan skönjas. Detta är direkt kopplat till den förstärkta lagstiftningen och de resurser som tillförts området och har resulterat i stärkt kunskaps- och metodutveckling och ett mer tillgängligt kvinnofridsarbete i länet.

Mäns våld mot kvinnor - stödja samordningen i länet

Länsstyrelsen inbjöd tidigt under året berörda aktörer från kommuner (såväl politiker som tjänstemän), landsting, myndigheter och frivilligorganisationer till ett samordningsmöte för att få till stånd ett erfarenhetsutbyte, diskutera nuläget i länet samt behovet av framtida insatser och utbildningsbehov. Mötet prioriterades av samtliga och det resulterade i mycket bra diskussioner och synpunkter som kan användas i det fortsatta arbetet. Det stod klart att arbetet kring mäns våld mot kvinnor har gått framåt, men att det fortfarande finns mycket kvar att göra vad gäller exempelvis särskilt utsatta grupper och att inte alla aktörer känner

till varandras arbete inom området. Kommunerna efterfrågade en sammanställning av samtliga nätverk som finns i länets kommuner kopplat till arbetet kring mäns våld mot kvinnor. Detta har Länsstyrelsen sammanställt och spridit i länet. Efterfrågan kring utbildningsbehov såg också väldigt olika ut och länsgruppen använder önskemålen som underlag till utbildningar i länet.

Under året har större fokus lagts på att lyfta samverkansfrågor och erfarenhetsutbyte mellan aktörer än på utbildningsinsatser. Länsstyrelsen tog under våren ett initiativ till att bjuda in de andra länsstyrelserna samt Socialstyrelsen inom regionen för att knyta kontakter och för att vi framöver bättre ska kunna ta tillvara på det som framkommer i Socialstyrelsens tillsyn inom området och därmed kunna koppla behov av stöd och utvecklingsarbetet till detta. Länsgruppen för kvinnofrid, som är en del av arbetet med myndighetssamverkan, arbetar vidare och en kartläggning har genomförts för att se över vilka behov som finns i länet för det fortsatta arbetet. Länets kvinnofridssamordnare bjöds in till ett möte kring såväl våld i samkönade relationer som erfarenhetsutbyte, vilket var mycket uppskattat eftersom många samordnare inte har någon annan person i kommunen med samma arbetsuppgift att bolla tankar med. Länsstyrelsen kommer därför att fortsätta bjuda in detta nätverk till träffar och erfarenhetsutbyten. För att få fart i det förebyggande arbetet bjöd Länsstyrelsen in Smålandsidrotten till ett möte med tjejjourens och socialtjänstens gemensamma projekt ”Machofabriken”, detta möte blev positivt för båda parter. ”Machofabriken” fick kontakt med en ny arena och Smålandsidrotten kan få draghjälp i sitt arbete med värderingar och maskulinitet. Inom myndighetssamverkan Barndialogens styrgrupp har Länsstyrelsen lyft frågor kopplat till barn som bevittnat våld och våldsutsatta barn. Rutinerna för Ungdomsmottagningarna har exempelvis kompletterats med frågor kring våldsutsatthet. Tranås kommun har en speciell situation då flera kommuner i det angränsande länet Östergötland använder sig av deras kvinnojour. För att ta itu med de problem som har funnits kring detta tog Länsstyrelsen ett initiativ och bjöd in socialtjänsten från samtliga kommuner som är påverkade samt Länsstyrelsen i Östergötlands län för ett gemensamt möte. Detta har resulterat i att Tranås kommun i Jönköpings län samt Boxholm och Ydre kommun i Östergötlands län har bildat en samverkansgrupp kring kvinnofridsarbetet och har gemensamma träffar med kvinnojouren. Att det finns bra upparbetade kontakter och att kommunerna försöker jobba gemensamt över länsgränsen är positivt för de våldsutsatta kvinnorna och deras barn som söker hjälp i sin närhet oavsett var länsgränsen råkar vara dragen. Länsstyrelsen har vidare stöttat detta samordningsarbete med statsbidragen. Sammanlagt sju projekt beviljades medel under 2011 och det är roligt att se att en del kommuner även börjar arbeta mer förebyggande med frågan. Länsstyrelsen har tät kontakt med projektägarna och stöttar arbetet.

Som en del i stödet till aktörer och samordning i länet har förbättrad information prioriterats. En förändring av Länsstyrelsens externa webb har gjorts under året med förbättrad grundstruktur. Detta utvecklingsarbete kommer att fortsätta under 2012.

Vad gäller utbildningsinsatser har Länsstyrelsen möjliggjort för olika aktörer att delta i utbildningar som anordnats nationellt, till exempel vad gäller ”Unga, sex och Internet” och den nationella konferensen kring prostitution och människohandel. Inom området prostitution och människohandel för sexuella ändamål har Länsstyrelsen medverkat i det nationella nätverk som finns kring frågorna och beviljat medel till ett projekt. Länsstyrelsens spetsprojekt är avslutat och drivs nu inom ordinarie verksamhet. För Jönköpings län finns fortfarande en svårighet i att ingen aktör riktigt vet omfattningen i länet när det gäller pro-

stitution och människohandel för sexuella ändamål. Det är nödvändigt att fortsatt synliggöra och lyfta upp problematiken, och det är fortfarande svårt att påvisa resultat.

Länsstyrelsen deltar aktivt i det gemensamma nationella arbetet kring mäns våld mot kvinnor och samverkar med de aktörer som har uppdrag inom området. Till exempel har Länsstyrelsen stöttat Socialstyrelsen i deras arbete med genomförandet av utbildningen ”Sex mot ersättning”. För att denna satsning inte ska bli sidoordnad har Länsstyrelsen därefter haft kontakt med dem som gick utbildningen och planerat det fortsatta arbetet med området inom länet och hur det ska knytas till befintliga nätverk.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelsen har under 2011 valt att prioritera förebyggande arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck, inriktat mot ungdomar. Under 2010 finansierade Länsstyrelsen en förstudie som Polismyndigheten genomförde kring hedersrelaterat våld och förtryck i skolan. Denna förstudie presenterades under sommaren i en rapport som heter ”Men vad händer om jag anmäler?” Syftet med rapporten var att ge en bild av förekomsten i länet av kontroll, förtryck och våld riktat mot ungdomar av deras familjer, och var också en del i att utveckla Polismyndighetens i Jönköpings län förebyggande arbete med denna problematik. Enkätsvaren i förstudien bygger på de svarandes bedömningar och visar att skolorna uppskattar att de under 2009-2010 har kommit i kontakt med 140 fall av våld och förtryck som de bedömer har just heder som orsak. Utöver det anger de 91 fall av våld och förtryck där man är osäker, men misstänker att det kan vara hedersrelaterat. Sammanlagt är det alltså 231 fall som tillsammans redovisas som samtliga fall av misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck i Jönköpings län. Av dessa har 79 fall angetts som våld eller hot om våld medan 152 fall gäller kontroll och förtryck. Som ett led i det fortsatta arbetet har därför resurser lagts på att genomföra projektet ”Det handlar om kärlek” i två av länets kommuner. Polismyndigheten är projektägare och samarbetar med Rädda Barnen, Länsstyrelsen följer arbetet nära och stöttar kontinuerligt. Det är angeläget att arbeta vidare inom detta område samtidigt som Länsstyrelsen noterat en ny våg av efterfrågan på basutbildningar och påfyllnadsutbildningar kring hedersrelaterat våld och förtryck.

Utöver det regionala arbetet deltar Länsstyrelsen aktivt i det nationella arbetet, i samverkan med samtliga länsstyrelser, Socialstyrelsen samt Ungdomsstyrelsen med att främja insatser inom området, uppföljning och utveckling inom området samt att identifiera framgångsfaktorer. Det nationella nätverket har träffats vid flera tillfällen under året och arbetet pågår i de arbetsgrupper som bildats. Länsstyrelsen i Jönköpings län vill i sammanhanget framhålla att Länsstyrelsen i Östergötland har gjort ett mycket bra arbete när det gäller stöd och samordning inom området.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

Tabell 7.1

Kostnader/intäkter för Jämställdhet	2011	2010	2009
Verksamhetskostnader inkl. OH1 (tkr)	1 032,4	1 082,8	1 062,2
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	841,0	994,4	1 007,0
varav övrig finansiering (tkr)	184,3	88,5	49,8
Andel av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,55%	0,60%	0,57%
Verksamhetsintäkter	155,2	86,0	54,9

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell 7.1

Fördelningen mellan ramanslag och övrig finansiering stämmer ej med siffrorna i årsredovisning 2010. Då redovisades OH-kostnader felaktigt som övrig finansiering.

Integration

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	1,32	1,08	0,98
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	0,96	0,17	0,01
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 279	1 392	1 048
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	1,22%	0,77%	0,57%
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	22	24	25
Antal beslutade ärenden	22	33	7
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	1
Bidragutbetalningar (tkr) 3, 4)	90	0	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 85*

Länsstyrelsen har under 2011 fått ett antal nya uppdrag inom integrationsområdet och således anställt ytterligare en handläggare på integrationsområdet. Detta har gett oss större möjligheter att stötta kommuner och andra regionala/lokala aktörer i deras arbete

Inom ramen för Länsstyrelsens uppdrag att främja beredskap för att ta emot skyddsbehövande som erhållit uppehållstillstånd, har insatser för genomförandet av etableringsreformen särskilt prioriterats. Fortlöpande dialog har förts med länets kommuner samt berörda myndigheter och andra aktörer på såväl kommunal som regional nivå. Vår bedömning är att kommunernas beredskap och kapacitet överlag är god.

Samtliga kommuner i länet har under 2011 haft överenskommelse om mottagande av nyanlända flyktingar och andra skyddsbehövande. Fyra kommuner har överenskommelser som gäller tills uppsägning sker, resterande kommuner har haft överenskommelse som löper ut sista december 2011. Under året har Länsstyrelsen fört samtal med dessa kommuner om tecknande av ny överenskommelse för 2012.

Det faktiska mottagandet av nyanlända i förhållande till tecknade överenskommelser har varierat mellan länets kommuner. Det finns olika anledningar till detta, flera av kommunerna anger att Arbetsförmedlingens bosättningsenhet inte har tagit i anspråk de framförhandlade platserna eller att vid avisering så har kommunen inte kunnat få fram lämplig bostad. Under 2011 har länets kommuner tagit emot 314 nyanlända av dessa är 65% anvisade av Arbetsförmedlingen eller Migrationsverket, 22% har ordnat bostäder på egen hand eller haft ett eget boende (EBO) vid tiden för uppehållstillstånd, 13% har kommit som anknytning.

Länsstyrelsen har i samband med nytillkomna uppdrag, bland annat gällande ensamkommande barn, utökat årsarbetskrafterna inom integrationsområdet.

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

79. Länsstyrelserna ska inom ramen för uppdraget rörande mottagandet av nyanlända invandrare prioritera genomförandet av reformen för etablering av vissa nyanlända invandrare under verksamhetsåret 2011.

Länsstyrelsen ska redovisa:

– En bedömning av behovet av insatser,

I samband med etableringsreformens genomförande har Länsstyrelsen bedömt insatser inom följande områden särskilt angelägna:

- Överenskommelser om mottagande av nyanlända – fördelning av länsstal
- Bostäder för nyanlända
- Samverkan
- Stöd till SFI och samhällsorientering
- Uppföljning
- Kunskapsspridning

– genomförda insatser,

Länsstyrelsen har under året haft återkommande kontakt med företrädare för länets kommunledningar och ansvariga tjänstemän, detta har skett genom såväl kommunbesök som sammankomster på Länsstyrelsen. Diskussioner har förts om hur fördelning av aktuellt länsstal bör ske utifrån de kriterier som Arbetsförmedlingen har tagit fram, där bland annat aktuell arbetsmarknad är en grundläggande del i den framtagna fördelningsnyckel som gäller för länsstalen. I samverkan med kommunledningarna och Arbetsförmedlingen har en fördelning till ”kommuntal” gjorts. I samband med genomförda kommunöverläggningar gällande nya överenskommelser om mottagande av nyanlända, så har samtliga kommuner tagit upp svårigheten med att få fram lediga bostäder. Det märks en betydlig förändring det senaste året vad gäller tillgång på lediga hyreslägenheter. Kommuner som tidigare haft en bra tillgång på lediga bostäder har idag bostadsbrist. I Arbetsförmedlingens fördelningsnyckel för länsstal viktades bostadsmarknad till endast 5% vilket har påtalats av flera kommuner vara för lågt.

Samverkan

Samverkan har skett med aktörer på nationell, regional och till viss del på lokal nivå. Den nationella samverkan består i deltagande i flera nationella grupperingar såsom samverkansdelegationen, bosättningsgruppen, träffar med arbetsförmedlingen och departementsmöten samt i vissa utvecklingsprojekt såsom Landsbygdsnätverket och projektet JoBbo som avslutades under året.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har ett nationellt informationsuppdrag där bland annat gemensamt material om etableringsreformen tagits fram.

Länsstyrelserna har träffats för kunskapsutbyte sju gånger under året för att diskutera uppföljning, SFI, samhällsorientering samt etableringsreformen i allmänhet.

På regional nivå har regelbundna träffar förekommit med Arbetsförmedlingen, Landstinget, Migrationsverket och Regionförbundet. Länsstyrelsen är också drivande eller närvarande vid följande nätverk:

- Vuxenutbildningsrektorsnätverket
- Flyktingsamordnarnätverket
- Etableringsråd (sydlänen)
- Sektionschefsträff inom socialtjänsten
- Möten med kommunernas verksamhetschefer gällande nyanländas etablering

Samhällsorientering

Vid årsskiftets start var det enbart två av kommunerna i länet som hade kommit igång med samhällsorientering. Länsstyrelsen har därför under året varit drivande i att få igång ett kommunövergripande samverkan gällande samhällsorientering, bland annat genom att kalla samman kommunerna i ett nätverk. Fem träffar har genomförts med nätverket under året. Detta resulterade i att kommunerna ansökte om, och beviljades medel för, ett utvecklingsprojekt inom samhällsorientering som kommer att pågå till och med 2012. Länsstyrelsens roll ändras vid halvårsskiftet till att gå från drivande till stöttande.

Uppföljning

Länsstyrelsen har i årets regleringsbrev haft flera uppdrag att följa etableringsreformen. Dessa uppdrag har samordnats av Länsstyrelsen i Kronobergs län och har lämnats till regeringen i särskild ordning. Kunskapsinsamlingen har skett genom enkäter till och träffar med aktörer i länet. Spridning av resultaten har skett på länsnivå.

Kunskapsspridning

Länsstyrelsen har genom regelbundna nyhetsutskick informerat aktörer om förändringar inom etableringsreformen. Tillsammans med länsstyrelserna i Kronobergs och Kalmar län anordnades konferensen ”Nyanländ i Småland” – tema: etablering av nyanlända” i september.

– en bedömning av det egna resultatet, och

Länsstyrelsens övergripande bedömning är att vi nått ett fullgott resultat av de olika insatser som åstadkommit inom sakområdet integration.

Länsstyrelsen ser positiva resultat genom den inriktning på insatser och det arbetssätt med interkommunal/regional samverkan som Länsstyrelsen haft under 2011 och som skett genom fördjupad samverkan med kommunledning och ansvariga kommunala tjänstemän. Ett bra samarbete har etablerats även med Arbetsförmedlingens AMO-chefer i länet. Samtal pågår om bland annat Länsstyrelsens eventuella roll i det lokala överenskommelsearbetet som idag främst sker mellan Arbetsförmedlingen och respektive kommun.

– kvarstående utvecklingsbehov.

Även om det generella omdömet är att vi nått ett mycket gott resultat finns det fortfarande ett antal utvecklingsområden där arbete återstår. Det finns behov av ytterligare samverkansformer inför 2012, framförallt över myndighetsgränser samt med aktörer som i dagsläget inte är med i samverkansgrupper såsom lotsar, ideella aktörer och Landstinget.

Det finns även behov av en kvalitativ uppföljning av samhällsorienteringen som nu kommit igång.

Ytterligare ett kvarstående utvecklingsbehov är att skapa ett regionalt uppföljningssystem där till exempel ledtider i länet alternativt i arbetsmarknadsområden kan lyftas fram och analyseras för att användas för att utveckla verksamheten. Det är också viktigt att fortsättningsvis följa de brister som hittills framkommit, exempelvis vad gäller ekonomi och ersättning, barnens roll, hälsoperspektivet samt bosättningsarbetet.

Länsstyrelserna ska även redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utläningar lämnats till kommuner och kommunförbund. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktmottagande*. Fördelningen av medel mellan länsstyrelserna framgår av regleringsbrevet för anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktmottagande*. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

84. Länsstyrelserna ska under ledning av Migrationsverket verka för att det finns beredskap och kapacitet att ta emot asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som har beviljats uppehållstillstånd. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ansvara för att samordna länsstyrelsernas genomförande av uppdraget. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ansvara för att särskilt redovisa länsstyrelsernas insatser och samarbetet med Migrationsverket och andra berörda aktörer på nationell nivå. Av respektive länsstyrelses redovisning ska särskilt

framgå:

– Vilka insatser som har genomförts av länsstyrelsen för att skapa fler platser för ensamkommande barn,

Länsstyrelsen har under 2011 fört diskussioner med samtliga kommuner i länet om mottagande av ensamkommande barn. Detta har resulterat i att flera nya överenskommelser har tecknats. Under året har kommunerna i Jönköpings län ökat sitt mottagande. Vid årets början var det två kommuner som hade ett mottagande, vid året slut var det nio av totalt 13 kommuner som hade ett mottagande på totalt 82 platser.

Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna i Kronobergs, Kalmar, och Blekinge län arrangerat en utbildning om hur vi samverkar kring mottagandet av ensamkommande barn. Länsstyrelsen har också medverkat vid utbildningar för överförmyndarna i länet.

– hur länsstyrelsen har samarbetat med Migrationsverket

Länsstyrelsen har samverkat med Migrationsverket dels genom nationell kunskapsöverföring (totalt fyra dagar) och nationella nätverk dels vid separata träffar med regionens representant på Migrationsverket samt underhandskontakt i samband med förhandlingsarbetet.

– hur organisation och genomförande av uppdraget har samordnats med uppdraget rörande nyanländas etablering.

Länsstyrelsen har under året initierat ett kommunnätverk för ensamkommande barn-frågor. Nätverket har haft tre träffar under året. Även ett nätverk för boendeföreståndare har startats upp. Samverkan har skett på regional nivå med Landstinget i Jönköpings län, Socialstyrelsen samt Regionförbundet. De sistnämnda har sökt och beviljats medel från Länsstyrelsen för uppföljning av kommunernas arbete med ensamkommande barn.

Länsstyrelsen har arrangerat två utbildningar inom området, den ena handlade om ersättningar, den andra om hur vi samverkar kring mottagandet av ensamkommande barn. Den sistnämnda utbildningen genomfördes tillsammans med länsstyrelserna i Kronoberg, Kalmar, och Blekinge län. Länsstyrelsen har också medverkat vid utbildningar för överförmyndarna i länet. Utbildning har även genomförts för berörda tjänstemän i en av länets kommuner.

Länsstyrelsen har även regelbundet förmedlat information inom området genom nyhetsbrev två gånger per månad.

91. Länsstyrelserna ska redovisa hur 5 § punkt 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion har beaktats i verksamheten samt bedöma resultatet av detta. Åtgärder som har vidtagits för att genomföra myndigheternas antidiskrimineringsstrategier, samt resultatet av detta, ska särskilt redovisas.

Länsstyrelsen i Jönköpings län deltar aktivt i det gemensamma nationella arbetet inom alla tre områdena av handlingsplanen för mänskliga rättigheter. Länsstyrelsen har inrättat en intern arbetsgrupp som består av blandad personal. Länsstyrelsens ledningsgrupp och samtliga funktionsansvariga har genomgått utbildning. Därefter har personalen fått två föreläsningar om mänskliga rättigheter. För att få en nulägesbild och en bättre uppfattning av medarbetarnas kunskapsnivå samt attityder kring mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunderna användes mentometerknappar. Detta resulterade i intressanta och bra diskussioner och det framstod tydligt att kunskapsnivån hos medarbetarna varierade.

Under hösten har alla funktioner erhållit arbetsmaterial för det fortsatta arbetet med MR. Funktionerna har i olika utsträckning diskuterat hur deras arbetsuppgifter berörs av handlingsplanen. Ett par nyckelord har tagits fram så som språk, information och tillgänglighet. Arbetet på funktionsnivå kommer att fortsätta genom att handlingsplanen och själva arbetet med den ska bli en del av verksamhetsplaneringen för kommande år. Det hittillsvarande arbetet har resulterat i en högre grad av medvetenhet om MR-frågorna hos medarbetarna.

Genomförandet av Länsstyrelsernas gemensamma antidiskrimineringsstrategi

Under år 2007 tog landets länsstyrelser fram en gemensam strategi för antidiskrimineringsarbetet i fem steg; en gemensam ram/mall för antidiskrimineringsarbetet, utvecklandet av ett stöd/utbildningspaket för länsstyrelsernas behov, kartläggning av hur utvalda verksamhetsområden berörs av antidiskriminering, en länsstyrelsegemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter samt utarbetande av en gemensam modell och indikatorer för uppföljning.

Länsstyrelserna startade i maj 2009 ett projekt för att ta fram och påbörja genomförandet av en för länsstyrelserna gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter. Under våren 2010 antogs förslaget till gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för perioden 2010-2012 av samtliga länsstyrelser. Handlingsplanen behandlar tre olika områden; A - organisation, B - sakområden och C - kommunikation och omfattar sammanlagt 36 olika åtgärder. Inom projektet togs också fram en handledning till grundutbildning i mänskliga rättigheter med särskilt fokus på skyddet mot diskriminering för länsstyrelsernas behov. Genomförandet av handlingsplanen påbörjades hösten 2010.

Länsstyrelsernas hittillsvarande insatser för att ta fram och genomföra myndigheternas gemensamma antidiskrimineringsstrategi har tidigare redovisats i Länsstyrelsernas årsredovisningar för åren 2007 - 2010.

Under 2011 har arbetet fokuserat på ett fortsatt genomförande av handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter. Samtliga länsstyrelser deltar i samordningsarbetet och i att genomföra handlingsplanen på den egna länsstyrelsen. Ansvaret för genomförandet ligger på respektive myndighet. Länsrådsgrupp 3 ansvarar för att hålla ihop det gemensamma arbetet och förvalta handlingsplanen och det finns en projektorganisation med ett antal arbetsgrupper och en styrgrupp för ändamålet.

Område A syftar till att uppnå två övergripande mål och fem delmål. Området omfattar 15 åtgärder som ska genomföras under perioden 2010 – 2012. Arbetet med 12 av de 15 åtgärderna följer planen. När det gäller åtgärderna 1,2 och 4, som avser utbildningsinsatser för chefer och ledning, så är dessa framflyttade till 2012. Orsaken är att chefer och ledning i stor utsträckning deltagit i handlingsplanens övriga utbildningsinsatser om kompetensbase-

rad rekrytering och länsstyrelsernas grundutbildning. Detta har fyllt en stor del av behovet. Under början av 2012 kommer frågan om hur vi går vidare med åtgärderna 1,2 och 4 att tas upp.

När det gäller genomförandet av åtgärd 3 så omfattar länsstyrelsernas gemensamma ledarutvecklingsprogram för nya chefer sedan ett par år avsnitt som behandlar frågor om diskriminering och mänskliga rättigheter. Utvärderingsenkäten visar att man upplever att insikterna ökat och att man kan hantera dessa frågor säkrare i chefsrollen

Länsstyrelsernas personalchefer har deltagit i en gemensam utbildning i kompetensbaserad rekrytering. Även rekryterande chefer och fackliga representanter vid Länsstyrelsen i Jönköpings län kommer under 2012 att genomgå denna utbildning (åtgärderna 5,6 och 7). Den strukturerade och kompetensbaserade metodiken är en kvalitetssäkring och ett effektivt sätt att finna rätt person för aktuell tjänst men garanterar också en rekryteringsprocess som inte är orättfärdigt exkluderande och diskriminerande. Som en röd tråd i utbildningen löper diskussionen om hur ett mångfaldsorienterat förhållningssätt kan uppnås. Kursutvärderingarna visar att deltagarna har uppfattningen att utbildningen har hållit en mycket god kvalitet, varit relevant och gett kunskaper om rekrytering som kommer att kunna påverka det framtida rekryteringsarbetet. Syftet med åtgärderna är att höja kvaliteten i rekryteringsarbetet och de måste ses som en del i ett kontinuerligt och långsiktigt arbete. Ett sådant arbete är en förutsättning för att på sikt kunna konstatera mätbara effekter.

Länsstyrelserna har 2010 inventerat annonseringskällor i syfte att skapa intresse för att arbeta inom länsstyrelserna hos en bredare målgrupp, samt utvecklat metoder för att kvalitetssäkra annonstexter för att texten ska ha ett inkluderande språk där efterfrågad kompetens är relevant och tydligt beskriven. Inventeringen resulterade 2011 i en checklista som stöd vid annonsering. En metod för att kvalitetssäkra annonstexter har tagits fram och provas nu successivt av varje länsstyrelse vid rekryteringar. Detta är troligen ett område där det finns ytterligare utvecklingspotential. En mer kvalitativ utvärdering kan göras först när det nya verktyget använts en tid och beräknas till 2012 (Åtgärderna 8, 9 och 10).

Länsstyrelserna har undersökt möjligheten att i samverkan delta på arbetsmarknadsdagar och mässor. Resultatet visar att man i princip är positiv till detta men att det inte finns tillgängliga resurser inom organisationerna för ett strukturerat genomförande. Att bredda urvalsgrupperna är en utmaning för våra organisationer. Fackpress upplevs vara det effektivaste sättet att vända sig till en relevant målgrupp.

Länsstyrelserna har tagit fram en gemensam och sammanhållen mall för de handlings- och åtgärdsplaner som varje arbetsgivare ska ha i enlighet med arbetsmiljö- och diskrimineringslagarna (åtgärd 12). Mallen ligger till grund för de dokument som varje länsstyrelse tar fram för sin myndighet och rymmer frågor om jämställdhet, rutiner vid trakasserier och kränkande särbehandling samt handlingsplan för tillgänglighet. Syftet är att arbetet ska lyftas och tydliggöras samt följa en för länsstyrelserna gemensam struktur. Genomförandet och jämförelser ska på så sätt underlättas. Varje länsstyrelse svarar för att anpassa dokumenten och genomföra insatser utifrån behoven på den egna myndigheten. Under 2012 görs en utvärdering av vad åtgärden det har lett till.

Enligt lag ska alla arbetsgivare göra kontinuerliga lönekartläggningar för att säkerställa att lönen sätts utifrån sakliga grunder och inte rymmer ett diskriminerande synsätt. För att ha

hög kvalitet i detta arbete och öka jämförbarheten har länsstyrelserna (genom åtgärd 13) enats om att använda ett gemensamt metodstöd. Arbetsgivarverket har tillsammans med Partsrådet påbörjat ett pilotprojekt med samma syfte kallat BESTA vägen. Länsstyrelserna ingår i det pilotprojektet genom Länsstyrelsen i Värmlands län och kommer att ansluta sig till denna metod under 2012 så snart den är kvalitetssäkrad.

Gemensamma frågor kring diskriminering och trakasserier har tagits fram och har använts i den arbetsmiljöenkät som Länsstyrelsen i Jönköpings gjorde under slutet av 2011 (åtgärderna 14 och 15). Uppföljning av effekterna inom länsstyrelse-kollektivet görs under 2012 när fler länsstyrelser har provat de gemensamma frågorna. Ett enkelt verktyg för uppföljning av frågorna kommer att tas fram under 2012, i syfte att chefer och ledare ska kunna använda enkätresultatet för verksamhetsutveckling i dialog med sina medarbetare.

I arbetet med att ta fram mål och åtgärder har ett nära samarbete med DO bedrivits. Under genomförandeprocessen har DO visat fortsatt intresse för arbetet och lyft upp handlingsplanen som ett gott exempel på sin webbsida. Där har även mallar och dokument lagts ut som goda exempel och inspiration för andra arbetsgivare. Även Arbetsgivarverket har spridit flera av länsstyrelsernas mallar via sin medlemsida för andra myndigheter.

Det övergripande målet med område B, sakområden, är att Länsstyrelserna ska kunna leva upp till länsstyrelseinstruktionen 5 § 5 punkten. En förutsättning för detta är en ökad generell kunskapsnivå inom området mänskliga rättigheter och framför allt att det utvecklas metoder för verksamhetsintegrering av de mänskliga rättigheterna. Länsstyrelserna har erfarenheter av verksamhetsintegrering inom andra områden till exempel miljöledningssystem, jämställdhetsintegrering och inom folkhälsoarbetet. De metoder som används inom dessa områden har analyserats ur ett antidiskrimineringsperspektiv men bedömningen är att dessa inte räcker till och inte heller fungerar som metod för att verksamhetsintegrera samtliga diskrimineringsgrunder. Vedertagna metoder för integrering av ett rättighets- och antidiskrimineringsperspektiv saknas idag. Under 2011 har en kartläggning/inventering genomförts för att få en tydligare bild av planerade eller genomförda insatser kring integrering av mänskliga rättigheter i länsstyrelsernas verksamhet. Kartläggningen är tänkt att fungera som stöd för fortsatta insatser och framtagande av förslag till former för verksamhetsintegrering.

För att höja kunskapsnivån ska länsstyrelsernas anställda, enligt åtgärd 16, under 2011-2012 genomgå den grundutbildning som tagits fram inom projektet. För att stödja genomförandet och uppföljningen av grundutbildningen, handledarutbildningen och arbetet med verksamhetsintegrering har en särskild projektgrupp tillsatts. Projektgruppen består i dag av representanter för länsstyrelserna i Stockholm, Östergötland, Västernorrland, Värmland, Västra Götaland, Jönköping, Uppsala och Skåne. Länsstyrelsen i Skåne är sammankallande för gruppen. Gruppens uppdrag är att ta fram en handledarutbildning, fungera som stöd i genomförande av grundutbildningen, följa upp grundutbildningen och handledarutbildningen samt ta fram förslag till stödjande strukturer för verksamhetsintegrering av ett rättighets- och antidiskrimineringsperspektiv.

Under 2011 har projektgruppen genomfört en handledarutbildning för det sextioalet handledare som utsetts vid respektive Länsstyrelse. Handledarutbildningen hade fokus på mänskliga rättigheter utifrån ett tvärvetenskapligt och rättsligt perspektiv. Diskrimineringslagen samt orsaker och mekanismer bakom diskriminering behandlades på utbildningen.

Även rollen som facilitator/processledare utgjorde ett moment under utbildningen. Syftet med utbildningen var att ge handledarna verktyg och kunskaper i genomförande av grundutbildningen. Utsedda och utbildade handledare finns nu på varje länsstyrelse. Dessa handledare har under 2011 påbörjat att utbilda samtliga anställda vid länsstyrelserna i en grundläggande utbildning om mänskliga rättigheter.

Handledarna utgör även ett nätverk för erfarenhets- och kunskaps utbyte kring mänskliga rättigheter, MR-nätverket för Länsstyrelserna. Nätverket har träffats vid två tillfällen under 2011, dels under grundutbildningen i januari och dels vid ett tillfälle under hösten 2011. Tema för denna träff var erfarenhetsutbyte kring verksamhetsintegrering av mänskliga rättigheter.

Inom uppdraget för en diskrimineringsfri information och kommunikation, område C, har Kommunikationsgruppen under 2011 upphandlat och genomfört en särskild utbildning för informatörerna med fokus på tillgänglighetsanpassning av information. Kursen omfattade två dagar och sammanlagt 66 informatörer, med deltagare från alla länsstyrelser. Därefter har Kommunikationsgruppen börjat arbetet med att ta fram checklistor för tillgänglig information.

2010 lanserade länsstyrelserna en ny webbplatsform, gemensam för de 21 länsstyrelserna och lansstyrelsen.se. Tillgängligheten ska tillgodoses både för besökare och för redaktörer. Det handlar både om tekniska förutsättningar och om informationstillgänglighet. Den teknik som används uppfyller WAI - standard, vilket innebär att internationella riktlinjer för webbtillgänglighet uppfylls. Vi har också följt VERVAs rekommendationer för teknisk standard och för informationsstruktur och redaktörsverktyg. Webbplattformen bygger på gemensam teknik, men är också enhetlig när det gäller informationsstruktur och design. Strukturen har arbetats fram utifrån ett besökarperspektiv, där sökbarhet och tillgänglighet är viktiga funktioner. På de översta nivåerna i strukturen är alla texter gemensamma och granskade ur ett klarspråksperspektiv. Texterna finns också översatta till engelska och utvecklingen av webbplatsernas tillgänglighet har fortsatt under 2011. Grundtexter om länsstyrelsernas uppdrag har tagits fram för översättning till minoritetsspråken, lättläst svenska samt teckenspråk. Publiceringen påbörjas i december 2011 och kommer att vara klar före halvårsskiftet 2012. En tillgänglighetsmätning av de externa webbplatserna har genomförts under hösten i samverkan mellan webbförvaltningen och kommunikationsgruppen.

2012 fortsätter arbetet med att ta fram en gemensam plattform och struktur för länsstyrelsernas intranät. Kommunikationsgruppen har lyft kraven på tillgänglighetsanpassning i det förstudiearbete som pågått 2011.

Sammanfattningsvis kan konstateras att länsstyrelserna har genomfört sin antidiskrimineringsstrategi och i princip följer den tidsplan som lagt för handlingsplanen för 2010 - 2012. Ett resultat av det gemensamma arbetet med att genomföra länsstyrelsernas antidiskrimineringsstrategi och handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter är att det nu finns en gemensam grund, en struktur och ett antal verktyg, vilket ger goda förutsättningar för länsstyrelserna att bedriva ett samordnat och utvecklat arbete för lika rättigheter och möjligheter. Samtidigt bör understrykas att den stora utmaningen ligger i att utveckla metoderna för verksamhetsintegrering.

Organisationsstyrning

95. Länsstyrelsernas årsredovisning för 2011 ska följa en för samtliga länsstyrelser enhetlig struktur. Strukturen ska tas fram av Länsstyrelsen i Örebro län i samråd med övriga länsstyrelser.

Årsredovisningen 2011 för Länsstyrelsen i Jönköpings län är upprättad i enlighet med den för länsstyrelserna gemensamma strukturen.

96. Länsstyrelserna ska redovisa verksamhetskostnader och årsarbetskrafter under åren 2009-2011 fördelade enligt länsstyrelsernas koder för verksamhets- och ärendestatistik (VÄS), på nivå två (VÄS 20, 21, osv.). Den andel av kostnaderna som finansieras från anslag 5:1 ska anges per sakområde. För 2011 ska även OH-kostnader redovisas per sakområde. Verksamhetskostnaderna ska överensstämma med de som anges i resultaträkningen. Länsstyrelserna ska vidare redovisa kostnader för representation och lokaler. Redovisningen ska göras i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.

Årsredovisningen 2011 för Länsstyrelsen i Jönköpings län är upprättad i enlighet med uppdrag 96.

97. Länsstyrelserna ska redovisa statistik avseende ärendehantering fördelade enligt länsstyrelsernas koder för verksamhets- och ärendestatistik (VÄS), motsvarande strukturen i tabell D i bilaga 3 i länsstyrelsernas regleringsbrev för budgetåret 2009. Redovisningen ska ske i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.

Årsredovisningen 2011 för Länsstyrelsen i Jönköpings län är upprättad i enlighet med uppdrag 97.

99. Länsstyrelserna ska kunna använda och samverka med det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Länsstyrelserna ska var och en betala 100 000 kr till Myndigheten för samhällsnytt och beredskap (MSB) som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Beloppet ska betalas efter fakturering från MSB.

Länsstyrelsen har betalat abonnemangsavgiften för 2011 i enlighet med uppdrag 99.

4 § Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. De allmänna valen

År 2011 gäller detta endast Örebro och Västra Götalands län.

2. tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsstyrelsen har under år 2011 bedrivit administrativ tillsyn över de veterinärer i länet som förskriver läkemedel för villkorad läkemedelsanvändning. Härutöver har Länsstyrelsen i informationsskriften ”Nyhetsbrev för djurhälsopersonal” informerat länets veterinärer och övriga djurhälsopersonal om bland annat aktuella djursjukdomar, läkemedelsanvändning och olika bestämmelser inom det veterinära området. Länsstyrelsen har även bjudit in länets djurhälsopersonal till en informationsträff om djurskydd.

3. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen genomför årligen tillsyn över dödsbonds avveckling av fastighetsinnehav. När tidsfristen för avveckling närmar sig skickas en påminnelse till dödsbodelägarna. Efter detta avvecklas vanligen fastighetsinnehavet relativt omgående. Uppgiften tar i anspråk ca 100 tim per år.

5 § LÄNSSTYRELSEN SKA

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkar villkor
2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Under 2011 har det samlade arbetet kring mäns våld mot kvinnor, regional tillväxt samt projektet ESF Jämt prioriterats. Länsstyrelsen övergripande bedömning är att det behövs fortsatta insatser för att bedriva utvecklingsarbete inom jämställdhet. Det är inom delmål fyra – mäns våld mot kvinnor - som en fortsatt utveckling fortsatt sker. Detta är direkt kopplat till den förstärkta lagstiftningen som gjorts inom området och de resurser som tillförts, vilket har resulterat i stärkt kunskaps- och metodutveckling och ett mer tillgängligt kvinnofridsarbete i länet.

Under 2011 har Länsstyrelsen fortsatt genomförandet av den regionala jämställdhetsstrategin. Strategin är uppdelad i fem områden, kopplat till de särskilda utmaningar som Jönköpings län står inför när det gäller jämställdhet. Den utgör även ett kunskapsunderlag för länets aktörer också vad gäller prioriteringar inom jämställdhetsområdet. Det regionala Jämställdhetsrådet följer upp arbetet med strategin och har sammanträtt tre gånger under 2011. Även inom strategiarbetet är det främst inom områdena mäns våld mot kvinnor och folkhälsa som framsteg har gjorts och en revidering av de strategiska målen verkar nödvändig.

Länsstyrelsen har under året stöttat bland annat Landstinget, Jönköpings kommun, Regionförbundet, Smålandsidrotten, Resurscentra för kvinnor samt olika organisationer i arbetet

med jämställdhetsintegrering. Det är främst vid uppstart eller omstart av ett jämställdhetsintegreringsarbete som stöd efterfrågas, vilket innebär utbildningar i jämställdhetsfrågor, metoder för jämställdhetsintegrering, att delge goda exempel, möten med beslutsfattare och/eller projektledare för att komma vidare i arbetet samt att fungera som ett bollplank under arbetets gång. Resultatmässigt är det svårt att påvisa något större genomslag, eftersom mycket handlar om attitydpåverkande arbete där resultat inte syns direkt. Det verkar däremot som att medvetenheten om att ledningen är viktig för att dra i gång ett arbete med jämställdhetsintegrering har landat hos olika aktörer i länet.

Möjligheten att hålla utbildningar eller att ge annat stöd kring jämställdhetsintegrering erbjuds kontinuerligt av Länsstyrelsen, men efterfrågan är inte så hög bland olika aktörer i länet. Detta faktum kan tolkas på två sätt. Antingen kan det kopplas till att det metodutvecklande arbetet i allmänhet, genom olika nationella satsningar, gått framåt. Numera finns det tillgång till stöd genom portaler som jämställ.nu och andra verktyg som är så användarvänliga att enskilda organisationer eller myndigheter kan komma igång eller arbeta vidare på egen hand. Den andra tolkningen som kan göras är att intresset för jämställdhetsintegrering helt enkelt har svalnat och att det arbete som någon gång påbörjats eller gjorts stannat just där. För Jönköpings läns del är det förmodligen en kombination av båda två.

Intresset för stöd med jämställdhetsintegrering har däremot varit fortsatt stort inom ESF Jämt. Under 2011 har länsstyrelserna gemensamt fortsatt genomförandet av det nationella ESF-projektet och Länsstyrelsen i Jönköpings län har fram till hösten 2011 utgjort basen för projektstödjaren i området ”Småland och Öarna”. Genom ”ESF Jämt” har bas- och metodutbildningar i jämställdhetsintegrering samt enskild handledning erbjudits/genomförts till såväl befintliga projektägare inom socialfonden som till personer som har varit i gång med att ansöka om projektmedel eller förprojektering. Stödet har i utvärderingar av följeforskarna fått gott betyg och resulterat i att kvalitén på jämställdhetsperspektivet i socialfondsprojektsansökningar förbättrats enligt ESF-rådet och projektet kommer att få fortsätta under 2012.

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa
--

Barn och hänsyn till barns bästa är viktiga frågor för flera av våra verksamheter. Nedan följer några exempel på hur vi arbetat med ett barnperspektiv under året.

Sociala frågor

Inom området mäns våld mot kvinnor har barnens situation och behov av insatser särskilt prioriterats under 2011. Det är inte helt enkelt att få till ett genomtänkt barnperspektiv i arbetet inom området våldsutsatta barn/barn som bevittnat våld, även om barns särskilda behov beaktas, eftersom Länsstyrelsen inte träffar dessa barn. Länsstyrelsen välkomnar därför särskilt det uppdrag som Barnombudsmannen fått vad gäller att följa upp barn och ungdomar som bott på jourer. Länsstyrelsen deltar aktivt i det myndighetsgemensamma arbetet med barnperspektivet i länet genom Barndialogen, där Länsstyrelsen även sitter med i styrgruppen.

I integrationsarbetet har vi haft kompetensutveckling för att stärka barnperspektivet i vårt förhandlingsarbete med kommunerna då vi förhandlar fram platser för ensamkommande barn. Vi har också särskilt lyft barnperspektivet i vårt uppföljningsarbete vad gäller etableringsreformens implementering.

I det alkohol- och drog förebyggande arbetet är barn och ungdomar alltid en prioriterad målgrupp. En specifik insats som genomförts under 2011 är satsningen på rökfria skolgårdar, ett samarbete med landstinget som kommer att fortsätta och utvecklas under 2012.

Djur och natur

Bland Länsstyrelsens arbete för barns bästa återfinns flera åtgärder kopplat till våra naturreservat. I naturreservatet Taberg och i naturum Store Mosse bedrivs gratis guidning för skolklasser. I naturum Store Mosse är dessutom delar av utställningen och verksamheten anpassad för barn.

I Länsstyrelsens arbete med att stimulera ungas kunskap och intresse kring biologisk mångfald och hållbar utveckling har vi tidigare tagit fram ett utbildningsmaterial om stora rovdjur i samband med utbildning av grundskollärare. Detta material har nyttjats flitigt av länets skolor under året. Tillsammans med föreningen Rädda uttern i Småland har Länsstyrelsen tagit fram motsvarande utbildningsmaterial för uttern, Smålands landskapsdjur. Utterlådan har också demonstrerats på en internationell konferens och uppmärksammades där som ett bra verktyg när man för ut information, inte minst till barn och unga.

I samband med utförandet av fysiska miljöförbättrande restaureringsåtgärder vid vatten beaktas alltid säkerheten för barn. Länsstyrelsen har medverkat i flera informationsprojekt avseende fiske och miljö där målgruppen varit barn.

Vi har även tagit fram ett skolmaterial om försurning och kalkning för högstadies- och gymnasieskolor för att uppmärksamma problemet med försurning och arbetet mot detta. I detta material ges svar på frågor om vad försurning är, vad orsakerna är, vad man gör åt problemet, hur det ser ut i vårt län samt vad man gör för att återställa miljön.

Planarbete

När det gäller barnperspektiv finns det kommuner i vårt län som jobbar på ett aktivt och bra sätt med att få barn att delta i processen kring framtagandet av en ny översiktsplan. Länsstyrelsen har stöttat kommunerna i detta arbete. Dessutom beaktas barns bästa dels i inventeringsarbetet när Länsstyrelsen i riskklassningsmomentet tar hänsyn till om objektet är beläget i närheten av skola/barnomsorg eller lekplats/rekreativområden och påverkar/riskerar att påverka barns hälsa negativt. Vidare har Länsstyrelsen som underlag till vår prioritering av objekt utfört en GIS-analys och även den beaktade närhet till skola/barnomsorg eller lekplats/rekreativområden. I arbetet med framtagande av riskbedömningar, riktvärden och åtgärdsåtgärder i våra ärenden och projekt används en beräkningsmodell i vilken barns hälsa ofta är en av de styrande parametrarna då barn/barns hälsa i jämförelse med vuxna är känsligast för negativ påverkan.

Vid bedömning av risken för skador och olägenheter för miljön eller människors hälsa enligt 2 kap. miljöbalken tas normalt hänsyn till den genomsnittliga befolkningens störningskänslighet. Vid riskbedömning inom förorenade områden tas särskild hänsyn till barn, alltså förekomst av lekplatser, skolor, förskolor och liknande inom störningsområdet.

Länsstyrelsen har under året deltagit i Barnhälsomiljöenkäten. Länsstyrelsen har tillsammans med länets kommuner bidragit till en regional förtätning (fler enkäter) av Barnhälso-

enkäten som vänder sig till barn i åldrarna 6-10 månader, 4 år och för 12 år. Resultaten från barnhälsoenkäten kommer under våren 2012.

Länsstyrelsen har även beviljat bidrag där barnperspektivet varit tydligt. Nedan följer några exempel.

SpelArena – förstudie

Inom Jönköpings kommun pågår ett utvecklingsarbete för kulturella och kreativa näringar. Även regionalt har ett arbete påbörjats för att ta ett samlat grepp om dessa näringar och projektet SpelArena är en pilot för flera liknande satsningar som knyter verksamheter i länet närmare varandra. Studiefremjandet Småland-Gotland har beviljats medel för att genomföra en förstudie som ska kartlägga befintliga aktiviteter inom den digitala spelkulturen i länet och ta fram metoder och koncept för att upptäcka, förvalta och utveckla de kreatörer som är aktiva inom området. Syftet är att stärka den digitala arenan i regionen så att aktörer kan utveckla sina verksamheter i länet. Förstudien kommer att titta på behovet av en spelarena i länet samt undersöka vilka finansieringsmöjligheter och vilka samarbetspartners som finns för ett genomförandeprojekt. Vid förstudiens slut ska samtliga kommuner i länet ha erbjudits möjlighet att delta i projektets fortsatta verksamheter.

Dag Hammarskjöld International Youth Assembly

Södra Vätterbygdens Folkhögskola genomför tillsammans med Dag Hammarskjöldstiftelsen en internationell vecka där man ger möjlighet för unga studenter från hela världen att mötas. Tillsammans får de möjlighet att arbeta med frågor kring regional, social och miljömässig hållbar utveckling. Målet är att fördjupa deltagarnas kunskaper om mänsklighetens framtidsfrågor, uppmuntra deltagarna att driva utvecklingsfrågor lokalt samt sprida kunskaper om Jönköpings län som tillväxtregion och turistort.

Barnfilmbyn – ett småländskt centrum för berättarkonst inom rörliga bilder med utgångspunkt från Astrid Lindgrens verk

Emilkraften i Mariannelund har fått projektmedel för att etablera och utveckla ett barnfilmhus i Mariannelund. Flera av Astrid Lindgrens klassiska filmer spelades in i Mariannelundsbygden. Genom att bygga en interaktiv filmutställning för hela familjen vill man skapa ett upplevelsehus för film som blir ett nytt och spännande besöksmål som komplement till de besöksmål med anknytning till Astrid Lindgrens liv och verk som redan finns i området.

Projektet vill genom att anordna seminarier, inspirationsdagar och barnfilmfestivaler skapa ett kunskapscentrum inom barnfilm. Samverkan kommer att ske med bland annat Kulturskolan Eksjö, Film i Jönköpings län och Eksjö museum.

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen verkar för en ökad tillgänglighet i det offentliga rummet i samband med samråds- och granskningsyttrande över kommunala planer och program. Under året har Länsstyrelsen följt upp hur kommunernas arbete inom uppdraget ”Enkelt avhjälpta hinder” fortskrider. Generellt kan konstateras att kommunerna inte har nått målet om att, till utgången av år 2010, avhjälpa alla hinder för personer med funktionsnedsättning. Flertalet kommuner driver dock ett ambitiöst förändringsarbete och har genomfört ett stort antal fysiska åtgärder i den offentliga miljön.

Länsstyrelsen medverkar löpande till åtgärder för att öka tillgängligheten vid kyrkor och kyrkogårdar, byggnadsminnen samt kulturmiljöreservat och vårdade fornlämningar. Arbetet sker dels genom att ta bort hinder som trösklar, dels genom att komplettera den fysiska miljön med rullstolsramper, handikappstoletter, kontrastmarkeringar, nya anvisningsskyltar med skrift i relief med mera. Åtgärderna är oftast anslagsfinansierade.

Under året 2010 påbörjades ett tillgänglighetsprojekt ”Ett grönt rum för alla” inom kulturreservat Åsens by. Projektet genomförs som ett samverkansprojekt mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet i Jönköpings län med målet att göra Åsens by mer tillgängligt för grupper som normalt har svårt att uppleva natur och kultur. Projektet har under 2011 fortsatt och bland annat finns nu en mer tillgänglig serveringsloge och handikappstoletter. Arbetet med att tillgängliggöra Åsens bymuseum fortsätter även under år 2012.

Under 2011 har tillgängligheten inom kulturresevatet Högarps förbättrats genom en vandringsled i landskapet. Vidare har sista etappen av en omfattande restaurering av vandringslederna på Visingsö utförts. Nya broar och spänger är på plats och vandringslederna har röjts. Detta arbete har genomförts tillsammans med Statens Fastighetsverk och lokala entreprenörer.

I samarbete med en kommun genomför Länsstyrelsen aktiviteter för synskadade i på Naturum Store Mosse. I samband med utförandet av fysiska miljöförbättrande restaureringsåtgärder vid vatten beaktas där det är möjligt framkomligheten för personer med funktionsnedsättning.

Projekt

Tillgänglig.nu

Länsstyrelsen har beviljats medel för projektet ”Tillgänglig.nu”. Syftet är att länets offentliga aktörer ska få en ökad kunskap i tillgänglighet med fokus på information och kommunikation. Under våren 2012 kommer länets offentliga aktörer inbjudas till en utbildning i dessa frågor. Målet är att deltagarnas kompetensutveckling ska ge motivation att arbeta vidare med tillgänglighetsfrågor i sina organisationer. Projektet sker i samverkan med Länsbiblioteket i Jönköping.

FIA mé knuff

Handikappföreningarnas samarbetsorgan i Jönköpings län har med medel från Allmänna arvsfonden under tre år drivit projektet ”FIA mé knuff”. Syftet har varit att stötta personer med någon form av funktionsnedsättning att komma ut i arbetslivet. Projektet har genomförts i samarbete med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Ädelfors folkhögskola. Projektägaren söker nu medel för att i en förstudie undersöka möjligheterna att skapa en permanent verksamhet genom att etablera någon form av socialt företagande som är bärkraftigt över tid. Syftet är att kunna öka förutsättningarna för människor med funktionsnedsättning att komma ut på arbetsmarknaden.

Utveckling av besöksnäringen

Ansökan avser utveckling av besöksnäring. Ansökan ligger under åtgärd främjande av turistnäringen 313. Bedömning har gjorts att affärsplanens innehåll stämmer med landsbygdsprogrammet samt genomförandestrategins prioriteringar när det gäller nybyggnation, investering i anläggning för utveckling av upplevelseindustrin, ökad framkomlighet för be-

sökare med fysiska hinder, mikroföretag, investering som skapar turism året runt med mera.

Företaget investerar bland annat i handikappsvänlig toalett, men också i trädäck och bryggor så att rullstolsbundna lätt ska kunna ta sig fram mellan det som erbjuds såsom fiske i damm, badtunna, bastu, grillkåta. Trädäck kommer att byggas högre vid badtunnan så att det är möjligt att köra upp rullstolar.

I samband med Länsstyrelsens arbete med MR-uppdraget (se redovisning uppdrag 91) arbetar flera verksamheter på att förbättra just tillgänglighet och delaktighet för funktionshindrade.

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Se redovisning av uppdrag 91.

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Förutom det folkhälsoarbete som redovisas under sakområdet Folkhälsa har Länsstyrelsen beaktat folkhälsoaspekter i sitt arbete med skyddade områden ”*Skyddade områden utgör pärlorna i vår natur. Att vistas i naturen ger oss avkoppling och olika upplevelser. Att besöka våra reservat leder till ökad fysisk aktivitet. Under ett antal år har Länsstyrelsen arbetat med att förbättra informationen om våra skyddade områden. Bland annat finns en webbsida med dessa områden och hur man tar sig dit.*” ur Länsstyrelsens meddelande nr 2006:50 Under 2011 har detta förbättrats ytterligare genom förbättrad webbinformation, fler folder till naturreservaten och framtagande av gratisfolder till de mest besöksvärda reservaten i länet (trycks 2012). Naturum Store Mosse medverkar sedan flera år tillbaka i ett projekt ”Grön hälsa” om rehabilitering i naturmiljö.

Länsstyrelsen har medverkat i flera informationsinsatser och projekt avseende fiske och miljö där syftet varit att öka människors vistelse i naturen vilket är en viktig folkhälsoaspekt.

Länsstyrelsen bidrar ekonomiskt till att en förtätning av den miljöhälsoenkät som genomförs i länet tillsammans med landstinget och kommunerna. Detta för att få ett bättre underlag på kommunnivå, något som underlättar prioritering av våra insatser på folkhälsoområdet i länet.

Delar av folkhälsomålen beaktas vidare vid Länsstyrelsens granskning och yttrande beträffande detaljplaner och översiktsplaner. Detta gäller främst målen om Trygga och goda uppväxtvillkor samt Sunda och säkra miljöer och produkter. Till exempel verkar Länsstyrelsen för en ökad tillgång till trafiksäkra GC-vägar, ökad tillgång till lekplatser och tätortsnära grönområden och ökad tillgänglighet i det offentliga rummet. Vidare ligger det i Länsstyrelsens ansvar att tillse att länets kommuner tar hänsyn till risken för elektromagnetisk strålning, förekomsten av markradon och radon i vatten, risken för ras, skred och översvämningsrisker, tillgången till kretsloppsanpassade lösningar avseende

uppvärmning, avfall, vatten och avlopp etc. samt behovet av att anpassa bebyggelsen till ett förändrat klimat i samhällsplaneringen.

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Under 2011 har Länsstyrelsen tagit i anspråk en ny databas för registrering och hantering av miljöfarliga verksamheter, inklusive energitorvtäkter. MiljöReda, som ersätter tidigare CEMIR och TDS. MiljöReda, används av alla länsstyrelser och har en integration mot Platina (diarie), Agresso (ekonomi), ArcIMS (Karta) och SMP (miljörapporteringsdatabasen). Vidare finns länkar mellan MiljöReda respektive EBH-databasen, Seveso-databasen, VISS och HUR (handel med utsläppsrätter). I MiljöReda finns möjlighet att registrera data gällande bransch kod, avgifter, tillstånd, villkor, produktionsuppgifter, kontrollprogram, reningsutrustning, driftstörningar, energi, avfall, kemikalier, utsläpp m.m. MiljöReda kommer på sikt att innebära förenklningar för företagen i deras kontakter med länsstyrelserna.

Länsstyrelsen har debiterat 2011 års miljö- och täktavgifter via MiljöReda med koppling till Agresso. Totalt har 6 554 219 kr debiterats länets tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter

Länsstyrelsen har deltagit i en arbetsgrupp inom det länsstyrelsegemensamma projekt P4 fas 1 med uppdrag att ta fram e-tjänster inom miljö- och naturområdet. Under början av 2012 introduceras länsstyrelsegemensamma e-formulär för anmälan och tillståndsansökan avseende prövning av avfall och producentansvar respektive anmälan och tillståndsansökan avseende prövning av kemiska produkter och biotekniska organismer. Samtidigt införs ensade beslutsmallar i syfte att effektivisera och ensa det framtida arbetet inom sakområdet. Arbetet har genomförts i dialog med Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län prövar olika typer av tillståndsansökningar inom ramen för miljöbalken. På Länsstyrelsens webbplats listas sådana pågående ärenden där många intressenter och närboende är berörda, till exempel vindkraftsärenden. Genom att lägga ut handlingarna på webben kan företag, närboende, organisationer och allmänhet ta del av ansökningshandlingarna och beslutet elektroniskt.

Inom ramen för de externt finansierade informations- och rådgivningsprojekt som Länsstyrelsen driver, har ett flertal aktiviteter ordnats för i första hand företag inom bygg- och fastighetssektorn samt tillverkningsindustrin. Aktiviteterna har haft som syfte att informera och utbilda företag inom områdena energieffektivisering och lönsamma investeringar samt ta fram länsgemensamma kriterier för hållbart byggande. Bland annat har informerats om deltagande i energinätverk, stöd för energikartläggning och genomförande av energikartläggning. Åtgärderna har genomförts i nära samverkan med kommunernas näringslivskontor eller industriföreningar.

8. verka för att de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljöarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Länsstyrelserna ska i fråga om sitt miljöarbete enligt första stycket 8 rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs. Förordning (2008:1346)

Huvuddelen av arbetet enligt punkt 8 redovisas under uppdrag 44 och 50. Tilläggas kan att de regionala åtgärdsprogrammen för miljömålen innehåller åtgärder med syfte att skapa genomslag för målen i den lokala och regionala samhällsplaneringen, att Länsstyrelsen också verkar för detta genom de politikerutbildningar som genomförts och att Länsstyrelsen under året publicerat mer än 25 rapporter som kan användas som underlag i olika delar av kommunernas miljömålsarbete. Länsstyrelsen har rapporterat arbetet i enlighet med riktlinjer från Naturvårdsverket, dock ej till miljömålsrådet eftersom det ej längre finns.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Behov av och önskemål om kompetensutveckling fångas upp i de årliga medarbetarsamtalen som cheferna håller med sina medarbetare. Medarbetarens önskemål och verksamhetens behov av kompetensutveckling mynnar ut i en prioritering av insatser med beslut i ledningsgruppen.

Under 2011 har det gjorts två omfattande satsningar som har omfattat all personal. Den ena satsningen är en utbildning i Hjärt- lungräddning för all personal. En hjärtstartare har köpts in, och säkerhetsansvariga medarbetare har utbildats i att hantera den. Hjärtstartaren har också förevisats all personal i samband med utbildningen.

Den andra satsningen som har genomförts 2011 är utbildning för alla medarbetare i lönesättande samtal. I samband med att lönesättande samtal införs vid revisionen 2011 har alla chefer fått en endagsutbildning i detta och alla medarbetare har erbjudits en information.

Utöver dessa två stora satsningar som har berört alla medarbetare, har även mindre verksamhetsövergripande insatser genomförts. Skyddsombuden har fått en endagsutbildning i Arbetsmiljö och ett antal medarbetare har utbildats i EcoDriving.

Den satsning på utbildning i ledarskap och medarbetarskap som avslutades under 2010 har 2011 fortsatt med att två utbildningsomgångar har genomförts för nyanställda medarbetare på samma sätt som under 2010. Utbildningen är efterfrågad bland cheferna i organisationen och uppskattad bland medarbetarna. Efter att en utbildningsomgång har genomförts, redovisas och diskuteras "resultatet" i varje deltagares arbetsgrupp, och därigenom berörs många fler medarbetare än bara de som deltar i utbildningen på så sätt att de får en repetition i gruppens sammansättning samt om individers likheter och olikheter. Utbildningarna har blivit en del av den löpande, övergripande kompetensutvecklingen på Länsstyrelsen, ett resultat av projektet som startade 2009.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har under många år haft en mycket låg sjukfrånvaro jämfört med andra länsstyrelser. Vid sjukskrivningar är chefer aktiva i rehabiliteringen genom att ta personliga kontakter med de sjukskrivna och följer upp sjukskrivningar mycket noga. Sjukfrånvaron följs upp i tertialform för att få en tidig och tydlig bild om eventuella förändringar i sjukdomsfrekvens.

Aktiva rehabiliteringsåtgärder från chefer och personalfunktionen samt förebyggande stöd från Företagshälsovården har resulterat i att medarbetare har kunnat vara kvar i arbete under tuffa perioder, alternativt snabbt kunnat komma tillbaka i arbete utan längre tids frånvaro. Under året har ett fåtal medarbetare till följd av olycksfall och sjukdom varit långtids-sjukskriva.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2011			2010		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	8	1,5	0	10	1,9	0
	30 - 49	57	3,4	38,3	59	1,3	0
	50 -	50	2,7	4,0	52	3,4	13,5
	Alla	115	2,9	42,3	121	2,3	13,5
Kvinnor	- 29	29	1,6	0	34	0,7	0
	30 - 49	90	1,7	14,8	90	1,6	19,9
	50 -	52	0,9	0	59	1,2	8,6
	Alla	171	1,5	14,8	183	1,4	28,5
Samtliga	- 29	37	1,6	0	44	0,9	0
	30 - 49	147	2,3	28,4	149	1,5	9,0
	50 -	102	1,8	2,3	111	2,4	11,3
	Alla	286	2,1	30,7	304	1,8	20,3

Källa: Agresso

Året i siffror

Tabell A - Verksamhetskostnader 2011

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	3 713	1,98%	1 700	3,20%	5 412	2,89%
25	Trafikföreskrifter m.m.	596	0,32%	306	0,58%	902	0,48%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 793	4,16%	3 657	6,89%	11 450	6,11%
30	Regional tillväxt	1 502	0,80%	604	1,14%	2 106	1,12%
34	Infrastrukturplanering	261	0,14%	130	0,25%	391	0,21%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 414	2,36%	2 181	4,11%	6 595	3,52%
41	Stöd till boende	672	0,36%	327	0,62%	999	0,53%
42	Energi och klimat	2 570	1,37%	911	1,72%	3 481	1,86%
43	Kulturmiljö	9 715	5,18%	2 830	5,33%	12 544	6,70%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	5 730	3,06%	1 849	3,48%	7 579	4,05%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	23 768	12,68%	8 048	15,16%	31 816	16,99%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	18 133	9,68%	5 803	10,93%	23 936	12,78%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	949	0,51%	484	0,91%	1 433	0,77%
53	Vattenverksamhet	5 498	2,93%	2 465	4,64%	7 962	4,25%
54	Mineral- och torvfyndigheter	112	0,06%	55	0,10%	167	0,09%
55	Miljöfarlig verksamhet	4 204	2,24%	2 137	4,02%	6 341	3,39%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	155	0,08%	111	0,21%	267	0,14%
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 936	1,57%	1 438	2,71%	4 374	2,34%
58	Restaurering	3 166	1,69%	1 010	1,90%	4 175	2,23%
60	Lantbruk	29 564	15,78%	13 123	24,72%	42 687	22,80%
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
62	Fiske	4 896	2,61%	2 275	4,29%	7 171	3,83%
70	Folkhälsa	1 508	0,80%	640	1,21%	2 148	1,15%
80	Jämställdhet	712	0,38%	320	0,60%	1 032	0,55%
85	Integration	1 596	0,85%	683	1,29%	2 279	1,22%
	SUMMA PRODUKTION	134 162	71,60%	53 086	100,00%	187 247	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11 368	6,07%				
11	Administration och intern service	41 855	22,34%				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	187 384	100,00%			187 247	
	Resurssamverkan ¹⁾	313		137		450	

Totalsumma verksamhetens kostnader enl
resultaträkningen ²⁾

187 697

187 697

Myndighetsövergripande, adm och intern
service uppdelat på: ³⁾

Nivå 1 (113-115)

32 849

32,04%

Nivå 2 (110-112, 116-119)

9 006

8,78%

Nivå 3 (100-109)

11 368

11,09%

Personalkostnad, produktion (kkl 4, verk-
samskods 2-8)

102 532

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

2. Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

3. Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

Källa: Agresso

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Tabell B.1 - Verksamhetskostnader 2009 - 2011, totalt och förvaltningsanslaget 5:1

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011	2011	2010	2010	2009	2009
		Tkr kostnader totalt	Tkr varav an- slag 5:1	Tkr kostnader totalt	Tkr varav an- slag 5:1	Tkr kostnader totalt	Tkr varav an- slag 5:1
20-21	Övrig förvaltning	3 713	2 601	4 823	2 981	5 165	2 994
24	Yrkesmässig trafik					498	480
25	Trafikföreskrifter m.m.	596	605	561	549	8 190	4 103
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 793	7 319	7 351	7 096	6 345	5 931
30	Regional tillväxt	1 502	948	1 773	1 328	3 436	2 847
34	Infrastrukturplanering	261	202	454	346	663	503
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 414	4 301	5 276	4 894	4 056	3 766
41	Stöd till boende	672	400	826	421	1 142	759
42	Energi och klimat	2 570	142	1 993	110	1 579	445
43	Kulturmiljö	9 715	4 263	9 757	3 938	10 975	3 596
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	5 730	2 972	5 559	2 659	4 027	2 356
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	23 768	9 813	18 767	10 069	17 967	9 637
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	18 133	4 572	19 271	4 384	18 929	3 978
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	949	763	1 067	1 030	949	853
53	Vattenverksamhet	5 498	1 266	5 132	1 196	4 351	1 474
54	Mineral- och torvfyndigheter	112	68	50	50	58	59
55	Miljöfarlig verksamhet	4 204	3 662	4 589	3 881	4 823	4 416
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	155	144	201	126	188	103
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 936	762	3 195	983	3 087	774
58	Restaurering	3 166	816	3 543	938	2 886	795
60	Lantbruk	29 564	13 328	29 272	14 371	23 794	10 556
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0	0	0
62	Fiske	4 896	1 714	4 107	1 594	3 470	1 292
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)			2	2	0	0
70	Folkhälsa	1 508	428	2 254	628	9 730	5 893
80	Jämställdhet	712	566	778	699	770	721
85	Integration	1 596	1 123	1 017	571	776	528
	SUMMA PRODUKTION	134 162	62 777	131 618	64 844	137 856	68 859
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11 368	10 867	11 021	8 862	9 235	8 903
11	Administration och intern service	41 855	28 474	38 724	21 976	37 270	24 168

SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	187 385	102 118	181 363	95 682	184 360	101 930
Resurssamverkan ¹⁾	313		561		420	
TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOST- NADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	187 697		181 923		184 780	

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod
2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Agresso

Tabell B.2 - Årsarbetskrafter 2009 - 2011

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011	2011	2011	2010	2009
		årsarb totalt	årsarb varav kvinnor	årsarb varav män	årsarb totalt	årsarb totalt
20-21	Övrig förvaltning	4,73	1,69	3,05	6,02	7,35
24	Yrkesmässig trafik					0,85
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,88	0,62	0,26	1,18	14,68
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	12,02	10,36	1,67	11,16	10,07
30	Regional tillväxt	1,86	0,54	1,32	2,70	3,63
34	Infrastrukturplanering	0,41	0,05	0,36	0,63	1,06
40	Hållbar samhällsplanering och boende	7,18	4,65	2,53	8,14	6,46
41	Stöd till boende	1,19	0,20	0,99	1,58	2,38
42	Energi och klimat	3,16	1,35	1,81	2,52	2,40
43	Kulturmiljö	9,55	3,95	5,60	8,75	7,56
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	5,85	1,15	4,70	5,99	5,81
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	25,65	15,52	10,14	24,92	23,31
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19,10	8,35	10,75	20,07	20,85
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1,85	1,61	0,24	1,99	1,79
53	Vattenverksamhet	8,94	4,18	4,76	8,10	7,66
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,17	0,03	0,14	0,08	0,11
55	Miljöfarlig verksamhet	7,15	3,70	3,45	8,29	9,08
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,37	0,36	0,01	0,29	0,19
57	Förorenade områden, efterbehandling	5,59	1,91	3,68	6,07	6,07
58	Restaurering	3,65	2,26	1,39	4,37	3,30
60	Lantbruk	47,06	34,30	12,76	49,96	41,19
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	8,30	1,75	6,55	6,78	6,17
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)				0,00	0,00
70	Folkhälsa	1,94	1,02	0,92	2,81	13,97
80	Jämställdhet	0,89	0,87	0,02	1,00	1,13
85	Integration	2,28	0,96	1,32	1,26	0,99
	SUMMA PRODUKTION	179,77	101,37	78,40	184,67	198,04
10	Myndighetsövergripande verksamhet	14,75	10,55	4,20	15,17	14,03
11	Administration och intern service	17,43	13,36	4,07	18,99	16,97
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	211,94	125,28	86,66	218,83	229,03
	Resurssamverkan ¹⁾	0,60	0,60	0,00	1,00	0,86
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	212,54	125,88	86,66	219,83	229,89

¹⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå. Källa: Agresso

TABELL B.3 REPRESENTATION

Kostnader för representation	2011	2011	2010	2010	2009	2009
	Totalt tkr	per åa kronor	Totalt tkr	per åa kronor	Totalt tkr	per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	188	884,53	170	771,95	133	578,54
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	227	1 068,02	300	1 362,27	326	1 418,09

Källa: Agresso

TABELL B.4 LOKALER

Lokalkostnader	2011	2010	2009
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	1 559	1 549	1 521
Lokalyta (m ²)	1 157	1 157	1 157
Lokalkostnad per m ²	1 347	1 339	1 315
Lokaler ¹⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113	11 764	11 642	10 845
Lokalyta (m ²)	6 836	6 726	6 726
Lokalkostnad per m ²	1 721	1 731	1 612
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	55	53	47
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	32	31	29
Kontorslokaler ²⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	6 572	6 485	6 485
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	31	29	28
SUMMA LOKALKOSTNADER	13 323	13 191	12 366

¹⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell B.4

Länsstyrelsen bedriver lokalvården i egen regi. Större avvikelser eller förändringar jämfört med tidigare år finns inte. Från och med våren 2011 hyr Länsstyrelsen residensets före detta vaktmästarbostad (i Fastighetsverkets ägo), vilken tidigare förhyrts av privata hyresgäster.

TABELL B.5 AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER I ÖVRIGT

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående Balans ¹⁾	Utgående balans ¹⁾	Antal be- slutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseförordningen						
- fyllsyn, vht 2062				0,0	0,0	0,0
- registrering, vht 2061				0,0	0,0	0,0
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag, vht 212	11	7	340	60,0	113,8	-53,8
Kameraövervakning, vht 211	20	11	119	164,4	388,7	-224,3
Pantbanksärenden, vht 2051	0	0	1	4,0	1,9	2,1
Lönegarantiärenden, vht 207	286	62	286	346,5	254,5	92,0

¹⁾ Uppgifterna i Ingående och Utgående balans ska för de ärenden som även finns i tabell D överensstämma med värdena i tabell D.

Källa: Intäkter/Kostnader – Agresso. För ärenden se källangivelse för tabell D

Tabell C - Kostnader och årsarbetskrafter 2011 per sakområdesindelning

VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2011 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Varav anslag 5:1	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning	973,7	973,7	0,73	0,16	0,58
2009	<i>Varav</i> Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21	132,9	132,9	0,11	0,02	0,09
201	Allmänna val	54,5	54,5	0,10	0,00	0,10
202	Medborgarskap	43,8	43,8	0,07	0,01	0,06
203	Överförmyndare	97,4	99,6	0,16	0,12	0,04
204	Begravningsfrågor	72,7	72,7	0,12	0,01	0,11
205	Näringsrättsliga frågor	62,3	58,3	0,11	0,00	0,10
2051	<i>Varav</i> Pantlåneverksamhet	1,2	-2,8	0,00	0,00	0,00
2052	<i>Varav</i> Frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	3,4	3,4	0,01	0,00	0,01
206	Stiftelser	1,7	1,7	0,00	0,00	0,00
2061	<i>Varav</i> Stiftelser - registrering	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2062	<i>Varav</i> Stiftelser - tillsyn	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
207	Lönegaranti	175,8	-170,7	0,32	0,32	0,00
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	267,1	267,1	0,32	0,03	0,29
2081	<i>Varav</i> Deponerade medel	0,3	0,3	0,00	0,00	0,00
2082	<i>Varav</i> Allmänna arvsfonden	0,1	0,1	0,00	0,00	0,00
2083	<i>Varav</i> Bygdeavgifter	15,7	15,7	0,03	0,02	0,01
2084	<i>Varav</i> Rederistöd	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2085	<i>Varav</i> Åborätten och allmänningar	12,4	12,4	0,02	0,02	0,00
211	Allmän kameraövervakning	259,9	259,9	0,47	0,00	0,47
212	Bevakningsföretag m.m.	75,5	75,5	0,14	0,12	0,02
213	Ärenden enligt ordningslagen m.m. överklaganden av polismyndighetens beslut	25,9	25,9	0,04	0,00	0,04
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	231,7	198,2	0,23	0,13	0,10
215	Lotterier, bingo m.m.	32,6	32,6	0,06	0,02	0,04
216	Kampssportmatcher	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
218	Jakt och viltvård	1 332,9	564,8	1,85	0,77	1,09
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	4,9	4,9	0,01	0,00	0,01
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl OH	3 712,5	2 562,6	4,73	1,69	3,05
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	1 699,7	0,0			
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	5 412,2	2 562,6			

Källa: Agresso

Tabell D – Redovisning av ärenden 2011 (samtliga ärenden oavsett databas)

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden. I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl initiativärenden)	Antal initiativärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	68	163	304	424	111	0	0	0	9
Övrig förvaltning (20-21)	428	1115	146	1520	169	16	20	1	10
varav stiftelser (206)									
varav allmän kameraövervakning (211)	20	98	12	119	11	0	7	0	0
varav bevakningsföretag m.m (212)	11	268	68	340	7	1	1	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	33	99	6	118	20	11	24	6	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	1039	912	889	2262	578	44	43	4	5
varav Livsmedelskontroll (281)	793	31	37	513	348	0	0	0	0
varav Djurskydd (282)	218	747	794	1553	206	44	43	4	1
varav Smittskydd (283)	14	15	13	31	11	0	0	0	1
varav Allmänna veterinära frågor (284)	4	3	18	22	3	0	0	0	0
Regional tillväxt (30)	67	75	5	88	59	0	0	0	12
Infrastrukturplanering (34)	32	65	2	60	39	0	0	0	11
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	61	451	4	451	65	30	44	2	1
Stöd till boende (41)	172	259	0	348	83	16	17	6	22
Energi och klimat (42)	12	10	22	15	29	0	0	0	4
Kulturmiljö (43)	293	609	63	685	280	3	3	0	29
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	125	112	49	123	163	1	0	0	39
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	5	7	7	8	11	0	0	0	1
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	124	226	58	279	129	16	14	5	12

Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	241	119	109	242	227	3	1	0	89
<i>varav</i> tillsyn av vatten-skyddsområden (516)	0	2	0	1	1	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	41	421	42	461	43	12	14	3	1
Vattenverksamhet (53)	90	197	27	248	66	3	3	0	9
<i>varav</i> tillsyn av vattenverk-samheten (535)	26	142	23	155	36	3	3	0	6
Mineral- och torvfyndigheter (54)	8	25	0	24	9	0	0	0	1
Miljöfarlig verksamhet (55)	310	789	51	809	341	30	9	5	49
<i>varav</i> tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	223	655	45	660	263	2	3	1	38
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	40	224	23	272	15	13	0	0	0
Förorenadeområden, efter-behandling (57)	54	49	38	98	43	0	0	0	11
<i>varav</i> tillsyn av förorenade-områden och miljörisikområ-den (575)	31	32	22	57	28	0	0	0	6
Restaurering (58)	25	17	20	44	18	0	0	0	0
Lantbruk (60)⁴	932	23158	3192	25914	1238	180	28	3	17
<i>varav</i> stöd till jordbruket en-ligt EG:s förordningar (601)	601	22401	3184	25164	1022	177	25	3	10
Rennäring m.m. (enbart Da-larnas, Jämtlands, Västerbot-tens och Norrbottens län (61)									
Fiske (62)	74	342	104	450	70	1	0	0	14
Folkhälsa (70)	22	32	10	38	26	0	0	0	6
Jämställdhet (80)	1	19	9	25	4	0	0	0	0
Integration (85)	21	13	9	22	21	0	0	0	0
Summa	4313	29501	5182	35020	3846	379	220	35	351
Varav Vattenmyndighetens ärenden									
Varav Miljöprövnings-delegationens ärenden	59	42	1	50	52	28	7	4	10

1) Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

2) Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2011.

3) Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

4) Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden är registrerade i IAKS och Ararat. För 2011 har ett nytt, för Länsstyrelserna gemensamt beräkningssätt införts. Detta för till följd att siffrorna skiljer sig åt gentemot tidigare år. Ingående balans blir därmed inte helt korrekt i jämförelse med tidigare år.

Källa: Diabas, Platina, Svanen och Jordbruksverkets stödsystem. Uppgifterna om överklaganden har dubbelkollats mot (kopior av) inkomna domar.

Kommentarer Tabell D

Uppgifterna om ärenden som gäller stödansökningar till boende har hämtats från Boverkets system Bofinc/Svanen. De registreras visserligen även i Platina (genom automatisk överföring) men uppgifterna om beslutsdatum är inte helt korrekta där.

Ingående balans (kolumn B) stämmer inte exakt överens med utgående balans (kolumn F) i årsredovisning 2010. En orsak till det är som ovan nämnts att Länsstyrelsen i år valt att använda uppgifter ur Bofinc/Svanen. Det beror också på att uppgifterna i ingående balans återspeglar vid 2011 års slut aktuella uppgifter i diariesystemen. Under året har uppdateringar och korrigeringar skett kontinuerligt.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2011			Antal beslutade ärenden under 2011			Antal överklagade ärenden under 2011		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (25, 34)									
	30	21	113	30	23	125	5	3	3
Regional tillväxt (30)	1	3	71	2	4	82	0	0	0

Källa: Diabas och Platina

Tabell D.2 - Handläggningstider

VÄS-KOD	Beskrivning	Ärendetyp	Mål 2011 median dagar	Utfall 2011 median dagar
Ärendegrupper med tresiffrig VÄS-kod				
202	Medborgarskap	alla	20	10
204	Begravningsfrågor	Ansökan om att sprida aska	10	8,5
206	Stiftelser	Alla, e-tjänster		
206	Stiftelser	Ändringsanmälan, e-tjänster		
206	Stiftelser	Nyregistrering, e-tjänster		
211	Allmän kameraövervakning	Anmälan	100	26
211	Allmän kameraövervakning	Ansökan	100	96,5
212	Bevakningsföretag m.m.	Anmälan, e-tjänster	2	1
212	Bevakningsföretag m.m.	Ansökan om godkännande av personal hos auktoriserat bevakningsföretag, e-tjänster	15	15
218	Jakt och viltvård	Tillstånd för skydds jakt	20	24
282	Djurskydd	Förprovning av djurstall	Saknas	164
282	Djurskydd	16 § (Tillståndsplikt för yrkesmässig djurhållning av sällskapsdjur)	Saknas	193
402	Detaljplan, områdesbest, fastighetsplan	Prövning av antagen plan, detaljplaner m.m.	Saknas	5
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om detaljplaner	90	109
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om lov-ärenden samt förhandsbesked	180	122
431	Fornminnen	Avverkningsärenden	20	9
505	Överklagande av kommuns beslut enligt miljöbalken m.fl. författningar	alla	180	154
521	Tillstånd och dispenser avseende naturskydd	Strandskyddsdispenser	120	112
525	Samråd enl. 12 kap 6 § miljöbalken	alla	42	27

551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MB	Samråd o beslut om betydande miljöpåverkan	90	146
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MB	Prövning vid miljöprovning delegationen	300	331
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Anmälningsärenden	45	28
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Miljörapporter	90	43
562	Prövning a avfall och producentansvar	Alla	45	11
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om företagsstöd landsbygdsutveckling	150	172
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av företagsstöd landsbygdsutveckling	90	76
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om projektstöd exkl. miljöinvesteringar	150	182
602*	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av projektstöd exkl. miljöinvesteringar	90	207

Orsaker till eventuella större avvikelser från målsättningarna ska redovisas i kommentarer i respektive läns årsredovisning.

Källa: Diabas och Platina och Jordbruksverkets stödsystem

Kommentarer Tabell D.2

505: Median 154 dagar för överklagandeärenden (jämför 403). För alla ärenden i gruppen är medianen 106 dagar.

551: Mediantiden för handläggning av samrådsärenden inför prövning av miljöfarlig verksamhet är 146 dagar, vilket är mycket högre än den uppsatta måltiden på 90 dagar. Anledningen till detta är att ett stort antal samråd rörande planerade vindkraftsparker hållits. Bolagen önskar en flexibilitet i handläggningen och ofta inkommer med nya handlingar under samrådet, varför dessa ärenden hålls öppna längre än normalt. Likaså kan den långa handläggningstiden hänföras till ett stort antal samråd som rör täkter. Normalt inkommer flertalet täkter med en information om att man önskar ett samråd inför tillståndsansökan lång tid innan datum för samråd bestämts. Ärendet registreras och hålls öppet till dess att samråd hållits, vilket leder till att ärendet är öppet länge utan att Länsstyrelsen har möjlighet eller anledning att påskynda någon handläggning.

*602: Se återrapportering uppdrag 11.

Tabell - avgiftsbelagd verksamhet

Verksamhet	2011	2011	2011	2011	ackumule- rat	2010	2010	2010	ackumule- rat
	intäkter	kostnader	nettoutfall	nettobudget	utfall tom 2011	intäkter	kostnader	nettoutfall	utfall tom 2009
Offentligrättslig verksamhet									
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	506	506	0	0	0	276	276	0	0
Reg avgifter för jaktområden	62	62	0	0	0	65	65	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet ¹⁾	599	599	0	0	0	564	564	0	-916
Uppdragsverksamhet									
Intäkter resurssamverkan									
Skoglig verksamhet									
Fjällförvaltning									
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	56	56	0	0
Summa totalt ovan	1 167	1 167	0	0	0	961	961		-916
Summa offentligrättsligt	1 167	1 167	0	0	0	905	905		-916
Summa uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	56	56		0

¹⁾ I kolumnen ackumulerat utfall 2009 i posten Övrig offentligrättslig verksamhet ingår verksamheterna körkortsadministration, alkohol och provning om ansökan om handledarskap enl 4 kap. 8§ körkortsförordningen (1998:980).

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Akkumulerat utfall 2009 på ”Övrig offentligrättslig verksamhet” innehåller resultatet av körkortsadministrationen och är reglerat med transportstyrelsen mot balanserad kapitalförändring under 2010.

56 tkr avser intäkter av skoglig verksamhet år 2010. Finns inget under 2011.

Nedan följer en sammanställning av för Länsstyrelsen väsentliga nyckeltal som återfinns i andra tabeller i årsredovisningen.

Tabell Nyckeltal	2011	2010	2009
Antal inkomna och initiativärenden	34 683	37 944	58 019
Antal beslutade ärenden	35 020	38 217	57 412
Antal beslutade ärenden per årsarbetskraft	165	174	250
Totalt antal beslutade ärenden/totalt antal inkomna och initiativärenden	1,01	1,01	0,99
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	351	441	385
Utgående ärendebalans	3 846	4 449	6 295
Årsarbetskrafter (åa)	212,54	219,83	229,89
– varav kvinnor	125,88	123,95	133,81
– varav män	86,66	95,88	95,48
Lokalkostnad per årsarbetskraft	55,35	53,00	47,00
Intern representation (tkr)	188	170	133
Extern representation (tkr)	227	300	326
Total sjukfrånvaro %	2,1	1,8	2,1
Sjukfrånvaro män %	2,9	2,3	2,4
Sjukfrånvaro kvinnor %	1,5	1,4	1,9
Andel OH-kostnader av totala kostnader %	28,36%	27,34%	25,17%
Andel anslagsfinansiering %*	53,71%	51,85%	54,61%

*Intäkter av förvaltningsanslag/totala verksamhetsintäkter enligt resultaträkningen

Kommentar till sjukfrånvaro

Rapporten för framtagande av sjukfrånvaro har en annan uppbyggnad än tidigare år. Skillnaden består i att tidigare rapport sökt felaktigt när en person gått ner i tid på grund av deltidssjukskrivning. Jämförelsen har då gjorts mot det "nya" schemat med den lägre procent-satsen och har därför visat för låg sjukfrånvaro. Detta är nu tillrättat i den nya rapporten, varför även tidigare års siffror förändrats mot redovisat i tidigare årsredovisningar för att möjliggöra jämförbarhet över åren.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2011	2010	2009	2008	2007
Låneram	beviljad	8 000	11 000	6 000	8 000	8 000
	utnyttjad	4 515	6 437	3 436	5 206	4 487
Kontokredit hos RGK	beviljad	9 900	9 700	9 400	9 000	8 000
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	0	0	0	0	0
	ränteintäkter	833	226	293	1 277	791
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	27 207	21 992	20 281	14 532	11 927
	mynd. ej disponerar	7 883	10 507	8 508	95 333	157 450
Jämförelse med beräknade av- giftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7) enl. regleringsbrev		11 775	12 104	12 820	98 716	160 180
Anslagskredit	beviljad	5 740	5 615	7 425	5 532	13 272
	utnyttjad	781	0	0	0	0
Summa utg. reservationer (an- slag)		-	-	-	-	-
Summa anslagssparande 5:1		0	1 306	943	2 020	1 249
Summa anslagssparande		0	0	0	0	0
Övriga anslag						
- därav in-tecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		0	60	60	1 046	131 366
Bemyndiganden	tilldelat	10 000	10 000	10 000	15 000	52 500
	summa åtaganden	8 165	8 803	6 593	5 445	129 291
Årsarbetskrafter (åa) ¹		213	220	230	222	220
Medelantalet anställda ¹		251	265	273	272	257
Driftkostnad per åa		869	816	795	712	692
Årets kapitalförändring		-812	-937	-1 599	21 805	9 158
Balanserad kapitalförändring		- 112	825	1 440	-29 097	-38 254

¹ Mätmetod skall finnas dokumenterad.

Kommentarer utnyttjad anslagskredit

Utnyttjad anslagskredit avser 01 05:001 005 Länsstyrelserna mm; anslagskredit 765 tkr samt anslaget 19 01:001 005 Regionala tillväxtåtgärder; anslagskredit 16 tkr (se anslagsredovisning).

Finansiell redovisning

Resultaträkning

	2011	2010	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	101 380	94 728	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	27 207	21 992	2
Intäkter av bidrag	58 611	65 365	3
Finansiella intäkter	845	264	4
Summa	188 043	182 349	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-122 398	-119 656	5
Kostnader för lokaler	-11 540	-11 993	
Övriga driftskostnader	-50 803	-47 885	
Finansiella kostnader	-116	-80	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-2 841	-2 309	
Summa	-187 698	-181 923	
Verksamhetsutfall	345	426	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	6 697	7 471	
Intäkter av uppbörd	29	28	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-7 883	-10 506	
Saldo	-1 157	-3 007	7
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	33 905	36 753	8
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	86 073	30 276	9
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	15 930	63 498	10
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	10	2	11
Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringar	-357	-225	12
Lämnade bidrag	-135 561	-128 660	13
Saldo	0	1 644	
Årets kapitalförändring	-812	-937	14

Balansräkning

TILLGÅNGAR (TKR)	2011-12-31	2010-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella tillgångar	2 449	3 162	
Summa	2 449	3 162	15
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	827	1 113	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 240	2 163	
Summa	2 066	3 275	16
Fordringar			
Kundfordringar	2 698	2 179	
Fordringar hos andra myndigheter	9 334	10 313	17
Övriga fordringar	788	166	18
Summa	12 820	12 658	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 708	2 568	
Upplupna bidragsintäkter	5 981	8 025	
Övriga upplupna intäkter	0	4 203	
Summa	8 688	14 796	19
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	49 192	75 368	
Summa	49 192	75 368	20
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	33 135	35 832	21
Övr tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	26 001	12 928	22
Kassa, plusgiro och bank	631	571	23
Summa	59 767	49 331	
Summa tillgångar	134 982	158 590	

Balansräkning

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2011-12-31	2010-12-31	Not
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	-112	825	
Kapitalförändring enl resultaträkningen	-812	-937	
Summa	-923	-112	24
Fonder			
Fonder	1 744	1 387	
Summa	1 744	1 387	12
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner o likn förpliktelser	478	1 224	25
Övriga avsättningar	659	470	26
Summa	1 137	1 694	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	4 515	6 437	27
Skulder till andra myndigheter	8 282	9 006	28
Leverantörsskulder	4 465	8 635	
Övriga skulder	2 258	2 325	29
Depositioner	26 001	12 928	
Summa	45 521	39 332	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	11 668	10 736	
Oförbrukade bidrag	75 836	102 508	
Övriga förutbetalda intäkter	0	3 046	
Summa	87 504	116 290	30
Summa kapital och skulder	134 982	158 590	
Ansvarsförbindelser			
Avskrivningslån (Omvända ansvarsförbindelser)	751	367	

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr							
Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
01 05 001 005, Länsstyrelserna m.m., ramanslag	1 306	126 016	1 492	0	128 814	-129 579	-765
14 22 01 003, 2008 Europeiska socialfonden Mål 2, Södra o Öarna, ramanslag	13 376			-11 376	2 000		2 000
19 01 001 005, Regionala tillväxtåtgärder, ramanslag	60	6 990		-60	6 990	-7 006	-16
19 33 05 006, 2008 Europeiska regionalfonden Mål 2, Södra o Öarna, ramanslag	18 357				18 357		18 357
Summa	33 099	133 006	1 492	-11 436	156 161	-136 585	19 576

Beviljat anslagskreditbelopp 2011 för anslag 01 05 001 är 5 041 tkr. Beviljat anslagskreditbelopp 2011 för anslag 19 01 001 är 699 tkr.

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat be- lopp	Inkomster
2511 010 Expeditions- och ansökningsavgifter	900	655
2528 Avgifter vid Bergsstaten	0	6
2537 110 Miljöskyddsavgift Täckavgift	6 600	6 670
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	50	95
2714 10 Tilläggsavgift (Plan o Bygglagen)	25	27
2811 198 Övriga inkomster	5	22
6312 006 Mål 2 Södra och Öarna, regionalfonden	7 210	3 135
6412 006 Mål 2 Södra och Öarna, socialfonden	-3 045	-2 756
9455 118 Lotteriavgifter	30	29
Summa	11 775	7 883

Redovisning av bemyndiganden

Anslag	Tilldelat be- myndig- ande	Utestående åtagandenas fördelning per år					
		Ingående åtag- anden	Utestående åtaganden	2011	2012	2013	2014
19 01 001		2011	2011	2012	2013	2014	2015
Allmänna regionalpolitiska åtgärder	10 000	8 803	8 165	5 427	1 769	969	0

Finansiella villkor

Belopp i tkr			
Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utnyttjat
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.	Anslagskredit	5 041	765
	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	1 306	1 306
	Kredit på räntekonto	9 900	0
	Låneram för anläggningstillgångar	8 000	4 515
	Finansiering av förvaltningskostnader hos samverkansorganet i Jkpg län	1 500	1 500
	Finansiering av utvecklingsprojekt som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna	30 000	30 000
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	Anslagskredit	699	16
	Uppföljning och utvärdering	400	400
14 22 001 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006	Anslagskredit	0	
	Anslagsbehållning som får disponeras	2 000	0
19 33 005 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006	Anslagskredit	0	
	Anslagsbehållning som disponeras	Allt	

Tilläggsupplysningar och noter

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges. Avrundningsdifferenser kan förekomma vid jämförelse mellan tabeller och finansiella dokument.

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

ALLMÄNT

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken "Verksamhet" i bilaga 2 till regleringsbrevet.

Brytdatum, det datum då räkenskapsårets löpande bokföring avslutas, är den 5 januari 2012.

PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 15 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda hyror för att kostnaden ska belasta rätt period. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras årsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde om minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. För immateriella anläggningstillgångar gäller ett anskaffningsvärde om minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen, prisnivån och slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

- Immateriella anläggningstillgångar 3 år

Materiella anläggningstillgångar:

- IT-utrustning 3 år
- Leasingavtal 3 år
- Bilar och transportmedel 4 år
- Maskiner 4 år
- Övriga inventarier 5 år
- Förbättringsutgift på annans fastighet högst 7 år
- Konst ingen avskrivning

Noter

NOTER TILL RESULTATRÄKNING

Not	1	Intäkter av anslag	2011	2010
		01 05 001 Förvaltningsanslag	102 118	95 682
		Årets minskning av semesterlöneskulden före 2009	-1 300	-1 364
		Summa 01 05 001 Förvaltningsanslag	100 818	94 318
		19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	562	410

Summa intäkter av anslag **101 380** **94 728**

Skillnaden mellan intäkter av anslag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.

Not	2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2011	2010
		Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	24 679	17 828
		Intäkter av andra ersättningar	1 361	3 259
		Offentligrättsliga avgifter	1 167	905
		Summa	27 207	21 992

Av ovanstående intäkter redovisas utfallet för avgiftsbelagd verksamhet där avgifterna beräknas täcka verksamhetens kostnader och uppvisa årligt resultat i en separat tabell enligt regleringsbrevet och består av:

Offentligrättsliga avgifter	1 167	905
-----------------------------	-------	-----

Not	3	Intäkter av bidrag	2011	2010
		Bidrag från statliga myndigheter varav	57 859	63 622
		Naturvårdsverket	25 366	27 419
		Statens jordbruksverk	10 922	11 673
		Länsstyrelserna	5 735	8 730
		Riksantikvarieämbetet	4 730	5 517
		Socialstyrelsen	3 718	4 141
		Statens energimyndighet	2 877	2 054
		Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2 197	2 266
		Kammarkollegiet	1 147	1 332
		Statens folkhälsoinstitut	-278	2 108
		Regeringskansliet	-2 629	-5 077
		Övriga myndigheter	4 074	3 459
		Bidrag från övriga	752	1 743
		Summa	58 611	65 365

Not 4	Finansiella intäkter	2011	2010
	Räntekonto i Riksgälden	833	226
	Övriga finansiella intäkter	12	38
	Summa	845	264

Not 5	Kostnader för personal	2011	2010
	Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-82 237	-82 156
	Övriga kostnader för personal	-40 161	-37 500
	Summa	-122 398	-119 656

Not 6	Finansiella kostnader	2011	2010
	Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-103	-21
	Övriga finansiella kostnader	-13	-59
	Summa	-116	-80

Not 7	Uppbördsverksamhet	2011	2010
	Uppbördsverksamhet	-1 157	-3 007
	Reglering av tidigare periodiserad fordran och skuld avseende strukturfondsmedel		

Not 8	Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2011	2010
	01 05 001 Förvaltningsanslag	27 461	30 172
	19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	6 444	6 581
	Summa	33 905	36 753

Not 9	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2011	2010
	Naturvårdsverket	40 207	28 828
	Kammarkollegiet	27 094	-15 274
	Havs- och vattenmyndigheten	8 534	0
	Regeringskansliet	4 127	10 289
	Socialstyrelsen	2 948	2 069
	Övriga myndigheter	3 163	4 364
	Summa	86 073	30 276

Saldot från Kammarkollegiet består av nettot mellan erhållna utdelningar och gjorda utbetalningar

Not	10	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2011	2010
		Lönegaranti rekonstruktioner	9 611	8 694
		Lönegaranti konkurser	5 772	54 287
		Älgvårdsfonden	497	467
		Bygdemedel	50	50
		Summa	15 930	63 498

Not	11	Finansiella intäkter	2011	2010
		Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	10	2
		Avser ränta på särskilda bankmedel (bygdemedel)		

Not	12	Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2011	2010
		Ingående balans	1 387	1 162
		Årets förändring	357	225
		Utgående balans	1 744	1 387
		varav		
		Älgvårdsfonden		
		Ingående balans	817	594
		Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	497	468
		Lämnade bidrag	-200	-245
		Utgående balans	1 114	817
		Bygdemedel		
		Ingående balans	570	568
		Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	50	50
		Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	10	2
		Lämnade bidrag	0	-50
		Utgående balans	630	570

Från Älgvårdsfonden har 428 tkr förts över för att täcka älgjaksadministration

Not	13 Lämnade bidrag	2011	2010
	Lämnade bidrag till primärkommuner för konsumtion	-54 954	-34 898
	Lämnade bidrag till enskilda personer för konsumtion	-42 926	-47 875
	Lämnade bidrag till statliga myndigheter	-27 111	-33 053
	Lämnade bidrag till privata företag och privatägda	-5 967	-6 306
	Lämnade bidrag till övriga organisationer och ideer	-1 843	-3 525
	Lämnade bidrag till övriga kommunala sektorn för konsumtion	-1 659	-1 545
	Lämnade bidrag till primärkommuner för investering	-563	-1 445
	Lämnade bidrag till övriga	-538	-13
	Summa Lämnade bidrag	-135 561	-128 660
	Inom verksamhetsområden		
	Lönegaranti	-42 477	-47 706
	Efterbehandling förorenade områden	-25 743	-10 141
	Kalkning försurade vatten	-13 337	-12 301
	IT-verksamhet och telefoni	-9 434	-16 970
	Allmänt och övergripande inom administration och intern service	-8 500	0
	Fördelning av statsbidrag	-7 422	-10 520
	Biologisk återställning i kalkade vatten	-5 427	-747
	Regional projektsamverkan	-4 899	-5 788
	Allmänt och övergripande inom Myndighetsövergripande verksamhet	-3 400	-3 780
	Företagsstöd	-3 067	-3 278
	Utrustning och gemensam service	-2 500	-2 650
	Miljömål	-2 198	-658
	Allmänna o övergripande inom Regional tillväxt	-1 500	-1 492
	Ekonomiadministration	-1 100	-1 500
	Jämställdhetsfrågor	-622	-1 099
	Miljöövervakning o uppföljning miljömål	-558	-2 280
	Skydd av områden och arter	-494	-1 126
	Fiskevård, fritidsfiske	-447	-1 100
	Allmänt o övergripande inom Kulturmiljö	-427	-650
	Allmänt o övergripande inom Jämställdhet	-411	-106
	Förvaltning skötsel skyddade områden	-352	-36
	Jakt och viltvård	-330	-349
	Personaladministration	-200	-310
	Allmänt o övergripande inom Hållbar samhällsplanering och boende	-200	-175
	Allmänt o övergripande inom Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	-100	0
	Tillsynsvägledning	-100	0
	Integrationsfrågor	-90	0
	Allmänt o övergripande inom Fiske	-75	0
	Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön	-60	-75
	Alkohol- o tobaksärenden	-40	-212
	Bidrag till åtgärder mot radon	-39	0
	Fornminnes- o kulturlandskapsvård	-11	-160

Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	-2	0
Offenlighet och registerfrågor	0	-600
Näringsrättsliga frågor	0	-500
Deponering, adm o fördeln medel, allm arvsfonden	0	-50
Allmän kameraövervakning	0	-1 220
Byggnadsvård	0	-85
Allmänt o övergripande inom Naturvård och miljöskydd	0	-180
Tillsyn och rådgivning inom Folkhälsa	0	-814
	-135 561	-128 660

Not 14 Årets kapitalförändring	2011	2010
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0
Semesterlöne- och löneskuld	1 645	1 789
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	-1 300	-1 363
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	0
Summa verksamhetsutfall	345	426
Uppbörd		
Övriga periodiserade kostnader SCR	-1 157	-3 007
Transfereringar		
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	1 644
Summa årets kapitalförändring	-812	-937

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

Not	15	Immateriella anläggningstillgångar	2011	2010
		Ingående anskaffningsvärde	4 129	513
		Årets anskaffning	564	3 616
		Årets försäljning, uttrangering	0	0
		Utgående anskaffningsvärde	4 693	4 129
		Ingående avskrivningar	967	400
		Årets avskrivningar	1 277	567
		Årets försäljning, uttrangering	0	0
		Utgående avskrivningar	2 244	967
		Bokfört värde	2 449	3 162
Not	16	Materiella anläggningstillgångar	2011	2010
		Förbättringsutgifter på annans fastighet		
		Ingående anskaffningsvärde	1 431	245
		Årets anskaffning	0	1 186
		Årets försäljning, uttrangering	0	0
		Utgående anskaffningsvärde	1 431	1 431
		Ingående avskrivningar	318	131
		Årets avskrivningar	286	187
		Årets försäljning, uttrangering	0	0
		Utgående avskrivningar	604	318
		Bokfört värde	827	1 113
		Maskiner, inventarier mm.		
		Ingående anskaffningsvärde	16 409	15 901
		Årets anskaffning	381	508
		Årets försäljning, uttrangering	305	0
		Utgående anskaffningsvärde	16 485	16 409
		Ingående avskrivningar	14 247	12 692
		Årets avskrivningar	1 278	1 555
		Årets försäljning, uttrangering	280	0
		Utgående avskrivningar	15 245	14 247
		Bokfört värde	1 240	2 162
		Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	2 066	3 275
Not	17	Fordringar hos andra myndigheter	2011	2010
		Diverse fordringar andra myndigheter	6 715	8 183
		Mervärdesskatt	2 618	2 130
		Summa	9 334	10 313

Not	18	Övriga fordringar	2011	2010
		Övriga fordringar	788	166
		Summa	788	166

Avser utomstatliga uppbördsfordringar

Not	19	Periodavgränsningsposter	2011	2010
		Förutbetalda kostnader		
		Förutbetalda hyror	2 708	2 547
		Övriga förutbetalda kostnader	0	22
			2 708	2 568

Upplupna bidragsintäkter

		Upplupna bidragsintäkter inomstatligt varav	5 981	8 025
		<i>Statens jordbruksverk</i>	4 088	4 917
		<i>Skogsstyrelsen</i>	1 239	610
		<i>Kammarkollegiet</i>	352	423
		<i>Tillväxtverket</i>	153	715
		<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	133	1 173
		<i>Statens folkhälsoinstitut</i>	16	0
		<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	0	167
		<i>Naturvårdsverket</i>	0	20

Totala upplupna bidragsintäkter 5 981 8 025

Övriga upplupna intäkter 0 4 203

Under 2011 har Övriga upplupna intäkter reglerats avseende tidigare periodiserad fordran av strukturfondsmedel

Not	20	Avräkning med statsverket	2011	2010
		Uppbörd		
		Ingående balans	-166	-2 977
		Redovisat mot inkomstitel	-7 883	-10 507
		Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	7 261	13 317
		Fordringar/skulder avseende uppbörd	-788	-166
		Anslag i icke räntebärande flöde		
		Ingående balans	0	0
		Redovisat mot anslag	7 006	6 991
		Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde	-7 006	-6 991
		Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0

Anslag i räntebärande flöde

Ingående balans	-1 306	-943
Redovisat mot anslag	129 579	125 854
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-127 508	-126 217
Återbetalning av anslagsmedel	0	0
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	765	-1 306
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	4 771	6 134
Årets minskning av semesterlöneskulden redovisat mot anslag enligt undantagsregeln	-1 300	-1 363
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	3 471	4 771
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	72 069	71 972
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	112 592	177 284
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-138 662	-170 862
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	-255	-6 326
Belopp under utredning	0	0
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	45 743	72 069
Summa utgående balans avräkning med statsverket	49 192	75 368
Not 21 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2011	2010
Räntekonto i Riksgälden	33 135	35 832
Länsstyrelsen disponerar en räntekontokredit på 9 900 tkr i Riksgälden		
Not 22 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2011	2010
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	26 001	12 928
Not 23 Kassa och bank	2011	2010
Bank A	630	570
Särskilda bankmedel (Bygdemedel)		

NOTER TILL BALANSRÄKNING

Not 24	Balanserad kapitalförändring	2011	2010
	Balanserad kapitalförändring	-112	825
	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-812	-937
	Summa	-923	-112
	varav		
	Semesterlöne- och löneskuld	-923	-1 268
	Övriga periodiserade kostnader RTA	-1	-1
	Övriga periodiserade kostnader SCR	0	1 157
		-923	-112

Not 25	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2011	2010
	Ingående avsättningar	1 224	1 440
	Årets pensionskostnader	1	452
	Årets pensionsutbetalningar	-747	-669
	Utgående avsättning	478	1 224

Under året har ett antal delpensionärer slutat. Uppbokad skuld för dessa har tagits bort varav nettot på årets pensionskostnad på 1 tkr.

Not 26	Övriga avsättningar	2011	2010
	Kompetensväxlingsåtgärder - ingående balans	470	228
	Kompetensväxlingsåtgärder - årets förändring	189	242
	Summa övriga avsättningar	659	470

Under året har 54 tkr använts för kompetenshöjande åtgärder.

Not 27	Lån i Riksgäldskontoret	2011	2010
	Ingående balans	6 437	3 436
	Under året upptagna lån	944	5 310
	Årets amorteringar	-2 866	-2 309
	Utgående balans	4 515	6 437
	Beviljad låneram	8 000	11 000

Not	28 Skuld till andra myndigheter	2011	2010
	Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	4 952	5 969
	Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 540	2 614
	Premier avtalsförsäkringar	2	17
	Mervärdesskatt	787	405
	Summa skuld till andra myndigheter	8 282	9 006
	Lagstadgade arbetsgivaravgifter innefattar både anställd personal samt lönegaranti.		
Not	29 Övriga skulder	2011	2010
	Personalens källskatt	1 803	1 861
	Övriga skulder - utomstatliga	455	464
	Skulder, finansiell leasing - utomstatliga	0	0
		2 258	2 325
Not	30 Periodavgränsningsposter	2011	2010
	Upplupna kostnader		
	Upplupna löner, arvoden inkl social avg	1 771	682
	Upplupna semesterlöner inkl social avg	9 667	9 904
	Upplupna räntor	0	0
	Övriga upplupna kostnader	230	150
		11 668	10 736
	Oförbrukade bidrag inomstatliga	75 817	102 492
	varav		
	Naturvårdsverket	48 293	71 820
	Socialstyrelsen	13 735	13 846
	Länsstyrelsen i Jönköpings län	5 320	3 681
	Länsstyrelsen i Jämtlands län	2 870	2 936
	Havs- och vattenmyndigheten	2 295	0
	Statens folkhälsoinstitut	1 362	3 035
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 250	509
	Statens energimyndighet	712	1 562
	Post- och telestyrelsen	659	405
	Kammarkollegiet	531	531
	Tillväxtverket	486	1 651
	Riksantikvarieämbetet	383	434
	Länsstyrelsen i Kronobergs län	175	305
	Boverket	111	608
	Länsstyrelsen i Kalmar län	79	0
	Arbetsförmedlingen	38	38
	Länsstyrelsen i Stockholms län	21	0
	Statens jordbruksverk	3	-4
	Regeringskansliet	-547	1 457
	Fiskeriverket	-1 959	-322

Oförbrukade bidrag utomstatliga	19	17
Totalt oförbrukade bidrag	75 836	102 508
Övriga förutbetalda intäkter		
Övriga förutbetalda intäkter, utomstatliga	0	3 046
	0	3 046

Under 2011 har Övriga förutbetalda intäkter reglerats avseende tidigare periodiserad skuld av strukturfondsmedel

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Utbetald ersättning till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller aktiebolag.

Namn		Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding Mino Akhtarzand	Lön	1 027 090	Exportkreditnämnden
	Förmån	169 200	Fortum Oyj
Länsråd Monica Flodström	Lön	510 172	
	Förmån	20 312	
Vik länsråd Anneli Wirtén	Lön	262 516	
<i>Insynsråd</i>			
Regionchef Företagarna Frida Boklund		5 800	
Ordförande LRF Jönköping Mikael Bäckström		4 350	LRF Konsult Länsförsäkringar Jönköping
Rektor Högskolan i Jönköping Anita Hansbo		4 350	Hälsöhögskolan i Jönköping AB Högskolan för lärande och kommunikation AB Högskoleservice i Jönköping AB Internationella Handelshögskolan i Jönköping AB Science Park Jönköping AB Tekniska Högskolan i Jönköping AB
Ordf IF Metall avd 33 Conny Holm		4 350	Metallica AB SAAB AB
Företagare Inge Johansson		5 800	Gnox Enterprise AB MB Shop Design AB
VD SmålandsTurism Lena Larsson		5 800	
Riksdagsledamot Irene Oskarsson		4 350	Gentekniknämnden Jordbruksverkets insynsråd
Riksdagsledamot Peter Persson		5 800	

Kommentar

Anneli Wirtén vikarierar som länsråd från och med 2011-08-11. Hon innehar även sin ordinarie tjänst som administrativ chef. Av den ersättning hon erhållit under perioden 2011-08-11—2011-12-31 utgör 23 465 ett särskilt lönetillägg för vikariatet som länsråd.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jönköping 22 februari 2012

Mino Akhtarzand
Landshövding